R. W. HYNEK M. S:

HOŘÍCÍ SRDCE

KEMPENSKÉHO SLABIKÁŘ
DUCHOVNÍHO ŽIVOTA.

NICE PÁNĚ sv. 16.

Vrátím se na zemi, abych lidi naučila Boha tak milovati, jako jsem já Ho milovala . . .

Sv. Terezička z Lisieux.

Sv. Terezie Ježíškova z Lisieux
jako novicka.

R. W. HYNEK M. S:

HOŘÍCÍ SRDCE

KEMPENSKÉHO SLABIKÁŘ
DUCHOVNÍHO ŽIVOTA.

Vinice Páně sv. 16.

Nihil obstat. Antonius Stříž, censor.

Imprimatur. Pragae, die 20. Junii 1933 No 7835.

Dr. Th. Opatrný, vicarius generalis.

Věnováno

úctě Královny Družin,

»RŮŽI MYSTICKÉ«.

Prohlášení.

Autor tohoto spisku, poslušen jsa dekretů papeže Urbana VIII., prohlašuje, že pokud zde pojednává o zjevech mimořádných, nepřikládá jim vyšší víry než jakou připouští Církev katolická, jíž jediné přísluší autoritativní rozhodnutí.

R. H.

Vytiskla r. 1933 knihtiskárna Josefa Pacla, Strakonice.

St. Boleslav 8. června 1933.

Moderní člověk opanoval svět. Podrobil si vodstvo oceánů, aby nosilo jeho rychlolodi. Šíleným tempem aut kříží pevniny. V aeroplánu ještě rychleji zdolává vzdušné výšiny. Noří se v hlubiny vod i země, aby odtud vynášel jejich poklady. Ve své služby podmanil si kde kterou přírodní sílu. Radiem dokonce spojuje i světadíly navzájem . . .

Než učinilo jej to vše šťastnějším, spokojenějším? . . .

Nikdy nebyl pravý opak štěstí pozemského pociťován více než dnes, kdy lidstvo si vytvořilo stroje úžasné výkonnosti, které téměř činí jeho práci zbytečnou. Místo však uskutečnění ráje nových společenských řádů zotročily si jej tak dokonale, že ohrožena jest jimi nejen existence jednotlivců, ale i celých vrstev společnosti, dokonce i státních celků. Zkrachovaly nejen pětiletky bolševické, ale i země nevyčerpatelných možností, Amerika, octla se tváří v tvář možným otřesům.

A tento myšlenkově-hospodářsko-mravní krach, jemuž se říká krise, není již utajen ani mysli nejprostší. Dnešní člověk pociťuje

na celé čáře svého snažení toto svoje dokonalé fiasko, které jakoby mu opět na mysl přivádělo zapomenutou jím sice, ale přes to věčně platnou pravdu Písma sv.: **»Co platno jest člověku, aby celý svět získal, ale na duši své škodu utrpěl?«** (M. 16, 26), anebo: **»Jakou cenu dá člověk za duši svou?«** (M. 8, 37.)

Snad nikdy dosud v dějinách lidstva nezněla tato slova pravdivěji a příšerněji než nyní právě nám, kdy při vrcholných moderních vymoženostech téměř epidemicky se šíří a zachvacuje kde koho úžasná prázdnota, omrzelost života: blaseovanost a vyžilost mládí, bezúčelnost plného věku a zdrcenost stáří! Vedle krise hospodářsko-společenské je ještě hlubší duchovně-mravní. Šílíme buďto v požitcích či nesmyslném tempu života, anebo jsme drceni jeho banalitou, bezcenností, protože žití naše zbaveno bylo všech opor, všech mravních hodnot, vzpruh a všeho smyslu. K těmto koncům přivedla nás pověra přímočarého pokroku, majícího prý schopnost do nekonečna pokračovati.

Těžce pyká dnešní člověk za to, že veškeru energii duše i těla obracel pouze na získávání statků časných: slávy, majetku, moci, požitků atd. a že popřel a odhodil veškery statky neviditelné a věčné: mravnost a náboženství a Boha. V dětinské pýše a ďábelském vzdoru vzpoury proti Bohu vytvořil si fatu morgánu nových rajských sociálních řádů pozemských. Tyto fantasie pokusili se dokonce uskutečniti bolševici

v nešťastném Rusku, aby celý svět s nimi zažil bezpříkladné zklamání. Ostatně nedal se předvídat ani jiný konec těchto i ostatních socialistických utopií, které ve své naivní víře v člověka od přírody dobrého pokoušely se založiti na strašlivém duševědném omylu — své vysněné domky z karet....

Nejen lidstvo jako celek poznává své bludné cesty a zcestí, na kterém se bylo octlo, ale rozbřeskuje se podobně a svítá v duši každého jednotlivce z nás. Dravý proud potřeb a požitků »úspěšného života«, stále zvyšované jeho úrovně uchvátil nás, strhl, unášel, topil, tloukl, trmácel a ničil čím dál tím prudčeji, takže sotva dechu popadáme. Zklamala nás věda, která nedovedla nám dáti smysl života, ani se státi jeho náplní. Stejně nemohla našim skutkům vytýčiti mravní směrnice, či dáti vzájemným stykům mezi lidmi všem závazný řád. Horlení pro humanitu, laickou morálku, štěstí v nás (Finot) jeví se nám dnes právem počínáním dětinským, ba bláhovým. Taktéž všestranným sportem do krajností vybičovaný kult lidského těla nepřinesl našemu životu ani opory ani zušlechtění. Naopak jest přímo zarážejícím zjevem, jak málo vydrží v životních zkouškách sportovní lidé silných nervů a svalů. Shroutily se taktéž veškery naše naděje, kladené do »kultury techniky či jejího náboženství«....

Dělajíce upřímnou bilanci jak kulturní tak i mravní, či svého nitra, krachujeme

bezvýhradně na celé čáře.. Toto vědomí proniká naší veškerou intelligencí i odpadlickou. Šíří se i mezi massami, holdujícími nepříčetnému a nejlacinějšímu bezbožectví. Nikdy jako dnes nebyla pociťována palčivěji nezbytná potřeba něčeho vyššího, všeobecně platného, nezměnitelného, majícího v sobě samém příčinu své bytnosti.

Drtí a rdousí nás všechny začarovaný kruh myšlenkový shroutivších se a pochybených světových názorů. Toužíme všichni dostati se ven z tohoto šílenství pudů, hmoty a strojů, jejichž jsme se stali bezmocnými otroky. Cítíme živelnou potřebu dostati se pryč z tohoto zmatku a nejistoty. Chceme se již jednou opřít o něco naprosto pevného, absolutního, věčného, když vše kolem kolísá, kácí se a propadá v řádění uvolněných destruktivních sil. Tyto dovedou sice bořit, ale ani v nejmenším nejsou schopny budovat, neřkuli vytvořit lepší svět a spravedlivější... Chceme konečně jednou zakotvit v řádu, podstatě a smyslu, protože toho učeného zdání, bombastických frásí a duchaprázdných »mnoha řečí« máme víc než dost. Nechceme přec se zalknout v tom bahnu, kalu a neřádu života.

Úplně rozčarováni, do hlubin duše zraněni a zklamáni na celé čáře chceme prostě stanouti na druhém břehu života, abychom odtud se jej znovu zmocnili a v jeho chaos uvedli řád. Toužíme jeho i svoji nedokonalou přirozenost znovu zhodnotiti, proměniti, posvětiti silou a mocí hodnot nadpřírodních,

metafysických, věčných. Svět od Boha odpadlý znovu chceme Bohu podrobiti a Jím prozářiti. Tato metafysická touha propuká tím prudčeji v srdcích našich, čím více vzdáleni jsme těchto studnic vody živé. Vrozena pak nám jsouc, jest přímo důkazem, výrazem existence transcendentních hodnot. Metafysické či transcendentní značí vše, co převyšuje pouze fysické, hmotné, přirozené....

Na zcestí života uvedený a mlátem svých utopistických fantasií živící se dosud člověk pociťuje v sobě živelnou touhu, **jít, navrátit se domů!** Do domu otcovského, který místo chleba nedá jemu kámen, k matce, která místo ryby nedá jemu hada! Tak v předvečer děsivých snad událostí v bílém lidstvu vzcházejí nám červánky obnovy naší mysli a úplné proměny našeho ducha. Červánky zvěstující nám onu strašlivě radostnou věc: **Hlad sešlu na zemi.** Ne hlad chleba ani žízeň vody, ale **hlad strašlivý po Slovu Božím** (Am. 8, 11) předpověděl Hospodin..

Tento nezadržitelný, přímo živelný proud návratu k náboženským hodnotám nemůže mít u nás jiného cíle než náboženství, které téměř po dvě tisíciletí formovalo naši kulturu i společnost, naši veškeru mysl a cit. A tím bylo a jest křesťanství. Čistá nauka Kristova dochovala se ve své ryzosti, síle, kráse, původnosti i radosti v církvi katolické, kterážto jediná, majíc záruku své jednoty i pravosti ve stolci Petrově, odolává vítězně všem i staletým bouřím. Naproti

tomu ostatní odštěpené směry křesťanské upadaly vnějším či vnitřním rozvratem, takže dnes s nimi pro konečný zápas mezi Kristem a ďáblem nelze vůbec vážně počítati. Katolictví jediné vítězně zdolalo strašlivé nápory racionalismu, liberalismu, marxismu i materialismu minulých dvou set let. Vzdor soudobým pronásledováním v některých zemích kráčí po celém okrsku zemském vstříc novému rozmachu a rozkvětu, slavíc jakoby své nejradostnější alleluja.

Tedy návrat k náboženství, metafysickým základům, směrnicím a cílům jest nejmodernějším a nejživotnějším úsilím zklamaných jednotlivců, národů, ba i veškerého lidstva. Pročež i onen v duchovním smyslu nejzaostalejší kout Evropy, poslední bašta a útočiště překonaných aneb odložených myšlenkových směrů (kde katolicism pro svoji nestatečnost a neomluvitelnou pohodlnost dal se zbytečně zatlačiti do ghetta méněcennosti aneb zaostalosti), neubrání se těmto svěžím světovým proudům, přinášejícím všem národům obrození a nové náboženské jaro.

Nejlépe pak uplatňují se tyto tužby metafysické snahou po zvnitřnění, produchovnění náboženského života, jehož vrcholky mnohdy bývají korunovány zkušenostním téměř zážitkem Boha, jakoby v jeho přímém poznávání a okoušení. Svým sjednocením s nekonečným Prazdrojem života a jediným vrcholným Cílem jest poslední myslitelnou metou veškerého lidského snažení i usilování. Toto sjednocení (unio mystica) jest

skutečný svazek či intimní společenství s Bohem, neboť, **kdo pak přilnul k Pánu, jeden duch jest** s **Ním.** (I. Kor. 6, 17.) Jest to vše prostě skutečnost i zkušenost — osobní zážitek!

Pročež není v životě lidském skutečně ani věci vyšší, vznešenější, aniž potřebnější nad pravý duchovní život z Boha, což jest vskutku uctíváním Boha v duchu a pravdě! Tento jest posledním cílem, jest zasvěcením se Bohu duší vyvolivších si dobro, t. j. metafysické hodnoty konstruktivní. Opačně koncem stejně důsledných a radikálních lidských bytostí, propadnuvších zlu, nemůže býti leč pravý opak služby Boží, t. j. satanismus čili služba úmyslného ničení všeho kladného, životného a život tvořícího. Mystikou pak zde na rozdíl od ostře ohraničených theologických pojmů rozumím nejširší pojem vnitřního života z Boha a pro Boha.

Své vrcholné a nejnádhernější květy vydala pak mystika ve světcích církve katolické. Pročež netřeba se krčiti, nějak kompromisně se dohodovati, nýbrž jest u nás věru již nejvyšší čas, hrdě a směle vyznati a hlásati víru, která jediná může se pochlubiti svými úžasnými pravdami filosoficko-mravními, spojenými s nedostižitelnou krásou, poesií a radostí i uceleností svých náboženských nauk. Především možno ukazovati její nádherné skvosty skutečného duchovního života z Boha. A to právě všem

těm, kdo dnes instinktivně odkládají nemohoucnost své nevěry, aby přímo či oklikami se navrátili zpět do domu otcovského. Zbloudilí, ztracení to synové a dcery, k nimž před lety patřil i pisatel této knihy sám.

*

Z úplné tmy nelze však naráz octnouti se v plném světle a jasu slunečním. Zrak lidský by těžce snesl podobnou proměnu. Musí přivykati světlu přítmím, šerem, rozbřeskem dne, červánkem, až posléze rozjásá se v plné záři sluneční. Proto nezoufám nad nesmírným rozšířením náhražek duchovního úsilí lidstva, nad spiritismem — nejmateriálnější to reakcí na čirý materialismus — okkultismem a podobnými všelikými jinými pověrami, pokud aspoň z části odbouraly ono bohopusté hmotařství jak vědy, tak i světových i společenských světových názorů zašlých dnů. Ostatně tyto směry nedovedou uspokojiti leč lidi chabé a polovičaté, kteří v nich ustrnou a zkostnatí. Ostatní všichni jimi procházejíce, octnou se dříve či později u bran pravdy pravé a plné. Vždyť sám největší náš konvertita, sv. Augustin podobně před mnoha staletími šťastně vybřednuv z úskalí a propastí podobných t. zv. tajných nauk, svým nádherným Vyznáním ukázal nám správnou cestu návratu.

Jediného tu třeba. Jest nutno bez bázně a bez ustání ukazovati všem hledajícím aneb zbloudilým cíl, ve kterém jedině spo-

činouti může duše lidská. Tím jest pravé a původní náboženství Kristovo. Toto jim musí býti stále a stále připomínáno, neb jinak odvěký převracovač cest Božích snadno by je mohl lačnící a žíznící zadržeti sobě v síti oněch pověr, t. j. polopravd, čtvrt, ba méně než desetin pravd — k neskonalé škodě jejich duší. Každá lež i každá pověra obsahuje vždy přec aspoň zlomek skutečné pravdy.

Podobně v mystice pod jménem »křesťanské« mystické cesty jest podávána hledajícím duším jakási nepodařená její náhražka indicko - rosenkruciánsko - kerningovská ve spise »Ohnivý keř«. Jsou v něm sneseny a vedle sebe uplatněny si odporující aneb dokonce se vylučující okkultní (orientální i západnické) směry, na př. indická nauka o znovuvtělování duší a kerningovské úplné popření nesmrtelnosti duše. Je tu prostě uvedeno »páté přes deváté«, jak náhodou tyto nauky autorovi přišly do ruky a znám dobře, odkud byly bez sebe menšího kritického zhodnocení převzaty. Zůstaly však při tom neznámými a autorovi snad nedostupnými vyšší antické duchovní proudy (mysteria, novoplatonism). Hlavním důvodem, proč vystupuji proti této nejcizorodější snůšce populárně-okkultních polopravd, pověr i dokonce čarodějnických zaklínání, jest, že tyto nemají naprosto nic společného se skutečným křesťanstvím. Nauky téhož zůstaly těmto pakřesťanským směrům zúplna neznámou pevninou.

Přes to však použily ryze katolické asketicko-mystické knihy Tomáše Kempenského: »Následování Krista« k dodání si zevního nátěru křesťanského, ačkoliv si nelze představiti radikálnějšího odmítnutí jejich pohodlného a laciného mystikaření než právě touto knihou, hlásající na každé téměř stránce nutnost sebemrtvení či oběti. Než s druhé strany nelze jim upříti dokonce i jakousi zásluhu o rozšíření této výtečné knihy v kruzích, jimž by byla bývala povždy uzavřena a nedostupna.

Nelze prostě často opakovati anebo z hloubi duše vyslovovati ono božské Jméno Ježíš, před nímž sklánějí svá kolena bytosti jak nebeské, tak pozemské i podzemní (Filip. 2, 10), aniž by se se člověkem při tom nestala skutečná proměna. Tak často vyskytá se toto přesvaté Jméno v řádcích oné knihy, takže věru není myslitelno, že by konec konců Jeho nekonečným slitováním každé opravdově hledající srdce nebylo k Němu přitahováno. Věčný Pastýř duší miluje zvlášť ony zbloudilé, vyhledává je a zachraňuje . . . Snad právě mnohý skrze tuto knihu uslyší hlas Páně, bude uchopen a půjde za Ním jako autor, který před lety stál přímo u kolébky této pakřesťanské mystiky. Kéž i duším těmto vzejde světlo pravé! A kdo jednou okusil jen trochu sílu, nádheru a krásu, plnost a spolu i radost pravé křesťanské, t. j. katolické mystiky, okamžitě od sebe odvrhne všechny její ubohé náhražky, jakékoliv mlhoviny aneb kterékoliv

imitace aneb hříčky. Sezná, že získati důvěrné přátelství s Bohem, nebo dokonce býti v Něj zapojenu, jest věcí nadmíru vznešenou, vážnou i nedozírně cennou. Tato se dá pouze vydobýti nejpoctivějším úsilím a nasazením energie veškeré naší bytosti a ne nějakými lacinými či podloudnými praktikami.

Svého času dala mému usilování rozhodný směr slova protest. univ. profesora křesťanské archeologie Harnacka: »Mystik, který se nestane katolíkem, zůstane vždy diletantem (břídilem)« — a přesvědčuji se čím dále tím více o hluboké jich pravdě.

Není pak duševědně nejsprávnější cestou, ani nejlepší metodou, potírati pochybené směry tím, že by protivník byl drcen pádnými důvody či břitkou polemikou. Zdá se mi býti mnohem správnějším a působivějším: klidně a prostě vytýčiti pravý ideál, zdůrazniti podstatu, prostředky, závratné mety, výsostnou krásu a radost skutečné křesťanské mystiky v Kempenského knize obsažené a dosažené . . . Člověk dobré vůle rozhodne se pak snadno pro pravé a dá přednost originálu před jakoukoliv náhražkou.

*

Národ náš, prý tak hluboce nábožensky založený, že náboženství mělo býti dokonce hlavní hybnou silou jeho dějin — má přes to přeubohou vlastní náboženskou literaturu! Pro Bůh, vždyť dosud neměl svých my-

stiků, duší rozpálených, zcela ztravovaných žárem lásky Boží! Lidí s Bohem důvěrně obcujících, jakých nejen životnější románští národové, ale i germánští sousedé naši měli slušný počet! Snad jest to strašlivý trest Boží za to, že dovedl se nadchnouti jen destruktivním směrem náboženským, takže před půltisíciletím svým husitismem prvý rozbil harmonii středověkého světa a před 300 lety pro své českobratrství v cizích službách rozpoutal běsy a zhouby války třicetileté. Nyní pak převážnou většinou své západní větve octnul se dokonce marxismem na čiře materialisticko-protináboženském základě. Ztrativ pak pravého Boha, v leninismu hledal dokonce své bůžky a své zlaté tele... Pročež vydán byl v šanc i takovému pobloužnění mysli, že v trampingu, t. j. kultu pobudy (čím jest na česko slovo tramp) nalezl, jak se zevně zdá, své nejnovější ideály. Smutné, ale pravda!

Jeho středověcí náboženští reformátoři dovedli zachycovat a lidu předávat myšlenky od jiných národů odložené, aneb jejich směry odpadové. Nikdy však, bohužel, nebylo to duchovní pojetí pravého křesťanství. Dnes je nám plně známa otrocká závislost Husova na wiklefismu překonaném v Anglii aneb Chelčického převzetí bludů waldenských, vypleněných v jejich kolébce. Náboženský suchopár Husovy Postilly nedovede dnes nadchnouti ani pár desítek ctitelů jeho proticírkevní vzpoury k důstojnému vydání této čistě demagogické knihy

náboženské. A kdo jen trochu se zabral v duchovní velikány katolicismu, na př. sv. Františka z Assisi, velikého to obroditele církve XIII. věku, nedovede dočísti ani jediné kapitoly z Chelčického Sítě víry! Nadáváním a spíláním duchovní proměna člověkova se bohužel nedá uskutečnit. Skutečné obrození jeho se dociluje jediné přeměnou vlastního nitra, na př. exerciciemi ignaciánskými a pod. Toto pak jest pravá reformace, t. j. znovuvytvoření nitra člověka!

Jediný Komenský, autor Labyrintu světa a ráje srdce, ve svém srubu brandýském, v nouzi a třesení aspoň na čas skutečně prožíval značné přiblížení se duchovnímu obsahu katolické mystiky. A to opět pod vlivem Kempenského, jehož díla znal a jehož některé mediace později pod názvem »přemyšlování« pokoušel se uplatniti ve své rukověti zbožnosti (Praxis pietatis).

Byl to však jen pomíjející náběh ke skutečně hlubokému a nitrnému náboženskému životu křesťanskému, neboť čistě racionalistický směr českobratrství byl mu v tom nepřekročitelnou překážkou...

Tedy již před třemi sty lety pokoušela se zlatá knížka Kempenského o vpád do srdcí našeho národa, bohužel však marně. Knížečka dnes skorem pět set let stará, při tom však stále svěží, mocná a krásná. Knížečka napsaná vrstevníkem nešťastného náboženského reformátora Jana Husa.

Hus a Hemerken (příjmení to rodové Kempenského)! Jest to naprostý rozdíl mezi člověkem duševním, čili smyslovým (psychikos) a duchovním v ohledu náboženském (pneumatikos). Jsou to přímo nesrovnatelné protivy! Ve své knize »Obrození Římem« vytýčil jsem rozdíl ten přirovnáním Husa a sv. Františka Serafínského. S hlediska pak nábožensky konstruktivních hodnot Husovu Postillu a Kempenského Následování Krista nelze ani vedle sebe postaviti. Také stopy jejich v dějinách národů se naprosto rozcházejí, ačkoliv jsou výplodem téže doby, téhož století... Onen druhý i podnes přivádí nesčetné duše blíže k Bohu, působením však prvého odpoutal se kdys národ náš od kmene vinného, na nějž štípen byl a vydával své vzdělanosti »ovoce mnohé«. Jeho bludařstvím však vyloučen ze svazku okolních národů, zmíral kulturně ve svém osamocení, až teprve po 200 letech navrácena mu byla víra jeho otců, kterou opět s radostí vyznával.. Než v přítomné době neodolal znovu lákadlům a zmatenosti jiných, dnes již všeobecně za pochybené uznaných myšlenkových směrů, které na západě odcizily jej téměř zcela Bohu. V náboženském a mravním směru věru zpustošena jest mysl jeho a zavaleny zdroje duchovní síly stejně jako tomu bylo po husitských vojnách nebo před katastrofou bělohorskou. Jsou dokonce hlasy dobrých lidí tvrdících, že v tomto ohledu octli jsme se přímo na nejnižším stupni svých dějin...

Každopádně jsme dnes duchovně vyprahlí a žízniví srdcem jako písek pouště Sahary.. Proto jest nejvyšší čas lidu a hlavně jeho intelligenci zodpovědné většinou za tyto přesmutné konce, **otevříti znovu zdroje vod života věčného...**

A což nám prospěti může více aneb lépe než požehnaná kniha o Následování Krista, hned něžně v duši plynoucí jako déšť rosy nebeské, hned tak mile osvěžující jako studánka lesního pramének, jindy opět unášející jako tok řeky klidné, nesoucí se mocně k svému cíli, místy však měnící se v přívaly vod živých, s hůry uchvacujících, strhujících, ba přímo drtících....

Kdežto Husova Postilla nebo Chelčického Síť víry jsou dnes zcela mrtvými náboženskými knihami, téměř museálními kusy lidského myšlení, které ani své moderní přívržence nedovedou niterně povzbuzovati, zůstala kniha Kempenského, psána člověkem duchovním, věčně pravdivá, živá, životodárná.... Jen následovník sv. Augustina v jeho řeholi dovedl napsati podobnou knihu, v níž na každé stránce prozařuje a zaněcuje srdce láskou k Bohu stejně hořící jako jeho vzor a učitel! Proč Vyznání Augustinova, přes půldruha tisíciletí stará, ještě dnes rozpalují srdce a duši láskou k Bohu? Protože duše autorova skutečně týmž plamenem hořela a hárala, neb jen **kdo hoří... zapaluje!**

Totéž platí o Kempenského knize půltisíceletí staré. V pravdě **»po ovoci jejich poznáte je«.**

Nejcennější doklad tohoto svého tvrzení nalezl jsem v životě naší nejmodernější světice, sv. Terezičky z Lisieux, kterou doslovně »zahajuje se nové období mystiky«. (Dějiny duše 19.) Jest to světice, jejíž »přitažlivost jest tak mocná, že připomíná Ježíše v Galileji« (ib 20). O témž stejně mocně svědčí i stigmatisovaná našich dnů Terezie Neumannová z Konnersreuthu, jejímžto studiem se intensivně obírám.

Ano, tato malá »světice a velká divotvůrkyně« naučila nás **dýchati dechem věčnosti v každém i nejvšednějším lidském žití.** Její cesta k výšinám křesťanské dokonalosti jest zcela prostá a působivá zároveň, nad to pro nás lidi životního chvatu a shonu jedině se hodící: cestička sv. Dětství, t. j. naprosté odevzdanosti Bohu a sypání drobných květů obětí milému Spasiteli . . .

Nuže tato, dnes po Matce Boží nejuctívanější světice křesťanského světa, jížto po smrti za necelá čtyři desítiletí ke cti vypínati se bude v Lisieux jedna z nejnádhernějších basilik křesťanských, projevovala před smrtí často horoucí přání: **započíti brzy svoje missie a vraceti se znovu na zemi, aby lidi učila Boha milovati tak, jako jej sama byla milovala . . . .**

Kde však jest klíč k tajemství její nezměrné lásky Boží, která sálá, probleskuje,

překypuje z každé téměř řádky jejích nádherných »Dějin duše«? Vždyť přece těžce jest skrývána ona výheň mystického žáru v jejích duchovních zážitcích. O těchto se sice jen málo a jakoby jen mimochodem zmiňuje, aby nepolekala a neodradila od své cestičky ony malé a jednoduché dušinky, jímžto chce býti vzorem a vůdkyní spásy. Avšak i to málo okamžitě přesvědčuje znalce, že tato nepatrná, bosá karmelitka dostoupila jednoho z nejrozvinutějších mystických životů. Nuže, v čem skryto jest **tajemství jejího závratného vzestupu** a dosažených cílů dokonalosti křesťanské?

Bylo mi to ohromujícím poznáním a řekl bych přímo svého druhu zjevením, když pojednou nalezl jsem tento zdroj a týž mi byl odkryt a otevřen. Zcela nečekaně přístupným učiněn!

Jest to Kempenského Následování Krista!

Jest přímo úžasem pochopiti, jak tato středověká, 500 let stará kniha dovedla od mládí formovati duši tohoto rajského kvítka z Lisieux k zářivé nádheře její svatosti. Jak mocně dále zasahovala ať přímo nebo skrze tuto světici v duchovní vývoj bavorské stigmatisované, jejímžto poselstvím Ukřižovaného byl mocně otřesen celičký svět!

Úžas tento byl stupňován předchozím poznáním (viz moji Mystickou stezku Stigmatisované), kterak tato nepatrná řeholnice dovedla prostěji a plněji vyjádřiti nejvyšší pravdy moudrosti indických rišiů, jogínů a mystiků. Dovedla vskutku **»položiti**

život svůj u věčnost a tak jej chápati«, což u slavného Rab. Tagore jest nejvyšší moudrostí, náplní života! (Sádhaná!)

Stanula plně a vědomě na druhém břehu dějství, v metafysických hodnotách, nepotřebujíc k tomu ani sebe menšího »navodění transcendentálního citu« (Hoppe). Dovedla to nejen sama, ale může tomu učiti i jiné: i **nejbědnější život lidský přenésti v nepomíjející krásu a prozářiti jej světlem věčnosti.**

Její způsob dosáhnouti tohoto téměř zázraku jest našemu křesťanskému smýšlení a vychování zcela blízkým i proveditelným. Jest pak něčím zcela životným a praktickým a ne pouze onou filosofickou mlhovinou Spinozovou, jenž doporučuje »žíti pod zorným úhlem věčnosti«. Sv. Terezička nepotřebuje žádných filosofických úhlů, aniž čehokoliv jiného, obyčejnému člověku těžce dostupného. **Její srdce, hořící láskou k Bohu, jí dostačí a rázem přenáší ji k hodnotám věčným...**

Tak tato mladistvá řeholnice stala se účastnou skutečné »moudrosti Boží«, vůči níž moudrost současné theosofie jest něčím přímo pitvorným. Kde, probůh, nabrala, odkud čerpala tyto závratné pravdy?

Tato záhada mne nutila často k přemýšlení, ba dráždila mne tím více, čím nesnadněji ji bylo lze rozluštiti, ba čím více mizela mi vůbec naděje správného rozuzlení. Než přece náhle a zcela nečekaně přišlo mi v ústrety.

Tato věc jest nad to tím zajímavější, že déle než čtvrt století měl jsem v rukou onen klíč a »nevěděl jsem toho«.. Jako student před 30 lety koupil jsem si knížku Kempenského, kterou náhodou můj rodák (P. Vejchodský 1900) přeložil znovu do češtiny. Ale odpadlík od víry otců nebyl prostě schopen ji čísti. Po návratu do církve pročítal jsem ji několikráte, asi celkem pět či šestkráte bez valného zisku. Stále nemohl jsem jí přijíti »na chuť«, ačkoliv jsem ji měl rád a často po týdny u sebe nosil.

Středověký její styl, a hlavně pro řeholníky určený, je nám lidem moderním dosti těžko ztravitelným a to i v dobrém překladě oné vskutku posvátné latiny. Než přes to knížka tato stala se nejčtenějším spisem po staletí vedle sv. Evangelií. Musí tudíž vskutku býti skryto něco zcela zvláštního v jejích řádcích.

Až tu zvláštní »náhoda« mi pomohla. Dostal jsem k recensi Deniflovu »Cestu k věčné lásce«, výbor to ze středověkých mystiků. Počal jsem čísti tento duchovní spis, jenž jest stylisticky vybroušenější a obsahově bohatší. Než vzhledem k své komplikaci nemá daleko onoho žáru nadšení jako životní dílo jediného člověka, jímž jest čtveřice duchovních knih Hemerkenových...

Náhle však pocítil jsem neukojitelnou touhu po třebas tvrdém, ale sytném slově Kempenského — a týž rázem otevřel mi poklady své... Po tolik let, vzdor poctivému svému úsilí, nebyl jsem sto duchovně se

zmocnit této právem slavené knihy, a náhle rozevřela mi kalich svůj jako květ lotusu nebo jako růže Saronská, vydávajíc nadzemskou vůni a dýchajíc krásou nebeskou. Otevřela se mi nejinak, než jako v legendě na Velký pátek za čtení pašijí otevírají se báchorkovité poklady zemské...

Celý užaslý, až zmatený, čerpal jsem pak z bohatství, jemuž konce není. Tolik je tu ryzího zlata, drahokamů, perel, v tomto přímo nepřeběrném duchovním pokladu knihy Kempenského!! A při tom všem nad slunce jasněji vysvitla mi nitrná spojitost sv. Terezičky z Lisieux a Terezie Neumannovy s tímto již přes pětset let starým mystikem. Pochopil jsem rázem tajemství slov: »vrátím se na zemi, abych učila lidi Boha tak milovati, jako jsem já Jej milovala«, jakož i v čem spočívati budou missie této nadšené ctitelky Matky Boží Marie, kterou stejně vroucně uctívalo i hořící srdce Kempenského.

Nuže, jak milovala Boha tato nad jiné učelivá žačka Hemerkenova? Zdaž jinak než její učitel a vzor? Vždyť ještě před vstupem do kláštera jako dívka třinácte, čtrnácte jar, uměla zpaměti všech jeho zhusta dlouhých, stylisticky ne právě nejlehčích 114 kapitol. Nechť někdo jiný docílí, aneb prostě opakuje její úžasný výkon! Jen obdivuhodná zanícenost a horoucnost duše pro knihu miláčka srdce svého svede něco podobného! »Už dlouho jsem se sytila v duchovním životě »nejčistší moukou«, již ob-

sahuje Následování Krista. Byla to jediná kniha, která mi prospívala, neboť tehdy jsem ještě nevěděla o pokladech, skrytých v Evangeliu. Knížku tu jsem měla stále při sobě. Doma si mne proto i dobírali a častěji mi dávala teta odříkávat zpaměti její namátkou nalezenou kapitolu.« (Děj. d. 98.)

Tedy dle vlastního doznání tato kniha dovedla v duši této světice vdechnouti úžasný žár lásky Boží, takže kromě knih sv. Jana z Kříže, veškeré knihy duchovního obsahu nechávaly ji bez sebe menšího prospěchu z četby: »Později jsem však při duchovních spisovatelích zůstávala chladná a vyprahlá a tak je tomu dosud... V této malomoci přichází mi ku pomoci jen Písmo sv. a Následování Krista.« (Děj. d. 167.)

Pozoruhodno jest, že v knize té skrytě obsažena jest jak praxe, tak i metoda jejího jedinečného prostředku dokonalosti: sv. Dětství a sypání kvítků obětí Spasiteli.

Vskutku Kempenský zvlášť úspěšně vytvářel duši této obdivuhodné světice našich dnů. Čerpala z něj neustále, leč přes to zachovala si svůj ráz a bytnost. Žár duše její roznícen byv žárem lásky Kempenského, dovedl nitrně zpracovati a přetvořiti veškery jeho podněty, takže co vyšlo z výhně její lásky, bylo také již jejím vlastním výtvorem. Bylo ozvěnou hlubin nitra jejího, které svým způsobem ozvalo se na volání věčnosti, zvučícím a znějícím všemi kapitolami této vskutku zlaté knížky Hemerkenovy. Tak vypučel a rozvinul se nový

rajský květ z duše její: Františky Marie Terezie Martinovy...

Čtvero knih o Následování Krista jest vskutku spisem, který vytvářel světce: duše svítící, planoucí. Naše vzory!

Veliký středověký milovník Boha, učitel lásky Boží nad jiné mocný, zapaluje srdce naše. Nalévá posvátných olejů do věčných lamp srdcí našich, aby planuly, hořely, svítily a hřály . . . Jest to skutečný Ignis ardens, požár lásky Boží! Srdce doslova hořící, planoucí a se ztravující žárem svým! Slova jeho do poslední písmenky své vskutku byla prožita, jsou pravdiva, proto svítí a hřejí podnes! Posvěcují, zažehují duše!

Sloh jeho díla jest prostý, až všední. Leč jaká síla vyrovnanosti, jaký žár nadšení v nich hárá! Jest to sloh téměř evangelijní. V pravdě: »**čím člověk více Bohu se blíží, tím se stává prostším**« (Děj. d. 140).

V knize této rozlévá se v nadbytku opojné víno silných. Prýští z ní nad to proudem voda k životu věčnému. Zvlášť ze knihy čtvrté. Jsou tam vetkány nádherné hymny Kříže, Milosti, Lásky Boží a Eucharistie. Kempenského velepíseň lásky (III kn. kap. 5.) snad jen u sv. Pavla (I. Kor. 13) nalézá svého soupeře. Zvláštní ráz dodává jeho spisu mystická rozmluva se Spasitelem v posledních dvou knihách. Nelze prostě opakovat si častěji jeho slova, aby člověk sám nebyl zažehnut, nevzplanul a nehořel..

Žádný učený Gerson nenapsal tuto nad jiné výtečnou knihu, kterou bývá každý

člověk tím horoucněji zaujat, čím častěji ji čte. Žádný doktor theologie, žádné světlo světa tohoto nebylo autorem knihy tak intimně spjaté se životem řeholním. Identita spisovatele »Růžové zahrádky«, uznaně Kempenskému přikládané, a čtvera knih o Následování Krista každému trochu zkušenějšímu čtenáři vysvitne sama ze shodnosti myšlének, slovních obratů atd. obou těchto spisů.

Ano, autorem Následování nebyl nikdo jiný, než onen malý, nepatrný mužíček, za nic považovaný, stále přezíraný, jehož bratří ani svým převorem nezvolili. Jen na čas zastával podpřevorské místo tento nesmírný ctitel a milovník Boží. V přehluboké pokoře a skromnosti se ani nepodepsal pod svůj výtvor, což zavdalo podnět ke sporům o autorství knihy této a bylo hlavní zdržující překážkou kanonisace ctihod. Tomáše Kempenského.

Zcela prostému mnichu zrak srdce otevřel oči ducha, aby nazíral úžasné věci Boží a pro nás chudáky černidlem na pergamen je zaznamenal. Snad tento horlivý ctitel Mariánský od samé Královny nebes, obdobně jako sv. Jan Miláček Páně, čerpal vnuknutím veškeru nádheru, krásu a duchovní rozkoš své zlaté knihy. Tento člověk vskutku žil Bohem. Planul vskutku žárem Božím . . .

Rovněž žačka jeho sv. Terezička byla přehorlivou ctitelkou Matky Boží Marie.

Když znovu — až přímo s vášnivostí — pročítám Následování Krista, žasnu prostě

nad strhující dynamikou modliteb Kempenského. Tu jakobych jej viděl a téměř věřím legendě, že tento mužíček v černém augustiniánském hábitě svojí modlitbou, skutečným to »povznášením mysli k Bohu«, byl přímo fysicky pozvedán, nadnášen, takže stoje, jen špičkami nohou podlahy se dotýkaje, vydržel po hodiny vysílati k nebesům svoje modlitby, své nejdůvěrnější rozmluvy s Bohem . . .

V jeho úžasných modlitbách zvláště III. knihy cítiti lze přímo vlité síly Ducha Svatého. Člověk jakoby vnímal, byl strhován, unášen vichrem Ducha sv. prostupujícího, burácejícího večeřadlem, v němž shromážděni jsou Matka a apoštolé. Jest to prostě vichr pozvédající, uchvacující v nebesa. V duši čtenářově zanechávají tyto kapitoly stopy plamenného křtu. Křtu ohněm lásky Boží, která zažehnuta byla jednou pro věčnost v nejhlubším koutku srdce mystikova jako nejdokonalejší a plná oběť, Pánu zasvěcená. Jest to oheň neuhasitelný, oheň ztravující lásky k Bohu. Oheň nitra lidského volá po ohni Božím. Neboť jsou si blízcí, jsou si příbuzní . . . Oheň náš, maličký to plamének, touží zapadnouti, ztratiti se navždy v neobsáhlém požáru, v oceánu ohně Božího. Propast lidské ubohosti volá po nezbadatelných propastech Božího majestátu a lásky. ABYSSUS INVOCAT ABYSSUM.

*

Než především půjde o to, zpřístupniti mnohým, starostmi dnešního života vyčerpávaným lidem tuto vzácnou knihu, aby se mohli zmocniti vnitřně jejích pokladů. Aby načerpali z pramene vod živých občerstvení a posilu, jakož aby denně mohli býti rozpalováni, rozdmychováni požárem lásky nitrného života ke Kristu . . . Nutno také dáti modernější výraz starým, osvědčeným pojmům.

S druhé strany třeba již jednou vypořádati se i s naší strany se vším »okkultěním« o těchto úžasných duchovních zážitcích, především s oním tajemnůstkářstvím, jen naznačováním, a to se stran domnělých »zasvěcenců«, o nichž by snad sv. Pavel mohl trefně říci, že »zdají se něčím býti, nullami jsouce« (Gal, 2, 6). Protože dosud nikdo tyto nitrné pochody aspoň poněkud rozumně čtenářům neobjasnil, udržováni jsou v zajetí nejrůznějších orientálních i západnických praktik a pověr. Nutno tedy tomuto lidově okkultnímu mystikaření vzíti vítr s plachet: zachytiti a srozumitelnými učiniti ty záhady se stanoviska moderní hloubkové duševědy a filosofie náboženství.

Pokládal bych za svůj životní úkol odvážiti se podobného pokusu o především duševědné zachycení přirozených základů oné »přerozmanité moudrosti Boží« (Ef. 3, 10), jak v době před- a mimokřesťanské projevilo se toto vrcholné úsilí lidské u nejrůznějších národů a dob... Ano, vrcholná touha lidská vyjíti nad sebe samy, nad své hranice časově i prostorově omezené přirozenosti zapojením se v Nekonečno a Absolutno, jak projevovala se u výkvětu lidí všech dob, nadpřirozeným zásahem i světlem v křesťanství obsaženým byla nekonečně zvýšena, usnadněna a zpřístupněna v nejvyšší dokonalosti.

V našich náboženských naukách jest jednou z hlavních thesí a zároveň úžasnou pravdou duševědnou, že milost, t. j. život nadpřirozený z Boha, neničí a neodstraňuje naši přirozenost, nýbrž ji zdokonaluje a povznáší. Proto bude nejen nejvýš zajímavo, ale i důležito seznati přirozený základ, jakož i výsledky jeho pěstěním dosažitelné, aby se mohlo naše nadpřirozené úsilí tím plněji a bohatěji rozvinouti. Přirozeně, že vymyká se našim lidským možnostem zde v závojech těla smrtelného a tolika omylům i nedostatkům podrobeného, naším vlastním úsilím pochopiti aneb rozmnožiti ony děje nadpřirozené, než jedná se tu o snažší rozvinutí naší schopnosti spolupůsobiti s milostí Boží. Proto stojí za to, aby byl podniknut i tento můj nedokonalý pokus.

*

Mystika, t. j. žhavá a poctivá snaha po nalezení Boha a oddání se mu v bezmezné lásce, úsilí o prostoupení a zdokonalení našeho života hodnotami věčnými, absolutními, jest vskutku vrcholným snažením lidským. Nelze si prostě nad ni pomysliti nic lepšího, vznešenějšího nebo vyššího . . .

Pakliže tato naše snaha jest vskutku tak jedinečnou, že v sobě obsahuje úsilí oprostiti se z hranic naší časové i prostorové omezenosti, pak nutně vyžaduje nejvyššího vzepjetí i všech našich přirozených duševních sil. Jinými slovy: k takovému téměř, či přímo nadlidskému výkonu musejí naše duševní schopnosti přenésti se takřka přes samy hranice svých možností. Ani v umění, ani ve vědě, neřkuli v povoláních životních nevyžaduje se tohoto krajního napjetí, ba možno říci až přepjetí našeho duševního dějství.

Před érou křesťanství nebo vedle ní pokoušeli se o podobné věci lidé různých náboženství a směrů, takže v jejich počínání možno sledovati a nalézati hluboký duševědný podklad mystiky čistě přirozené. Tato ovšem v křesťanství prvkem milosti, t. j. života nadpřirozeného z Boha nebo přímým účastenstvím na jeho životě doznává nesmírného obohacení, rozšíření, ba i naprosté proměny.

Tak Dionysius Pseudoareopagita světlem křesťanství prozářil a obohatil výsledky vrcholné filosofie antické, t. j. novoplatonismu a mystikou jeho žije z valné části celý náš středověk. Tatáž nauka byla mostem sv. Augustinovi, po němž přešel do ovčince Kristova a v něm vydal nejnádhernější ovoce svých Vyznání i náboženských děl. Tatáž geniální intuice nebo přímé osvícení uschopnila sv. Ignáce z Loyoly, aby — třebas osobně neměl o tom nejmenší potuchy — z duševědného materiálu a methody orientálních meditací vytvořil své veledílo duchovní obnovy duší, čili exercicie, nad něž v křesťanském smyslu nelze nalézti účinnějšího prostředku k úplnému přetvoření duší lidských pro službu Kristovu.

Tyto věci ještě před návratem do Církve byly předmětem mého obzvláštního zájmu a studia. Nejvýstižněji mi je tehdy objasňovala hloubková filosofie a duševěda H. Keyserlinga. Týž snažil se pochopiti na těchto základech jak Západ, tak i Východ a obojí jich moudrost sloučiti v jedinou synthesu filosofie hloubky nebo smyslu. Své poznatky upnul především na indický jog, který skutečně jest cestou přirozeného úsilí po metafysických hodnotách. Jest mimo to osvědčeným trainingem, jak rozšířiti své vědomí, zdokonaliti je a prohloubiti tak, aby došlo účasti na kosmickém nadvědomí. Jest tu třeba zakotviti v hlubinách podstaty věcí, v Tom, který za vším se skrývá a neúnavnými praktikami přenésti, umocniti veškeré naše schopnosti jaksi na vyšší řád. Potencovat je měrou nejvyšší. Vystoupiti jaksi nad sebe samy a spočinouti trvale v tom, co nekonečně převyšuje vše konečné, podmíněné a změnám podrobené . . . .

Jisto jest, že moudrost indické filosofie především projevuje se kromobyčejnými znalostmi psychologickými, a to zvláště po stránce praktické. Proto na prvém místě klade hlavní důraz na koncentraci,

čili usebranost. Již ve fysickém světě platí základní zásada: **soustřeď veškeru k službám ti jsoucí sílu na jeden jediný bod!** Tím vykonáš co nejvíce. Tato již čistě fysikální zkušenost platí daleko více v duševním ohledu, kde usebranost jest přímo stupňováním všech sil myšlenkových a základem veškerého pokroku. Je to prostě soustředění všech energií duševních do jediného střediska a jich zhuštění k jedinému bodu cíle. Usebranost tak stává se ponorem, zahloubáním, čímž ocitá se v hlubinách duše u zdrojů všech našich tvůrčích mohutností. Naše vědomí se takřka přesunuje ke své metafysické základně. Usebranost pak se děje aktivním soustředěním na pouze jedinou představu, myšlenku nebo záhadu. Jest stálým odstraňováním všech vetřelých představ tím, že znovu a znovu obracíme plnou svoji pozornost k vytčené věci, které snažíme se zálibou dodati zvláštního citového přízvuku.

Touto usebraností docilujeme úžasného zmocnění, ba průbojnosti našeho myšlení, které nabývá mnohdy daleko větší břitkosti úsudku, než sebe delší rozumování aneb pojmové rozebírání. Nořice se pak takto přímo do smyslu a podstaty věcí, zachycujeme tam jejich tvůrčí síly, čili jsme schopni »ztotožněním chápati«, což jest překvapující význam novozákonného řeckého slova syniémi. Tato na prvý pohled jednoduchá a prostá praktika není však daleko tak snadnou, jak by se zdála.

K posilnění a plnému rozvinutí veškeré dynamiky usebranosti slouží účinné utišení veškeré duševní samočinnosti, kteroužto promrhá se nesmírně mnoho duševní energie. Tímto trainingem začíná nejproslulejší učebnice indického jogu Patandžaliho Jogasutra. Jest to vycvičení duševní schopnosti úplně se uvolniti, naprosto zbaviti se všech představ a citů, třebas jen na vteřinu. Ustavičným cvikem roste tato schopnost, takže jogín ovládá pak možnost okamžité přeměny z nejintensivnější myšlenkové práce v naprostý duševní klid. Nabývá tím kouzelného duševního rhytmu. Každým pak zbytečným pohybem nejen tělesným, ale hlavně i myšlenkovým mrhá se síla, kterou lze nahromaděnou či

vzedmutou použíti k vytčenému cíli. Podobné očisťování mysli naprostou relaxací, čili uklidněním se a vymýcením všech představ a pocitů jest nedocenitelnou pomůckou pro meditaci. V mystice pak slouží k uskutečnění nepostrádatelné harmonie mysli a srdce, ticha samoty, či ducha pokoje. Toť značí přímo vejíti do pokojíku srdce a uzavříti přístup všemu zvenčí.

Podobná cvičení přeměňují duši, která se stává nástrojem nad jiné schopným a mocným. Kdo to svede, jest vládcem jejím a má otevřenu cestu jak k dalším hloubkovým zdrojům poznání, tak i k mimořádným duševním schopnostem, které vesměs jsou nedostupny člověku postrádajícímu tohoto úsilovného výcviku.

Duševní energie takto získaná jest především použivatelnou pro dodávání životní síly vybraným představám meditačním, kterým nad to stojí k službám schopnost vůle zvlášť pružné, zcelené a mocné. Jestli pak podobně cvičící nad to ve smyslu askese, t. j. obětování, vzdává se všeho ostatního: činnosti, rozkoší, zábav či zaneprázdnění, ulpění na věcech ať příchylností nebo odporem, dosahuje poznenáhlu, ale jistě jakéhosi přesunutí základny svého vědomí do oblastí metafysických. Posléze splývá s podstatou všeho bytí, s Bohem. Stává se osvobozeným, ve věčnosti zakotveným . . .

Dle různých vloh a schopností lidských jest pak další cesta buď metoda vyššího poznávání (naše cesta cherubínská), anebo lásky (serafínská), či posléze obětováním všeho konání a myšlení nadpřírodnímu cíli — cesta tak nádherně vyznačená sv. Pavlem (I Kor, 10, 31, Řím. 24, 8).

Tato cesta jest nejširším vrstvám lidstva nejschůdnější a jest též podstatou sypání květů obětí u sv. Terezičky z Lisieux.

Ony indické praktiky vyžadují však naprostého zřeknutí se veškeré jiné činnosti a úplného oddání se nejvýš namáhavým a pro nás naprosto se nehodícím cvikům, takže jen mizivé části lidstva byly by dostupnými. V tom právě jest neskonalá zásluha

křesťanství, že nejcennější duchovní statky, jen nedokonale a vybraným jedincům ať ve filosofii, či mysteriích jakž takž známé a tušené, učinilo majetkem veškerého lidstva. Zároveň však zdynamisovalo prosté prostředky vedoucí k zářivému cíli, t. j. zapojení se v Boha: modlitbu, t. j. povznesení mysli k Bohu a oběti z lásky, čili sebemrtvení, askesi . . . Náboženství toto pak, jímžto se udál skutečný průlom Života věčného do trampot a strastí časných, svým prvkem milosti, t. j. účasti na tomto životě nadpřirozeném, povzneslo veškero naše snažení do oblastí nadpřirozených, takže nám bylo dáno neskonale více možností, vyšší krásy, nádhery a plností, jakož i radosti duchovního nitrného života z Boha a pro Boha.

Jest pak nesmírně poučno i zajímavo, kterak křesťanští mystikové modlitbou a sebemrtvením dosáhli výsledků neskonale vyšších, než mnozí nejvytrvalejší cvičitelé indického jogu, bušida, mantramů atd. vespolek. Nad to pak neskonalá, pravá moudrost Boží spolu s oním nepřeběrným mysteriem Kristovým stala se přístupnou a dosažitelnou dokonce i ženám, které veškeré mimokřesťanské cesty přirozené mystiky vylučovaly přímo z účasti na svém cíli. To stalo se měrou dokonce překvapující, takže zdají se v lečems předstihovati i muže! Jména sv. Angely z Foligna, Gertrudy, Hildegardy, sv. Terezie z Avily a posléze sv. Terezičky z Lisieux jsou pádným dokladem této překvapující skutečnosti.

Podobné poznání, získané zvláště zkušeností, jest pravým osvobozením duše, překypěním radosti srdce!

Obdařena tímto nadpřirozeným prvkem milosti Boží, která nás činí účastnými Boží přirozenosti a Božího života jakožto dítky Otce nebeského, pravá mystika křesťanská na rozdíl od zdánlivě křesťanské také-mystiky má zcela jiný základ. Nepotřebuje klásti žádné větší důležitosti do ovládání myšlenek koncentrací (dhyána po 12 vteřin, dharána 12×12 vteřin a samadhi 12 dharán, t. j. 28 minut), ale hlavním dynamem jejím jest nitrná modlitba a sebekázeň umrtvování, zv. vnitřního. Perutěmi vzletu nejhlubší pokora a nejžhavější láska k Bohu. Ale quintessencí všeho, jež naprosto tu rozhoduje, jest: **milost Boží!**

Katolická mystika nad to nejčastěji roztřiďuje svoji cestu na očistnou, či průpravnou, osvětnou a spojovací. V oněch mimokřesťanských, zvl. theosofických, se naproti tomu mnoho mluví o křtech: vodou, krví a ohněm, což částečně jest převzato ze starověkých mysterií. Nuže křest vodou: **diverte a malo, dej výhost všemu zlu a hříchu,** jest vlastně negativní průpravou k cestě samotné, nezbytnou, aby předcházela positivnímu: **fac bonum, čiň dobro!**

Křest krví jest již cestou očistnou, specielně nitrnou. Člověk prolévá krev vlastního srdce, čímž zbavuje se nejen všech žádostivostí a náruživostí, nýbrž odpoutává se ode všech věcí libých i nelibých, štěstí i neštěstí, aby v klidně vyrovnané a zharmonisované mysli (indicky sattva) veškery síly duše soustředil do svého nitra na hodnoty metafysické. Tomuto pro mystiky nezbytnému pochodu (na př. překrásně vylíčenému u sv. Jana z Kříže v jeho »vzestupu na horu Karmel«), zvlášť působivě odpovídá III. kniha Kempenského, která jest očistou i osvícením zároveň. **Inquire pacem! Hledej nitrného klidu a míru!**

Naprostá pak, za každou cenu provedená a dokonalá tato oběť srdce, krvácejícího z nesčetných ran, připravuje nitro ku přijetí posledního křtu: ohněm! **Ohněm lásky Boží,** prudce planoucím a všechny nedokonalosti ztravujícím mizejí z nitra poslední příměsi a nedokonalosti roztoužené duše, která teprve takto jest připravena k milostnému objetí a spojení se svým Miláčkem, Bohem nade všecko milovaným. S ohněm stále planoucím a neuhasínajícím!

Než abych se vrátil k těžišti celého svého spisku. Zlatou knihu Kempenského nutno

duchovně obsáhnouti, přetvořiti v sebe nebo jí býti přetvořenu. Klíč k tomuto tajemství? I ten podala nám sv. Terezička. Jest to meditace, rozjímání. Jest to neustálé opakování myšlének zvlášť působivých, jež se děje v rostoucí oblibě až zamilovanosti. Jak rozkošně líčí tato světice ve svých Dějinách duše, kterak již jako útlá dívenka u postýlky záclonkami a podobně odhraničila si část pokoje, aby v něm sama »přemyšlovala« o Bohu atd.

Ano, **meditovat se musejí slova, věty a modlitby Kempenského,** aby člověk z nich vytěžil vše, co obsahují, aby se jimi vzdělal, posílil, rozohnil. Meditace, toť čistě orientální způsob, jak osvojiti si nějakou ideu, zásadu, či myšlenku vůbec. My západníci prostě nadřeme věc zpaměti a spokojíme se touto, zhusta dost povrchní znalostí. Orientálec naproti tomu vynašel si způsob mnohem dokonalejší, kterým dociluje, že síla idey, myšlenky **atd. se zmocní hlubin duše** a odtud vypučí svérázem květu, plodu, výsledku. U nás užívá se slova tohoto téměř výlučně pro vážné přemýšlení o nějakém tématu náboženském s tím úmyslem, aby naše vůle tím povzbuzena, obrátila se určitým směrem. Naproti tomu možno jiným způsobem s velikým prospěchem rozjímati o všem možném, na př. o svém povolání, stavovském či vědeckém problému, nabývati tak zvláště cenných intuicí a tyto s největším prospěchem pak uskutečňovati. Jest nadmíru zajímavo, že náš zemřelý vzácný

filosof, univ. prof. Hoppe, zabývaje se tímto problémem, napsal svůj »Úvod do intuitivní a kontemplativní filosofie«. Německý výše zmíněný filosof H. Keyserling chválí dokonce tuto rozjímavou usebranost jako nejlepší cestu k úspěchu u amerických milionářů a miliardářů — a má pravdu.

Pročež s tím větší chutí budeme i my používati této cenné duševní metody k nastřádání našich pokladů v nebesích.

Meditace (sám Komenský ji u nás zaváděl pod jménem přemyšlování ve své rukověti zbožnosti) je — čistě hloubkově-duševědně posuzována — vlastně passivní duševní činnost, kterou si **v úplném klidu mysli udržujeme** před svým duchovním zrakem **obsah nějaké myšlenky či idey,** pokud možno v nejživějších představách a citech, tak, aby pronášené či pouze myšlené slovo jako **mocná myšlenková síla pronikalo do hlubin naší duše, tam ji přetvořovalo a úplně se jí zmocňovalo.** Stálým a nepřetržitým opakováním přejde tato idea či myšlenka v krev a maso naše i v morek kostí našich.

Hlavní podmínkou jest klid mysli a jasná, živá představa, která musí býti udržována v obsahu našeho vědomí bez nejmenšího násilí, jinak zákon zvráceného úsilí zničí a zmaří vše. Jen takto proniká obsah její naší duší a jest sto ji přetvořiti. Toť jest úžasný psychologický podklad na př. duchovních cvičení ignaciánských.

Z duševně technických důvodů jest pak nutno, aby předmět meditace byl pokud možno krátký a co nejvýraznější, čímž se stává přístupnějším a působivějším.

Z téhož důvodu zpracoval jsem zlatou knihu Kempenského téměř aforisticky, vybrav jen vůdčí a nejdůležitější myšlenky, aby tyto za to tím intensivněji mohly býti v rozjímání čtenářem zpracovány a vtěleny v život. Jest to sice pokusem dosti odvážným a těžce proveditelným, též mnohým nedostatkům podrobeným. S druhé strany však jest jedinou možností, kterak z tvrdé středověké skořápky vyloupnouti životodárné seménko, zaseti je v duši a duchovní nepřeberné poklady Kempenského zpřístupniti vrstvám nejširším.

Jsem přesvědčen, že jedině takto se dá docíliti, aby duch našeho vzoru a vůdce mohl zmocniti se i duší našich a učiniti srdce naše stejně láskou Boží hořícími, jako bylo i jeho. H. Keyserling správně oceňuje ohromnou přednost orientálního osvojování si ovoce moudrosti meditací, t. j. stálým uvědomováním si nauky tak vytrvalým a neústupným, až smysl jednotlivých vět pronikne zcela nitrem žákovým. Týž ocitá se pak u svého cíle, až duch mistra jeho zmocní se ho nejinak, než jako velká vášeň opanuje nitro člověka. Nuže, tak **nutno se vnořiti rozjímáním do knihy Kempenského, až by oheň lásky jeho k Bohu uchvátil nás docela a vytvořil z nás lidi nové — vášnivé milovníky Boží!**

*

Ještě pak jiné nejvýš důležité tajemství musím prozraditi: **V pravé křesťanské mystice jest nitrná modlitba jak koncentrací, tak i meditací zároveň, a sice nejvyššího stupně.** Majíc nad to svůj nadpřirozený cíl v Bohu a podpírána, nesena vlastně jeho milostí, jest nejúčinnějším prostředkem cesty mystické vůbec. Vůči modlitbě v duchu a pravdě blednou a jsou nicotnými přímo veškeré prostředky a prostředečky jiné . . . .

Modlitba nitrná co nejskutečnější povznesení mysli k Bohu jest pravým rozletem duše k nebesům, nejnádhernějším díkůčiněním tvora svému Tvůrci, nejvznešenějším úkonem lásky, pokory i úcty. Než modlitbou našeho srdce může býti nejen každá modlitbička střelná, ale i sebe nepatrnější čin, myšlenka či cit, takže vskutku jest nám dosažitelná možnost »modlitby bez ustání« . . .

Kdo aspoň poněkud okusil její závratnou krásu a sílu, s radostí si bude opakovati slova sv. Terezičky: »Pro mne jest modlitba pozdvižením srdce, k nebesům vyslaným pohledem duše, výkřikem lásky a vděčnosti v radosti a bolu. Jest něčím vznešeným, nadpřirozeným, co duši rozšiřuje a s Bohem spojuje. Je-li duše má zcela vyprahlá, modlívám se zvolna Otčenáš nebo Zdrávas. Tyto modlitby mne roznítí, živí mou duši božským způsobem a postačí jí . .« (Děj. d. 206.)

Než jako hlavní dynamem povznesení ducha k Bohu jest pravé křesťanské mystice modlitba, tak reálním a praktickým prostředkem k dosažení této duchovosti jest askese čili sebemrtvení, zvláště pak vnitřní sebekázeň.

Nádherně vyjádřil tuto nitrnou bohopoctu, duši nesmírně prospívající, daleko více než zevní oběti a okázalé skutky, již prorok Isaiáš (58. kap., 6—14): »Vymýtíš-li ze sebe utiskování, do očí tupit-li přestaneš a pomlouvat, necháš-li bědného nalézti své srdce a duši ztrápenou uspokojíš, pak povede tě Pán ustavičně a plnit bude duši jasným klidem. A budeš jako zahrada hojně svlažovaná a jako zřídlo, jehož vody nevyschnou. Tehdy kochati se budeš v Hospodinu, vzývati Ho budeš, i řekne: Ejhle, tu jsem!« Skutky sebezáporu jsou tu dle slov prorokových odměňovány výsostnou odměnou: přítomností samého Boha!

K témuž sebemrtvení, soustavně cvičenému na mnohých místech nabádá i Kempenský. Vlastně ve svém celku je kniha jeho nejlepší učebnicí asketiky a právě této nejvíce je nám potřebí. Totéž doporučuje nám světice z Lisieux slovy: »Co se týče tělesných umrtvování, působilo na mne hlubokým dojmem místo z bl. Jindř. Susa: Konal tak přísné kající skutky, že si uškodil na zdraví. Tu se mu zjevil anděl, přikázal mu, aby přestal tak se umrtvovati a dodal: »Dosud jsi bojoval jako prostý

vojín. Nyní však tě budu pasovati na rytíře.« A světci dostalo se milosti, že porozuměl, oč umrtvování ducha vyniká nad tělesné... A tak vytáhla jsem do boje duchovního proti sobě samé sebezapíráním a malými, skrytými obětmi. V tomto skrytém boji, při němž přirozenosti nic nelahodí, nalezla jsem pokoj a mír.« (Posl. slova 94.)

Původní řecké slovo askese značí cvičení k dosažení jistých schopností. V křesťanském smyslu jest cvičbou sebezáporu, přemáháním tužeb, přání, náruživostí, pudů atd. Jest podřizováním přirozených disposic vyšším účelům: **získání nadvlády ducha nad hmotou, milosti nad přirozeností.**

Jest tedy **askese, zvlášť nitrná, hlavním principem duchovního vzrůstu.** Jest to training duše k vyšším cílům. Poctivá kupní cena, nutná k dosažení závratných výšin mystických. Dokonce v poznatcích hloubkové duševědy právě askese je dnes netušeně rehabilitována. I sám odpůrce křesťanství Nor Ch. Schjelderup na konec musí doznati, že **jí jediné tvoří se hodnoty mravní, jinými prostředky či způsoby nedosažitelné,** a to sublimací, t. j. **proměnou života pudového či živočišného v život duchovní.** Života hodnot časných v onen hodnot metafysických, t. j. věčných.

Jest litovati, že tyto poznatky nejmodernější vědy jsou neznámy lidovému rázu pakřesťanské, české školy mystické, takže tvrdošíjně odmítá tuto askesi, ačkoliv by již, na př. z indického jogismu a pod., měla

znát, proč právě tato jest pro lidi, usilující o vyšší cíle, nadmíru důležitou, ba nezbytnou. Vždyť jest takořka »polykáním síly tužeb, náruživostí, či pokušení«, kterými pak roste a mohutní duch, usilující zakotviti na onom břehu věcí a dějství.

Správně vycítila a zhodnotila pravá mystika sebezápor co nepostrádatelnou součást duchovního vývoje, bez nějž nelze vstoupiti do říše pravé duchovosti. Pakřesťanské usilování o nějakou náhražku této nejvznešenější činnosti lidské, neuznávající dokonce ani osobního Boha aneb nepovažující za rozhodné, jakému náboženství cvičící osoba přináleží, spoléhá hlavně na mechanické cvičení písmen vrhaných do nohou aneb na t. zv. koncentraci doprostřed hrudi. Proto dociluje u porovnání s pravou křesťanskou mystikou jen praubohých výsledků! Její t. zv. »mystické stavy«, t. j. vystoupení nějakých obrazců na těle, podřadný stupeň jasnovidectví a pod. věci, jsou něčím zhola nepatrným oproti nádheře skutečných osvícení, vytržení či nazírání a sjednocování se s Bohem, což vše naši mystikové osobně prožívají a okoušejí.

Pravá mystika, mající za cíl jediného Boha, nestará se vůbec a za nic si považuje i sebe skvostnější mimořádné dary duševní. Jen o jediné a neklamné svědectví správnosti své cesty se stará, a tou jest stále **rostoucí láska k Bohu a stoupající Jeho poznávání!** Blahosl. Angela z Foligno, jíž

tento poznatek byl zjeven, má pravdu podnes i stále! . . .

Pročež žádný jiný způsob, nevrcholící duchovně v »přeměně milujícího v Milovaného«, nelze pravým vyznavačům Kristovým uznati za správný a dobrý. K závratným výšinám pravé křesťanské mystiky vede jen úzká a strmá stezka: odřeknutí se nejen věcí časných či světa tohoto, nýbrž daleko více — **akt naprostého odpoutání se od vší samo**lásky, ctižádosti, osobní žádostivosti, všeho co lahodí přirozenosti lidské. Toto vítězství nad sebou samým je tak dokonalé, že se projevuje dokonce **klidným snášením zla stejně jako dobra**, čili **naprostým zharmonisováním mysli v úplné odevzdanosti do vůle Boží.** Tak docílí se dokonalého uklidnění hladiny duše, která pak svým křišťálově čistým prostředím zrcadliti může metafysické pravdy a stává se schopnou, aby jimi byla prozařována. Podobné ovoce askese jest věru nesmírně cenným statkem . .

Vedle těchto základních dvou mocných duchovních prostředků, modlitby a sebezáporu, obsahuje zlatá kniha Kempenského spoustu nejcennějších rad i pokynů k správnému vedení nitrného života z Boha, rad to nesmírně praktických a osvědčených. Vskutku, kdo se do ní ponoří a zahloubá, nedovede se od ní odloučiti . . . Kempenský byl sám výhní lásky Boží, pročež možno se jím zaněcovati a rozpalovati bez ustání . . . A ohně nám nade vše třeba, abychom hořeli neukojtelnou láskou Boží! Abychom jí sebe

samy posvěcujíce, svítili na cestu jiným, hřáli a pomáhali druhým! Ale hořet a planout musejí především srdce naše.

Jest to tedy **skutečný slabikář nitrného života z Boha**, pravá klenotnice duchovního úsilí vskutku křesťanského a katolického, kterou směle můžeme nabídnouti všem, kdož lačnějí a žíznějí po nehynoucích náboženských a duchovních pravdách. Učíť nejvyšší moudrosti: přenésti mysl i snažení naše na onen »druhý břeh« hodnot věčných a tam je zakotviti. Tam nalézti poklad svůj, aby i tam bylo srdce naše!

Jest nejlepším prostředkem, jaký jsem dosud poznal, dosíci hlubokého nitrného klidu a míru, nezničitelného a ničím nepohnutelného zakotvení v Pravdě věčné.

Podobnou knihu dosud marně jsem hledal a konečně nalezl. Kniha tato, ač původně řeholníkům určená, přes to vším právem může a má se státi jakýmsi breviářem **laiků** bez rozdílu věku a pohlaví. **Naukou, vůdkyní a láskou, která tisícům může duši očistiti**, aby přenesli pak krásu ctnosti tisíckráte na jiné, aby **nebylo konce Dobra, které založí**...

Naleznuv tuto perlu ceny nevýslovné, především pro sebe sama pokusil jsem se ji zachytiti. Toužím však nesmírnou radost srdce sdíleti především s oněmi bloudícími a tápajícími, mezi nimiž před lety byl jsem sám... Přál bych si jim ukázat vše překonávající sílu a moc duchovního pojetí pravého křesťanství, které ve všech těžkostech,

ubohostech i nedostatcích, v dobrém i zlém, ve štěstí i neštěstí dovede stejně oddaně, stejně radostně volati k svému Bohu: **Abba, Otče!**...

Netřeba dychtit po naukách cizokrajných, aniž ztrácet se a bloudit v úskalích či nebezpečích okkultismu. Netřeba sytiti se mlátem, když v katolicismu možno zasednouti k hostině nejvybranějších duchovních krmí a k číším silného, opojného vína, přetvořujícího vskutku duše i osudy naše..

Chci pak dále přátelům všem, zvláště oněm, jichž srdcí se dotklo poselství Ukřižovaného skrze Konnersreuth tlumočené, podati tento vzácný mystický květ duše planoucí neuhasitelnou láskou Boží. Znovu předložit jim knihu z nejlepších a nejosvědčenějších, aby ji četli novýma očima, novou myslí, hlavně ale aby **srdcem nově chápali a si osvojovali knihu**, která za pět staletí nekonečně mnoho lásky, krásy, vnitřní útěchy a radosti zasela v srdcích lidských a v nich zapálila ohně Pánu.

Době pak nynějších zmatků, přerodu, krise, neklidu a pochyb nelze snad lépe prospěti než řádky této podivuhodné knihy, plné jasu víry a neochvějných základů věčných. Knihy připadající mi právem jako missie lásky Boží skrze rajský kvítek sv. Terezičky Ježíškovy z Lisieux. Knihy, která sama vynucuje si přání, nádherně proslovené sv. Pavlem v listu k Efeským: »Ó, kéž by vám dal Pán« (stejně s vámi i mně), podle bohatství své vznešenosti skrze Ducha

svého v síle zmohutněti ve vnitřního člověka, aby Kristus skrze víru přebýval v srdcích našich zakořeněných a založených v lásce, abychom chápali Kristovu lásku, daleko převyšující veškero poznávání naše a tak uvedeni byli ve veškeru náplň Boha . .

V přetékající náplň Boží, vrchol a cíl všeho života tohoto i onoho.

Na rozdíl od hloubkově psychologického, svrchu vylíčeného širokého pojmu meditace vymezen jest její náboženský pojem značně úžeji a jinak: Rozjímání nezůstává na povrchu, do nitra vniká, jednotlivosti prozkoumává.

Rozjímání je prvým úkonem modlitby. Dle sv. Augustina: »Rozjímání jest úsilné hledání skryté pravdy.« Z tohoto povšechného hlediska odpovídá definice i snažení vědeckému a uměleckému, neboť v každém snažení duch lidský uvažuje a hledá světlem rozumu skryté pravdy. Dlužno tedy doložiti, že v rozjímání duše ji též hledá ve světle Božím . . .

Rozjímání pak aby bylo modlitbou — — musí směřovati k tomu, abychom se roznítili k lásce Boží a k svatému životu . . . .«

Frant. Suarez T. J.

(Výklad Scala Paradisi str. 39.)

Ctihodného Tomáše Kempenského

ZLATÁ KNIHA O NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA.

*

KNIHA PRVÁ.

Napomenutí prospěšná k duchovnímu životu.

Hl. 1. *O následování Krista a pohrdání vší světskou marností.*

»Kdo mne následuje, nechodí ve tmě« (Jan 8, 12), praví Pán. Tato slova Kristova nás vybízejí, abychom následovali jeho život a ctnosti, chceme-li býti v pravdě osvícení a zproštěni vší zaslepenosti srdce . . . **Budiž tedy naší nejvyšší snahou, rozjímati život Ježíše Krista.**[1])

Učení Kristovo vyniká nade vše . . . Kdož však chce slova Kristova plně chápati a chutnati, tomu nezbývá, než aby uspořádal dle něho celý svůj život.

Věru, nadšená slova nečiní člověka ani svatým, ani spravedlivým, za to ctnostný život činí člověka Bohu milým... Kdybys uměl celé Písmo sv. zpaměti a znal výroky kde kterého mudrce, co ti to vše prospěje bez Boží lásky a milosti? »Marnost nad marnost a všecko je marnost« (Kaz. 1, 2), kromě **milovati Boha a Jemu samému sloužiti. Toť vrchol moudrosti**...

Proto snaž se své srdce odtrhnouti od milování věcí viditelných a přenésti je k hodnotám neviditelným.

Hl. 2. *O pokorném smýšlení o sobě.*

Mnoho slov nenasytí duši, ale dobrý život občerstvuje mysl... a čisté svědomí budí velkou důvěru v Boha. Toť nejvyšší a nejpoctivější lekce: pravdivě poznávati sebe sama a málo o sobě si mysliti. Sám sebe nepovažuj za nic, o druhých však smýšlej vždy dobře... Toť veliká moudrost a dokonalost... Křehcí jsme všichni, ale nepovažuj nikoho za křehčího, než jsi sám.[2])

Hl. 3. *O nauce pravdy.*

Blaze tomu, koho pravda sama sebou učí, nikoli skrze podobenství a prchavá slova, nýbrž tak, jak jest sama v sobě... Ke komu mluví věčné Slovo, jest sproštěn mnohých domněnek.[3]) Jedním Slovem povstalo vše, a toto Jedno hlásají všechny věci: a to jest i Počátek, kterýž i mluví nám (Jan 8, 15). Komu všechno jest Jedním a kdo k této Jednotě vše vztahuje a vše v onom Jednom vidí, může míti srdce ustálené a v Bohu požívati trvalého pokoje. Ó **Pravdo, Bože učiň, abych byl jedno s Tebou láskou věčnou!**... V Tobě jest vše, co chci a po čem toužím. **Ty mluv ke mně sám!** Čím více jest kdo v sobě sjednocen a čím prostší jest jeho nitro, tím více vznešených pravd chápe bez námahy, neb se mu dostává osvícení shůry...,[4]) protože všechno koná ke cti a chvále Boží a usiluje býti v duševní rovnováze prost vší sobecké péče.

Ó, jak rychle pomíjí světská sláva!... **V pravdě velkým jest, kdo velikou má lásku**...

Hl. 4. *O prozřetelnosti v jednání.*

Velikou moudrostí jest neukvapovati se v jednání, aniž urputně státi na svém...[5]) Dobrý život činí člověka moudrým podle Boha a mnohostranně zkušeným. Čím kdo jest v sobě pokornějším a Bohu poddanější, tím jest ve všem moudřejším a klidnějším.

Hl. 5. *O čtení Písma svatého.*

Pravdu dlužno hledati v Písmě svatém... Čistá láska k pravdě pobádejž tě k četbě... Chceš-li míti z četby prospěch, čti pokorně, prostě a s věrou...

Hl. 6. *O nezřízených žádostech.*

Není tedy pokoje a míru v srdci člověka živočišného, není ho v člověku oddaném vnějším záležitostem, nýbrž v člověku vroucí zbožnosti a duchovní mysli.

Hl. 7. *Varuj se marné naděje a vypínavosti.*

Prázdným člověkem jest, kdo svoji naději skládá v lidech nebo ve tvorech. Nestyď se z lásky k Ježíši Kristu jiným sloužiti a býti pokládán v tomto světě za chudého. **Nezakládej si sám na sobě, nýbrž všecku svoji naději založ v Bohu.** Čiň, co na tobě jest, a Bůh přispěje tvé dobré vůli... Důvěřuj raději v milost Boží, která pokorným pomáhá, ale ponižuje ty, kdož si na sobě zakládají.

Nehonos se bohatstvím, ani přátely, nýbrž **hledej slávu svou v Bohu**...

Hl. 8. *Varuj se přílišné důvěrnosti.*

Ne každému člověku zjevuj srdce své (Kaz. 8, 22). Lásku dlužno míti ke všem, důvěrnost však neradno.

Hl. 9. *O poslušnosti a poddanosti.*

Mnozí podrobují se poslušnosti více z donucení než z lásky..., než nedosáhnou duševní svobody, leč podrobí-li se pro Boha celým srdcem. Běž si tam nebo onam, nenalezneš klidu, až když se pokorně podrobíš, poddáš... Blouznění po jiném, lepším místě neb změně zklamalo již mnohého..[6])

Hl. 10. *Varuj se zbytečných řečí.*

Varuj se, pokud možná, shonu lidského;[7]) velmi to překáží (duchu) obírati se záležitostmi světskými. Zvláště rádi mluvíváme o věcech milých... či protivných, než bohužel často zbytečně a bez účelu...[8]), neboť to jest na velikou újmu útěše vnitřní, božské. Protož třeba bdíti a se modliti... Ovšem zbožný rozhovor o věcech duchovních nemálo přispívá k vnitřnímu pokroku, zvláště, kde se v Bohu sdružují lidé stejné mysli a ducha.[9])

Hl. 11. *O získání rovnováhy a horlivosti v duchovním vzestupu.*

Jak může mít trvalý klid člověk, který se míchá do cizích záležitostí..., který málo neb zřídka sám sobě jest usebrán? Blahoslavení prostí, neboť budou oplývati pokojem.[10])

Proč někteří svatí **dospěli tak daleko** v dokonalosti a životě rozjímavém? **Protože dovedli veškerou vroucností svého srdce lnouti k Bohu a nerušeně žíti svému nitru.**

Kdybychom sami sobě úplně odumřeli (t. j. odpoutali se od své osoby a sobeckých zájmů) a co nejméně byli v mysli zabaveni, i my mohli bychom chápati věci božské a okoušeti již i jakési předtuchy nazírání nebeského. Hlavní a největší překážkou nám jest, že nejsme prosti vášní a zlých žádostí a se nepřičiňujeme započíti dokonalý život svatých.[11])

Hl. 12. *Užitečnost protivenství.*

Dobré jest nám, že časem míváme nějaké obtíže a protivenství, neboť jimi se člověk často vzpamatuje. Podobné zkoušky tyto nám zhusta dopomáhají k pokoře a chrání nás bezpředmětné hrdosti.[12]) Neboť tehdy

snažněji vyhledáváme nitrného svědka — Boha, když nás jiní zlehčují a nám nedůvěřují... **Proto by se měl člověk utvrditi v Bohu, aby mu nebylo třeba hledati útěchy lidské...**

Hl. 13. *Potírejme pokušení.*

Bojování jest život člověka na zemi (Job. 7, 1). Než pokušení bývají člověku často velmi užitečná, protože jimi se člověk pokořuje, očisťuje a vzdělává. Všichni svatí prošli mnohými strastmi a došli dokonalosti... Jedno pokušení odejde a druhé přijde, trampota jde za trampotou a vždy budeme mít co trpěti... Mnozí hledí pokušením utéci a zatím upadají v ně tím hlouběji. Pouhým útěkem nezvítězíme, ale trpělivostí a pravou pokorou stáváme se silnějšími všech nepřátel.[13]) Kdo toliko zevně se pokušení svému vyhne a z kořene je nevyrve, málo v dobrém pokročí... Ponenáhlu, trpělivostí a shovívavou pomocí Boží přemůžeš vše lépe, nežli svou tvrdostí a nepoddajností...[14]).

Oheň zkouší železo a člověka spravedlivého pokušení. Napřed vznikne v mysli pouhá myšlenka, pak mocná představa, na to záliba a zlá žádost — a souhlas. A tak znenáhla vnikne zlý nepřítel docela, když se mu neodpírá hned z počátku...

Někteří zakoušejí těžší zkoušky na počátku svého obrácení, jiní k posledku, jiným pak takořka po celý život zle se vede. Někteří zakoušejí pokušení dosti mírných po-

dle moudrého a spravedlivého řízení Božího, jež předem všecko upravuje ku blahu svých vyvolených.

Proto nemáme v pokušeních ztráceti naději, nýbrž tím úsilovněji Boha prositi, aby nám ráčil pomáhati ve všech nesnázích... Pokořme tedy ve všeliké zkoušce a tísni duše svoje pod ruku Boží, neb pokorné duchem zachraňuje a povyšuje...

Hl. 14. *Varuj se opovážlivého posuzování.*

K sobě samému obracej svůj zrak a varuj se posuzovati skutky jiných.

Budeš-li se opírati více o svůj rozum nebo o své přičinění nežli o cnost, která podrobuje člověka Ježíši Kristu, zřídka a sotva budeš osvícen, protože Bůh chce, abychom se mu zcela poddali a nade všechen rozum povznesli se roznícenou láskou.[15])

Hl. 15. *O skutcích vykonaných z lásky.*

Zevní skutek bez lásky vykonaný nic neprospívá. Cokoliv však se děje z lásky, stává se všecko plodným... **Mnoho koná, kdo mnoho miluje**... Kdo má pravou a dokonalou lásku, v ničem nehledá sám sebe, nýbrž touží, aby ve všem byl jedině oslaven Bůh... Vše vztahuje cele k Bohu, z něhož jako z pramene vše vyvěrá... Ó, kdo by měl jen jiskérku pravé lásky, jistě by pocítil, že vše pozemské — čirá prázdnota..[16])

Hl. 16. *Snášej nedokonalosti druhých.*

Čeho člověk sám u sebe nebo u jiných nemůže napraviti, má trpělivě snášeti, až

by to Bůh jinak zařídil... Všechno Bohu poruč, ať se děje vůle jeho, neb dobře dovede zlo obraceti v dobro. Hleď býti trpělivým v snášení cizích slabostí a jakýchkoliv křehkostí, neboť i ty máš mnoho na sobě, co jiným jest snášeti...

Ale Bůh to tak zařídil, abychom se učili: jeden druhého břemena nésti a tak plniti zákon Kristův (Gal. 6, 2)..., dlužno, abychom navzájem se snášeli, druh druha těšili, vespolek si pomáhali, sebe poučovali a pobádali. Jak daleko kdo dospěl ve ctnosti, nejlépe se ukáže v protivenství...

Hl. 17. *O řeholním životě.*

Řeholní oděv a ostříhaná hlava mnoho neznamenají, ale přeměna mravů a dokonalé umrtvení vášní dělají pravého řeholníka. Kdo v řádu něco jiného hledá než výlučně Boha a spásu své duše, nenajde tam leda trýzeň a bolest.

Hl. 18. *Příklady svatých Otců.*

Pohled na živoucí příklady svatých Otců, v nichž se odráží pravá dokonalost a zbožnost. Běda, co jest život náš u porovnání s nimi! Svatí a přátelé Kristovi sloužili Pánu o hladu a žízni, v zimě a nahotě, prací a únavou, bděním a posty, modlitbami a rozjímáním, za pronásledování a mnohých příkoří.[17])

Kolik těžkých útrap vytrpěli .... všichni, kteří rozhodli se kráčeti ve šlépějích Kristových! Jaké hojné a vroucí modlitby přinášeli Bohu v obět! Jakým přísným zdrženlivostem se podvolili! ... **ani při práci neustávali v nejmenším od modlitby vnitřní, rozjímavé!**

Na venek trpěli nouzi, ale uvnitř okřívali milostí a božskou útěchou. Světu byli odcizeni, Bohu však zcela blízkými a důvěrnými přátely..., protož den ode dne duchovně rostli a dosahovali u Boha veliké milosti...[18])

Ó, jak veliká byla horoucnost jejich, jak vroucí zbožnost při modlitbách! Jaká to ušlechtilá vykvetla kázeň! Podnes zůstavené stopy svědčí, že vpravdě byli to mužové svatí a dokonalí, kteří tak hrdinně bojujíce, podmanili svět.[19])

Hl. 19. *O cvičeních dobrého řeholníka.*

Život dobrého řeholníka má se skvěti všemi ctnostmi. **Každodenně máme se rozněcovati k horlivosti stále větší.** Tomu, kdo chce v dobrém prospívati, potřebí jest píle nemalé,... i nepatrné zanedbání duchovního cviku nezůstane bez nějaké škody...[20])

Nemůžeš-li stále býti usebrán, čiň tak aspoň někdy, nejméně dvakrát denně: ráno a večer!... Cvičení, týkající se jen tebe, bezpečněji konají se ve skrytosti.. **Když věrně a poctivě vykonáš, cos povinnen a co ti uloženo, zbývá-li ti nad to volná chvíle, obrať se do svého nitra,** dle toho, jak si tvá zbožnost toho žádá... Blahoslavený služebník, dí evangelista (Lukáš 12,

37), kteréhož, když přijde Pán, nalezne, an bdí, amen pravím vám, nade vším statkem svým jej ustanoví.

Hl. 20. *Miluj samotu a mlčení.*

Vyhledávej vhodný čas, kdy se můžeš uvolniti pro sebe sama (věnovati se sobě samému) a hojně uvažuj o dobrodiních Božích... Největší světcové zvolili si raději ve skrytu Bohu sloužiti...

Kdo tedy touží dosíci vnitrných a duchovních statků, tomu nezbytno s Ježíšem uchýliti se od zástupu... Ó, kdo by od sebe zutínal (odhodil) kde kterou lichou starost a jediné měl na mysli spasitelné a božské věci, a veškeru svou naději v Boha složil, jak velikým by vládl klidem a mírem (vyrovnaností)!

V mlčenlivosti a klidu (rovnováze) činí pokroky duše zbožná a učí se znáti skrytá tajemství Písem...,[21]) aby se Stvořitelem svým vcházela ve styk tím důvěrnější, čím více žije vzdálena všeho pozemského ruchu. Kdo tudíž se odloučí od svých známých a přátel, tomu přiblíží se Bůh se svými svatými anděly.[22]) Lépe jest býti neznámu a hleděti si své spásy, než nitro zanedbati a třebas při tom divy činiti.

Marnosti ponechej lidem prázdným, ty však mysl svoji obracej k tomu, co velí Bůh... **Zavři za sebou dvéře své a zavolej k sobě Ježíše, miláčka svého! Zůstávej s ním v pokojíku svém.**[23])

Hl. 21. *O zkroušenosti srdce.*

Chceš-li v dobrém poněkud prospívati... oblib (oddej) se zkroušenosti srdce a nalezneš zbožnost.

Blaze tomu, kdo dovede od sebe oddáliti všechny překážky roztržitosti a uvésti se v usebranost sv. zkroušenosti... Bojuj mužně, zvyk zvykem se přemáhá. Nemíchej se do cizích věcí... a ze všech svých milých — kárej především sebe...[24])

Hl. 22. *Uvažuj o lidské bídě.*

Ubohým jsi, ať jsi kdekoliv a kamkoliv se obrátíš, neobrátíš-li se k Bohu. A kdo jest na tom nejlépe? Pouze ten, kdo pro Boha dovede něco vytrpěti... V tom nezáleží štěstí člověka míti nadbytek pozemských statků, dostačí mu jich jen prostřední množství. Čím více člověk se snaží zduchovniti, tím více hořkne mu přítomný život, protože lépe pociťuje a jasněji vidí vady porušené lidské přirozenosti.

Proto prosí vroucně prorok: Znezbytností mých vytrhni mne, Pane! (Ž. 24, 17.)

Avšak Božích světců a všech zbožných přátel Kristových,... veškera naděje i snaha nesla se ke statkům věčným. Všechna jejich touha stoupala do výše k hodnotám trvalým a neviditelným, aby láska k věcem viditelným nestrhovala je v propasti.

Neztrácej, bratře, důvěry, že i ty pokročíš ve věcech duchovních... Proč odkládáš svůj úmysl na zítřek? **Vzchop se a začni**

okamžitě, řka: Nyní čas jest k dílu, nyní čas k zápasu, nyní doba vhodná k nápravě. **Dlužno, abys prošel ohněm a vodou, než dojdeš odpočinutí.** Neučiníš-li si násilí, vady neodstraníš. Ó, jak veliká jest křehkost lidská, vždy k chybám nakloněná!

Hl. 23. *Rozjímej o smrti.*

Dnes člověk jest tu a zítra ho není. A sejde s mysli, a to brzy... V každém skutku i myšlénce tak si veď, jakobys dnes měl zemříti...[25])

Vždy tudíž buď připraven a tak žij, aby tě smrt nikdy nezastala nepřipravena... Jak šťasten jest a jak moudrý, kdo se nyní za živa snaží... prospívati ve ctnostech... zapírati sebe a snášeti kde které protivenství z lásky ke Kristu!

Nyní čas jest k tomu a velmi drahocenný: »Nyní jsou dnové spasení, nyní čas příjemný« (Kor. II. 2, 6). **Uč se nyní umírati světu, abys pak mohl začít žíti Kristu.** Uč se nyní vším pohrdati (vše za nic považovati), abys pak mohl volně spěti ke Kristu.

Čiň, nyní čiň, příteli, co jen můžeš. Dokud máš čas, střádej si poklady nehynoucí... Buď jako poutník na zemi a pouhý host... Zachovej si srdce svobodné a vzhůru k Bohu pozdvižené, neboť nemáš zde příbytku trvalého (Žid, 13, 14).[26])

Hl. 24. *O soudu a trestech za hříchy.*

Při všech věcech pamatuj na konec, kterak obstojíš před přísným soudcem... Ó, přebídný a pošetilý hříšníku, co odpovíš Bohu?... Nyní ještě práce tvá je prospěšná... lkání tvé se vyslyší, bolest může býti zadostučiněním a očistou... Lépe jest nyní očisťovati se z hříchův, nežli odkládati to do budoucna... V čem kdo zhřešil, v tom těžší trest jej stihne... Uč se nyní snášeti menší útrapy, abys potom mohl býti zbaven větších.

Kdo pak celým srdcem miluje Boha, neleká, nebojí se ani smrti, ani muk, ani soudu, ani pekla, poněvadž **dokonalá láska klestí bezpečnou cestu k Bohu.**

Hl. 25. *Napravme s horlivostí všecek svůj život!*

Budiž bdělým a dbalým ve službě Boží..., abys Bohu žil a stal se duchovním člověkem... Spěj tedy horlivě vpřed za dokonalostí... Maličko nyní budeš pracovati a nalezneš za to veliké odpočinutí, ano radost věčnou![27])

»Doufej v Pána a čiň dobré«, praví prorok (Ž. 36, 3), tak přebývej na zemi a pásti se budeš v jejím bohatství«... Tím více člověk pokračuje v dobrém a zasluhuje si větší milosti, čím více sebe přemáhá, nad sebou vítězí a duchovně, (t. j. nitrně) se umrtvuje... Dvě pak věci zcela zvláštně přispívají k úspěšnému sebe zdokonalování: totiž se odtrhnouti násilně od toho, k čemu přirozenost hříšně se kloní a se vším zápalem horliti o ctnost, které se komu nejvíce nedostává...

Pamětliv budiž svého předsevzetí a před očima měj obraz Ukřižovaného.[28]) **Ó, kéž by**

ukřižovaný Ježíš vešel v srdce naše, jak rychle a s dostatek byli bychom vyučeni!... Ó, kéž bys nikdy nepotřeboval jísti, ani píti, ani spáti..., nýbrž mohl neustále Boha chváliti a oddávati se výhradně věcem duchovním!

Když člověk dospěje až tam, že u žádného stvoření nehledá své radosti, pak teprve dokonale počne okoušeti Boha, tehdy také zcela spokojen bude se vším, jak věci proň dopadnou.

Svěří se zcela a důvěřuje Bohu, který jest mu vším ve všem. Jemu pak nic neumírá, ale vše je proň živo a na pouhý pokyn neprodleně slouží.[29])

Jakmile stáváš se vlažným, vede se ti zle. Roznítíš-li se k větší horlivosti, nalezneš nesmírný mír a klid a pro milost Boží a lásku ke ctnosti shledáč práci svoji snažší (lehčí). **O tolik pokročíš, na kolik sobě násilí způsobíš.**[30])

---

[1]) Vrcholem křesťanského života jest skutečné následování Krista: **»Když budeme štípeni na jeho nejsvětější život, následujíce jej, jak třeba, staneme se v pravdě účastnými jeho tajemství«**, napsal zakladatel křesťanské mystiky Dionysius Areopagita. »V Synu jest uskutečněno spojení konečna s nekonečnem, lidská přirozenost jest nadpřirozeně povznesena k účasti na Božství. Čím kdo plněji prožívá život Kristův, tím plněji béře účast na jeho Božství. Kdo dostoupil té výše dokonalosti, že v něm nežije již člověk, ale sám Kristus, stává se plně účastným Boha. Božský Logos naplní ducha lidského božskými silami« (Kratochvíl, Mystická intuice).

Kristus, toť pravda i život náš a cesta naše, všech v pravdě křesťanských, duchovním životem žijících lidí. **Skrze Krista člověka — ke Kristu Bohu!** (sv. Augustin) platí stále pro všechny jeho vyznavače, jimž Božství Syna člověka jest základním a zcela nezbytným článkem náboženské víry.

[2]) Největší nepřítel duchovního života jest pýcha, samolibost a ctižádost.

[3]) Mystik, t. j. člověk, který cele žije svému Bohu a přenesl život svůj v hodnoty věčné, bezprostředně prožívá a okouší pravdy Boží ve svém nitru. Vnuknutí mu poskytovaná, či osvícení jsou směrnicemi tohoto poznávání i dalšího duchovního jeho vývoje.

[4]) »Cesta k Moudrosti nevede myšlenkovými poučkami, nýbrž prožíváním opravdového života vnitřního« (Kratochvíl).

[5]) Pokorou duše odpadá velmi mnoho překážek nitrného života a spěje se rychle k cíli.

[6]) Jedinečnou radou sv. Pavla: skrze službu pánům tělesným sloužiti vlastně Bohu, vystižena vlastně jedna z nejzákladnějších pravd: Vnější poměry či okolnosti života jsou pro vnitrného člověka celkem lhostejny. Každá práce, ať vysoká či nízká, stejně šlechtí duši a přivádí ji k možnosti plného rozvinutí její dokonalosti, této duši dosažitelné. Jsme nástroji v rukou Božích. Jak veliký kus díla Svého skrze nás vykoná, toť Jeho věc. Naší pouze, aby bylo vykonáno co nejlépe...

Stálými změnami povolání či místa tříští se tudíž jen síla a se mrhá — a nikam se to nepřivede.

[7]) Netříšti se zevně ničím, celou duši upni jen na to, jak bys duchovně rostl a pokračoval. A tomuto výsostnému úsilí duše obětuj vše!

[8]) Každým zbytečným slovem plýtváme duševní energií. Mlčením ji hromadíme k účelnému použití.

[9]) Opáčně však násobíme naše síly sdružováním se se stejně smýšlejícími aneb nám nakloněnými lidmi. V tom tkví ohromný význam na př. Mariánských Družin, spolků, poutí atd. Ostatně neřekl již sám Spasitel, že kde se sejdou dva, tři ve Jménu Jeho, že bude mezi nimi? I to jest skutečná duchovní realita.

[10]) Kupní cenou nitrného vzestupu jest co největší odpoutání se od všech vnějších rušivých vlivů a odstranění všech překážek vnitřních. Nic tu není zadarmo!

[11]) Vrcholnou odplatou našeho života jest dle naší víry patřiti na Boha tváří v tvář a tak jej věčně požívati. Člověku živočišnému zdá se podobná odměna nicotnou a pošetilou, duchovní člověk však ví z vlastní zkušenosti, že nemůže být vyšší a závratnější odměny nad tuto, jejížto záblesky přesvědčily jej přímo o jsoucnosti nadpřírodních světů.

[12]) Jak mnohého zachránil dotek ruky Boží v pravý čas: nehodami, neštěstím či utrpením, aby se vzpamatoval a do sebe vešel! Správně děkuje ve své modlitbě náš vzor sv. Terezička: »Děkuji Ti, Bože, za všechny milosti, zvláště však, že Jsi mi dal projíti výhní utrpení!« A naše stigmatisovaná z Konnersreuthu půl sedma roku nalézala se v podobné výhni utrpení, jíž byla očistěna a uschopněna k svým výsostným odměnám.

[13]) Snášení příkoří, obtíží a pod. našeho okolí, a to dobrovolné, vědomé co oběť Bohu, jest nejlepší a nejaktivnější způsob přemáhání zla. Nad to pak poskytuje nám příležitost k získávání nehynoucích pokladů v nebesích právě touto zvlášť účinnou cvičbou nitrného sebemrtvení. Dějiny duše sv. Terezičky poskytují spoustu podobných dokladů.

[14]) Nevyzpytatelné jsou cesty Páně. Bůh sám ve své nevystihlé moudrosti zachází nejlépe se všemi dětmi svými. Onť sám jest nejlepší spomocník náš. Pročež řiďme se slovy žalmistovými: **»Uval na Hospodina cestu svou, a slož v něm naději. Onť nejlépe vše spraví sám.«** (Ž. 38, 5.)

Utrpení jest skutečně zkušebním kamenem nitra člověkova.

[15]) Jest pak vyšší poznání než čistě rozumové, které v mystické intuici jest nám dopřáváno. Existuje poznávání serafínské (sv. František z Assisi), dokonalejší, bezprostřední uvědomování si pravd nejvyšších. Toto bylo již známo u Indů, v jejichž posvátné knize Bhagavad Gitě Krišna sám praví k Arjunovi: »Jen láskou mne poznáš a takto mne

poznav, vstupuješ ve mne, božstvo nejvyšší«. Ostatně nejkrásněji řekl to sám náš Spasitel: **»Kdož mne miluje, milován bude od Otce mého, i já budu jej milovati a zjevím jemu sebe samého«.** (Jan 14, 21.)

[16]) Komu s očí spadly brýle mámení vnějších věcí, takže prohlédá k jich nadpřírodnímu jádru, pociťuje v sobě jiskérku lásky k hodnotám věčným. Jest faktem, že my, ačkoliv náš život prostorově, časově atd. jest krajně omezen, nemáme přece v hlubinách duší větší a žhavější touhy, než vyjíti nad tyto hranice těsné, nad prázdnotu a pomíjejicnost vůkolních věcí a spočinouti v jediném skutečném Jsoucnu. Slova největšího konvertity sv. Augustina: »Stvořil jsi nás dle Sebe a nepokojno jest srdce lidské, dokud nespočine v Tobě«, jsou skutečnou hloubkověduševědnou realitou.

[17]) Příklad jest nejlepší učitel a nejpůsobivější. Světec jest skutečně vrcholem lidského pokolení. Jeho význam pro národ či lidstvo jest daleko větší, než mužů vědy, státníků i umělců, protože sám se stává nejširším vrstvám vzorem a sběrným ohniskem duchovní síly na celá staletí.

[18]) Práce sama konaná co oběť lásky Nejvyššímu, stává se přímo modlitbou, t. j. povznášením mysli k Bohu, důvěrným stykem s Ním. A náš rajský vzor, sv. Terezička, právě při všední práci podobně konané, dostávala množství osvícení, vnuknutí i nitrných uspokojení.

[19]) Takovými byli na př. před dvěma staletími Jesuité v Jižní Americe, dnes tam jsou jejich následovníky s neobyčejným úspěchem duchovní synové Dona Bosca.

[20]) Duchovní život, ať v řeholi, ale zvláště mimo ni, vyžaduje denních obětí a cviku. Pakřesťanská mystika činí tak svými koncentračními či mantrickými cvičeními, křesťanská střelnými modlitbami, nejlépe ve formě malého tajemství P. Kassiána Karga a stálými úkony sebezáporu.

Jako athlet či gymnasta nesvede nic bez denního cviku, tak i člověk duchovní nerozvine se bez téhož. Jediné cvičením roste umění a žádná námaha či práce nevyjde na prázdno. Přirozeně úsilí o nej-

vyšší výkon duševní: rozvinutí nitrného náboženského života stojí nesmírně mnoho námahy a vyžaduje pravidelného opětování téhož úsilí v každou volnou chvíli člověka.

[21]) Mluvení plýtvá duševní energií. Mlčení ji hromadí. O tom nejlépe mohou zprávu dáti trapisté, nejpřísnější řehole v tomto ohledu. Ostatně i dny duchovní obnovy, či exercicií bývají nejúčinnějšími, pakliže se při nich co nejvíce zachovává mlčení, umožňující, usnadňující nesmírně pohroužení se do vlastního nitra.

[22]) Krásný doklad téhož jest v životopise sv. Terezie z Avily, jejížto nitrný život rozpučel se nejnádhernějšími květy teprve tehdy, **když tato světice** vzdala se nadobro styku s vnějším světem u klášterní »mřížky«.

Ponoř se do nitra svého a oddej se tam plně Bohu-člověku, za nás Ukřižovanému... a budeš míti Ježíše a dosti bude tobě..

[23]) Krásná slova napsal o tom Dr. Kratochvíl: »Jenom v naprostém mlčení, v úplném vzdání se zevnějšího dochází duše lidská nejhlubšího splnění své transcendentální nadosobní touhy. Ve věčném tichu dostává se duši nejvyššího nazírání...« Proto Indům prales, nám poušť (Psichari, vnuk Renanův), či oceán nebo velehory jsou zdrojem »navedení transcendentálních citů« (Hoppe), zakoušejících poznatky nadpřírodní. A není tak zbytečnou i podobná pomůcka.

[24]) Pokora jest základem veškeré nitrné moudrosti a veškerého duchovního rozvoje a pokroku, neb tato jediná uschopňuje a připravuje člověka k inspiracím a intuicím božských věcí. Zkroušenost srdce jest pak jakýmsi jejím předpokladem.

[25]) Smrt co jedině jistá a nevyhnutelná věc pozemského žití jest nejlepší hlasatelkou nicotnosti věcí vezdejších a nejlepším motivem k meditacím o statcích věčných.

[26]) Překrásně zdůraznil a potvrdil naši vrozenou metafysickou touhu našich srdcí po hodnotách nadpozemských sv. Apoštol Pavel (Fil. 3, 20): »obcování naše jest v nebesích«. Nuže, řecké slovo politeuma značí mnohem víc: občanské právo, příslušnost domovskou. Proto katolická bible výstižněji překládá tento výraz slovem vlast. Ano, **pravá vlast naše jest v nebesích, t. j. v hodnotách nadpřírodních, věčných.** Totéž jest i dnes již poznatkem hloubkové duševědy.

[27]) Kapitola tato vlastně plně odpovídá Zj. 3, 19, buď tedy horlivý a učiň pokání. Slovo řecké metanoeson sluchu moderního člověka vystiženo lépe významem — naprosté proměny, přetvoření života, což je ostatně cílem každého opravdového pokání.

Zdůrazňuje se tu pak naprostá nutnost nitrného sebezáporu, bez něhož vskutku není vzestupu v nitrném náboženském životě.

[28]) Veliký středověký mystik sv. Bernard z Clairveaux znovu otevřel nám zdroje výsostného duchovního života z Ukřižovaného. »Jedinou jeho filosofií je láska ke Kristu-Ukřižovanému. Kristova chudoba a utrpení jsou mu nejskvělejším důkazem jeho Božství. Chceš-li žíti s Kristem a v Kristu, musíš býti účasten jeho utrpení. Chápeš-li jeho utrpení, vnikáš v jeho vnitřní podstatu, trpíš a miluješ s Kristem... Patříš-li na Krále korunovaného věncem chudoby, opovržení a ran, kterak rozpřahuje s kříže krvácející ramena, aby jimi objal a na srdce přitiskl celý svět, pak teprve poznáváš Ježíše.« (Dr. Kratochvíl.)

A do této mystické školy Kříže chodila pilně jak blahoslavená Gemma Galgani, před 30 lety zemřevší, tak i současná stigmatisovaná Terezie Neumannová, jejíž charisma stigmatisace projevilo se nádhernými visemi tragedie golgatské, jakož i jinými podivuhodnými věcmi.

[29]) Člověk Bohem zcela proniknutý a ztravovaný, mnohdy bývá obdařen vůči přírodě zcela mimořádnými silami, že i tato jej poslouchá, jak o tom svědčí krásné legendy o sv. Františku z Assisi, zejména o něm a vlku z Gubbie.

[30])Sv. Ignác ukončuje prvé období svých obdivuhodných duchovních cvičení tímto rozšířením poslední věty této kapitoly: **»Každý ať si pomyslí, že na tolik pokročí ve věcech duchovních, nakolik vyjde ze své sebelásky, svého vlastního chtění a svého vlastního zájmu.«**

———

KNIHA DRUHÁ.

Návod k vnitrnému životu.

Hl. 1. *O vnitřním životě.*

»Království Boží jestiť ve Vás« (Luk. 17, 21), praví Pán. **Obrať se celým srdcem k Pánu a duše tvá nalezne mír.**

Nauč se za nic považovati věci vnější a oddávej se záležitostem nitrným, uzříš, jak v tobě vzejde království Boží. Neboť království Boží jest pokoj a radost v Duchu svatém.« (Řím. 14, 17.)

Zavítá k tobě Kristus a zjeví ti radost svou, připravíš-li mu v nitru svém důstojný příbytek. Všechna sláva jeho a krása tryská z nitra a tam sobě libuje. K člověku v nitro usebranému zhusta přicházívá, sladce s ním rozmlouvá, dává mu vítanou útěchu, hojnost pokoje a důvěrnost přímo úžasnou. Jestli mne kdo miluje a přikázání má zachovávati bude, my k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme. (Jan 14, 23.) [1]) Poskytni Kristu přístřeší a všemu ostatnímu

zabraň v přístupu. Budeš-li míti Krista, budeš bohat a dosti bude tobě... Onť sám starat se bude o tebe... a tebe spravovati...

Všecku svou důvěru slož v Boha, jeho se boj a miluj jej. Sám se tebe zastane a naloží s tebou nejlépe. Zde nemáš trvalého příbytku (Žid. 13, 14) a míru nikdy nedojdeš, leč budeš-li co nejvroucněji spojen s Kristem. V nebesích má býti domov tvůj a proto na vše pozemské máš pohlížeti jako na přechodné (i průchodné) věci. Všechno pomine a ty rovněž... **U Nejvyššího buď mysl tvá a modlitba tvá bez ustání směřuj ke Kristu.** Nedovedeš-li rozjímati o věcech vznešených a nebeských, **zůstávej u Kristova umučení a v jeho svatých ranách rád prodlévej...** [2]) Pakli v jeho ranách a vzácných jizvách zbožně budeš hledat útočiště ve svých trampotách, pocítíš velkou posilu a pak nebudeš mnoho dbáti na pohrdavý lidský úsudek... Také Kristem Pánem pohrdali lidé na světě...

Nechceš-li vůbec snášeti příkoří, kterak budeš přítelem Kristovým? Trp něco s Kristem a pro Krista, chceš-li kralovati s Kristem. **Kéž bys jen jednou dokonale vnikl do nejsvětějšího Srdce Ježíšova a jen poněkud okusil horoucí jeho lásky, pak věru bys nic nedbal o vlastní pohodlí či nepohodlí...** [3])

Kdo dovede duchovně žíti, nepřikládá věcem vnějším velké váhy... člověk nitrný se rychle usebéře, protože nikdy se nevyčerpává záležitostmi vnějšími. Jemu nepřekážejí vnější práce ani zaměstnání v ten čas

nezbytná, nýbrž jak věci dopadnou, tak se jim přizpůsobuje. **Tolik má člověk překážek a roztržitostí, nakolik se k nim připoutává . . .**[4])

Hl. 2. *O pokorném podrobení se.*

O to se snaž a pečuj, aby ve všem byl s Tebou **Bůh** . . . Neboť komu přispěje Bůh, tomu neuškodí žádná zloba. **Dovedeš-li mlčeti a trpěti, nade vši pochybnost uzříš, že Pán ti pomáhá.** Ví sám, kdy a kterak tě má vysvoboditi. Pokorného Bůh chrání a vysvobozuje, pokorného miluje a těší, k němu se sklání, velikou milost mu udílí a když byl ponížen, opět jej zvedá ku slávě . . . **Pokornému zjevuje svá tajemství a jej k sobě sladce přitahuje a zve . . .**[5])

Hl. 3. *O člověku dobrém a mírumilovném.*

Mírumilovný člověk jest více prospěšný, než člověk vysoce učený. Vášnivý člověk strhuje i dobro ve zlo. Dobrý člověk a mírumilovný obrací vše k dobrému. **Kdo však jest se vším nespokojen a stále vzrušen, nemá ani sám klidu, aniž ho dopřává jiným.**[6])

Umětí pak žíti v míru s lidmi tvrdými, zvrácenými a neukázněnými, i nám odporujícími, jest veliká milost a velmi chvályhodný, mužný čin . . . **Čím lépe kdo dovede trpěti, tím hojnějšího dojde uklidnění.** Tenť jest vítězem nad sebou a přítelem Kristovým.[7])

Hl. 4. *O čisté mysli a prostém úmyslu.*

Dvé perutí pozvedá člověka nad tuto zem: prostota a čistota. Prostota směřuje k Bohu, čistota Boha dosahuje a okouší . . . Srdce čisté proniká nebe i peklo. Jako železo dané do ohně pozbývá rzi a celé se rozžhaví, tak člověk, obracející se zcela k Bohu, zbavuje se malátnosti a mění se v nového člověka . . . Když člověk se stává vlažným, leká se sebe menší námahy, jakmile však začne sebe dokonale přemáhati a zmužile vykročí po cestě Boží, nepřipadne mu již obtížným to, co mu dříve bývalo za těžko.

Hl. 5. *Pozoruj sebe sama.*

Ani neznamenáme často, jak jsme duchovně zaslepeni. Maličkosti na druhých káráme a přehlížíme větší chyby vlastní. Člověk duchovní dává přednost péči o svoje nitro před všemi ostatními starostmi . . . Máš-li dosíci uklidnění a pravého spojení s Bohem, musíš vše **dosavadní postaviti do pozadí** (mimo sebe pustiti) a na zřeteli míti především sebe sama.

Duše, jež miluje Boha, odvrací se od všeho, co jest méně než Bůh. Pouze věčný, nekonečný Bůh, jenž vším proniká, jest duši útěchou a srdci pravou radostí.[8])

Hl. 6. *O radosti z dobrého svědomí.*

Měj dobré svědomí a budeš míti neustále radost. Není zatěžko opravdově milujícímu jásati v útrapách. Toť znáčí chlubiti se v kříži Kristově. (Gal. 6, 14.)

Vzácného klidu srdce požívá, kdo nestará se ani o chválu, ani o hanu... V nitru svém obcovati s Bohem a nedati se zevně poutati žádnou náklonností, toť stav duchovního člověka.[9])

Hl. 7. *Miluj Ježíše nade všechno!*

Blaze tomu, kdo zná, co jest milovati Ježíše a pro Ježíše zhrdati sebou samým. Nutno jest pro milovaného Ježíše opustiti, co jinak milo, neboť Ježíš vyžaduje, abychom jej jediného milovali nade všecko. Kdo ke stvoření přilnul, klesá s jeho pomíjejícností, kdo však v náručí chová Ježíše, stojí na věky pevně. Ode všeho jiného bude se ti jednou odloučiti chtě, nechtě. Drž se Ježíše za živa i při smrti a odevzdej se jeho věrné ochraně...[10]) Tvůj miláček chce míti samojediný tvé srdce a v něm jako král na vlastním trůně sídliti... **Hledáš-li ve všem Ježíše, ovšem, všude nalezneš Ježíše.**

Hl. 8. *O důvěrném přátelství s Ježíšem.*

Je-li s námi Ježíš, vše jest dobře a nic se nezdá obtížným... Co ti může dáti svět bez Ježíše?... **Kdo nalézá Ježíše, nalézá vzácný poklad, věru poklad všech pokladů...**[11]) Kdo pak Ježíše ztrácí, ztrácí přespříliš, více než celičký svět.

Buď pokorný a pokojný a Ježíš bude s tebou. Buď zbožný a tichý a Ježíš zůstane s tebou. Kdybys jej ztratil, koho si najdeš za přítele?... Raději nechť se proti tobě vzepře celý svět, než abys urazil Ježíše.

Každého miluj pro Ježíše, Ježíše pak pro něho samého. On sám jest přítelem ze všech nejlepším a nejvěrnějším... Ježíš nechť sídlí v tobě a v každém člověku dobrém.

Nezbytno,[12]) **abys byl prázden všeho a povznášel čisté srdce k Bohu, chceš-li pokojně zakoušeti: jak sladkým jest Pán.** (Ž. 33, 9.) Toho vpravdě nedocílíš, leč když Bůh ti předem udělí svou milost a tebe ji k sobě připoutá, **abys všemu dal výhost a všeho se sprostil a tak sám s Ním samým se spojil. Neb zavítá-li k člověku Boží milost, stává se schopným ke všemu, vzdálí-li se, jest chud a sláb. Než ani tu nesmí malomyslněti a si zoufati, nýbrž s klidnou myslí má zůstati odevzdán do vůle Boží a vše co se s ním stane, snášeti ke cti Ježíše Krista. Vždyť po zimě přichází léto, po noci vrací se den a po bouři nádherná pohoda.**

Hl. 9. *O nedostatku veliké útěchy.*

Jest to věcí těžkou, ba velmi těžkou, postrádati útěchy jak lidské, tak i božské a ke cti Boží ochotně snášeti vyhnanství srdce.. Těžce a dlouho musí člověk sám se sebou zápasiti, nežli se naučí sám sebe úplně přemáhati a všecku svoji lásku povznášeti k Bohu...

Uděluje-li ti Bůh duchovní útěchu, přijímej ji s díkůčiněním, jest to dar Boží... Z daru toho buď ještě pokornějším, opatrnějším a bohabojnějším... Bude-li ti útěcha odňata, nezoufej si hned, nýbrž pokorně a trpělivě očekávej nebeské návštěvy... Ve-

likým světcům a starým prorokům přiházívalo se často takovéto střídání.

Duch Páně zajisté přichází i odchází, jak za dobré uznává jeho vůle. N a v š t ě v u j e š j e j n a ú s v i t ě a n á h l e z k o u š í v á š j e j. (Job 7, 18.)

Tu není lepšího léku nad sv. trpělivost a odevzdanost do vůle Boží... Vždyť není hoden vznešeného nazírání na Boha, kdo není pro Boha vytříben nějakým utrpením. Pokušení bývá jakýmsi předběžným znamením příští útěchy. T o m u, k d o v í t ě z í, d á m j í s t i s e s t r o m u ž i v o t a. (Zj. 2, 17.) Proto pak se dostává člověku Božské útěchy, aby statečněji zdolával protivenství.

Hl. 10. *Buďme vděčni za milost Boží.*

Útěcha duchovní daleko převyšuje všechny slasti světa a rozkoše těla. **Radosti duchovní sám Bůh v čisté duše vlévá...** Avšak návštěvě Boží jest velmi na úkor lichá svoboda ducha a velká sebedůvěra... **A právě proto nemohou v nás plynouti dary milosti, poněvadž nejsme vděčni jich dárci...** Vždy pak připadá milost tomu, kdo za ni díky vzdává. Neb odnímá se pyšnému, co se udílí pokornému. **Buď tedy povděčen i za nejmenší dobro a budeš hoden přijmouti i větší dary.**[13])

Hl. 11. *O malém počtu následovníků kříže Kristova.*

Kdo milují Ježíše pro Ježíše, blahořečí mu stejně ve všelikém soužení a úzkosti srdce, jako ve svrchované útěše. Ó, jak mnoho zmůže čistá láska k Ježíši!

Leč jednoho jest vrcholně zapotřebí: aby člověk ode všeho se odpoutav, odpoutal se i sám od sebe, sám sebe (svoji sobeckost) **úplně opustil a ani trochu sebelásky si neponechal.** A když vše učiní, co má za svou povinnost, nechť má za to, že nic neučinil: K d y ž p a k u č i n í t e v š e c h n o, co vám p ř i k á z á n o j e s t, r c e t e: s l u ž e b n í c i n e u ž i t e č n í j s m e. (Luk. 17, 10.) Nikdo přece není bohatším, ani mocnějším, ani svobodnějším nad toho, kdo dovede sebe sama se zříci i všech věcí a co nejhlouběji se pokořiti.

Hl. 12. *Královská cesta svatého kříže.*

Tvrdým zdá se mnohým výrok: Z a p ř i s e b e s á m, v e z m i k ř í ž s v ů j n a s e a n á s l e d u j m n e! (Mat. 16, 24.) Co se tedy bojíš vzíti na sebe kříž, kterým se vchází do království nebeského? Ve kříži je spása, ve kříži život, ve kříži zdroj nebeské sladkosti, ve kříži síla duše, ve kříži radost duchovní, ve kříži vrchol ctnosti, ve kříži dokonání svatosti. Není pro duši spásy ani naděje života věčného, leč ve kříži. **Vezmi tedy kříž svůj a jdi za Ježíšem a vejdeš do** života věčného...[14])

Neboť jestliže s ním spolu zemřeš, s ním i spolu žíti budeš... **Hle, v kříži všechno spočívá a na odumření vše záleží. A není jiné cesty k životu a k pravému vnitřnímu klidu, leč cesta svatého kříže a denního**

sebeumrtvování. Uprav si a zřiď vše dle své vůle a svého názoru, přece shledáš, že vždy něco budeš muset trpěti chtě, nechtě: **Kříž svůj nalezneš všudy.** Ani žádným lékem ani náhradou nebudeš se moci z toho vyprostiti neb si ulehčiti, nýbrž **dlužno trpěti, jak dlouho bude Bůh chtíti. Chceť Bůh, abys se naučil snášeti bezútěšné útrapy a tak se mu zcela podrobil a stával se trýzní pokornějším.** Kříž čeká tebe všude. Neunikneš mu, ať se utečeš kam utečeš, neboť všady neseš a vždy nalezneš sebe . . .[15])

Snášíš-li kříž oddaně, ponese tě a dovede k žádoucímu cíli. Snášíš-li kříž s nelibostí, činíš si jej břemenem a sobě jen více přitěžuješ. Svrhneš-li pak kříž jeden, jistě najdeš jiný a snad ještě těžší.[16]) Který světec na světě byl bez kříže a bez trápení? *Zdaliž nemusel Kristus těchto věcí trpěti a tak vejíti do své slávy?* (Luk. 24, 26). A kterak ty hledáš jiné cesty, než jest tato **cesta královská, cesta svatého kříže?!**[17])

Celý život Kristův byl křížem a mučednictvím a ty pro sebe hledáš pokoj a radosti? Mýlíš se a bloudíš . . . vždyť celý náš smrtelný život jest pln běd a všecek jest obklopen kříži. **Čím pak kdo výše duchovně pokročí, tím těžší často nalézá kříže . . .[18]) A čím více tělo hyne útrapou, tím více sílí duch vnitřní milostí.**[15]) Spoléháš-li sám na sebe, nic takého sám ze sebe nesvedeš. Důvěřuješ-li v Boha, bude ti dána síla a moc s nebe . . .

Odhodlej se tedy nésti mužně kříž Pána svého . . . Připrav se, že ti bude snášeti mnoho protivenství a rozličných nesnází v tomto bědném životě . . . **Ať se octneš kdekoliv, nelze nikterak uniknouti trampotě, nesnázi a bolesti, leč bys je trpělivě podstoupil.**[19]) Pij chutě kalich Páně, toužíš-li se státi jeho přítelem a s ním míti podíl. *Utrpení času tohoto nejsou nikterak rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví v nás* (Řím. 8, 18).

Když až tam dospěješ, že i utrpení bude milým a libým pro Krista, pak jsi nalezl ráj na zemi.[17]) Chceš-li Ježíše milovati a jemu ustavičně sloužiti, nezbývá ti tedy než trpěti.

Věz najisto, že nezbytno ti vésti život odumírání (t. j. tak žíti, abys ses stále umrtvoval).[20]) **A čím více kdo sám sobě odumírá, tím více počíná žíti Bohu.** Nikdo není schopen chápati hodnoty nebeské, leč když se uvolí pro Krista snášeti protivenství . . . neboť *skrze mnohá soužení musíme vcházeti do království Božího.* (Sk. ap. 14, 21.)

---

[1]) V pravém křesťanském duchovním životě zhusta splňují se vrcholná přislíbení skutečnými zážitky. Doslovně se uskutečňují slova Spasitelova: »My k němu přijdeme a příbytek u něho si učiníme« . . . Nejsvětější Trojice skutečně sestupuje do hořícího srdce mystikova, jakmile toto jest uschopněno přijati její neskonalá tajemství.

Kristus sám skutečně přejímá sám vedení duše, otevřevší Jemu dvéře srdce svého dokořán, aby vešel a večeřeti, t. j. nejdůvěrněji obcovati mohl s ní.

Sám pak jest vůdcem jejího nitrného života i správcem osudů vnějších...

²) Meditace o umučení Páně toť nejúspěšnější školou křesťana. V charismatech stigmatisace vším právem, jak Görres zdůrazňuje, ozvěna Ukřižovaného nese se staletími, opět a opět nám připomínajíc nevystihlá a přebohatá tajemství Kristova. Proto v naší době poselstvím Ukřižovaného skrze Konnersreuth otřásá se svědomí celičkého světa. Skvostnou legendu dochoval nám středověk o svých největších synech: sv. Tomáši Aquinském a nositeli serafínské moudrosti sv. Bonaventurovi. Přišelť prvý k tomuto následovníku sv. Chudáčka Božího a za řeči vyslovil přání shlédnouti též jeho knihovnu. Sv. Bonaventura poukázav rukou na krucifix děl: »Tam u jeho paty jest!«

³) Jiná nejúspěšnější meditace skutečného následovníka Kristova jest Božské Srdce Páně. Již ve středověku bylať hojně používaná. Horoucí láska Spasitelova k duším lidským jest význačným zážitkem všech našich mystiků. Nejen její novodobé hlasatelky z kláštera Paray de Moniàl, aneb Benigny Consolaty Ferrerové. Též sv. Terezička pěla hymny o nekonečném milosrdenství Božského Slitovníka, ale i její žačka Terezie Neumannová překypuje nitrně týmže poznatkem. Okoušejíc tuto nekonečnou Lásku, neustává opakovati slova: **Spasitel je dobrý!** Touto přeradostnou zvěstí přímo překypuje srdce její.

⁴) Člověk duchovní, ačli chce to někam přivésti, nesmí svoji duševní energii vyčerpávati žádnými vnějšími starostmi, zábavami, roztržitostmi atd. Vše to odvádí jej od cíle: Boha! **»Veškeru sílu svou uchoval jsem Tobě, Pane!«** musí býti heslem a zásadou jeho. Neexistují překážky duchovního rozvoje, leč ty, před nimiž člověk se vzdává! Za všech okolností vnějšího života musí zůstávat v hlubinách duše své nepohnut a v srdci svém jako ve věčné lampě musí bez ustání udržovat posvátný plamen ohně svému Pánu...

Nitrný postoj náš hodnotí a rozhoduje o všech věcech zevních.

⁵) Duchovní svět má v leččems jinou zákonitost, než fysický. Ve fysickém světě o zmnožení statků našich rozhoduje krajní aktivita, sebevědomí. Pro získání statků duchovních nezbytnou přímo podmínkou jest opak toho: pokora! Jest to sice protimyslností, ale nejskutečnější zkušeností, že jediná pokora uschopňuje člověka, aby Bůh se plně zmocnil jeho duše a naplnil ji nejvyššími duchovními statky. Kdo hlouběji vnikl do věci, chápe zcela tuto nezbytnost: pokoření se zcela.

⁶) V pravdě posvátný jazyk latinský zove člověka mírumilovného homo pacificus, mír tvořící, t. j. člověk kladu, vyzařující tento základní životní klad i na celé své okolí. Opačně, člověk nespokojený či rozervaný duševně, přenáší své negativní myšlenkové síly i vůkol sebe. Člověk duševně rozbitý nesvede nic zevně, neřku-li vnitřně.

⁷) O úžasném významu utrpení s dostatek nám sdělil náš intellektuelní mystik Otakar Březina, který snad povznesl se k Bohu Stvořiteli, nikoliv však Vykupiteli. Slavný anglický básník, autor Ztraceného ráje, Milton, sám oslepený a krutě životem štvaný, pronesl památná slova: **»Kdo dovede nejvíce trpěti, svede nejlepší věci«**... I utrpení jest konečné. Překročí-li svůj vrchol, ztrácí svůj osten bolesti a obětí může se státi dokonce radostí aneb mystickým náměstným úkonem, jak jej vidíme u stigmatisované z Konnersreuthu, která prošla pravou výhní jeho za svých nejtrpčích zkoušek, půlsedma roku trvajících.

⁸) Duše lidská jest cennějším statkem než všechny ostatní dohromady, a Bůh, Nekonečnost sama, pak vyvrcholením nejvyšším. Na druhém břehu, v Absolutnu spočinouti musí všeho zbavený a oproštěný duch náš...

⁹) **Tato oběť bezpodmínečně musí býti přinesena.** Příklad význačného novodobého mystika německého říš. poslance a dokonce bankéře Jaegena, dostoupivšího vrcholných mystických výšin, ukazuje nám, že není ani potřebí, aby člověk pro nejvyšší svůj cíl se vzdal zevně všech svých statků jako řeholník. Ovšem **vnitrně musí se bezpodmínečně ale odpoutati**

od nich, **ode všeho**, tak aby naprosto nelnul k nim ani láskou, ani odporem... Nezíská za jinou menší cenu onu naprostou rovnováhu duševní, ono úplné uklidnění hladiny duše, aby mohla zrcadliti nerušeně hodnoty věčné a jimi mohla býti prozařována.

[10]) Není jednodušší, lehčí a úspěšnější cesty pro nás nad onu, než snažiti se uvésti v soulad život svůj s duchem a ctnostmi Toho, jenž vším právem o sobě říci mohl: »Já jsem cesta, pravda a život!«

[11]) A stejně není a nemůže býti vrcholnějšího bohatství a výsostnější radosti nad onu, než když duše naše nalezne v srdci svém s v é h o Spasitele, ono nevystihlé a neobsáhlé **tajemství Kristovo**! Skrze Krista-člověka dochází ke Kristu Bohu — nelze nalézti, nelze obdržeti více!

[12]) Vyprázdniti se (ale doslovně) ode všech myšlének a citů: všemu dáti výhost a všeho se sprostit, co jest konečným a pomíjejícím, jest naprostou nezbytností pro toho, kdo chce v sobě získat hodnoty věčné. Nelze hodnotám konečným existovat vedle nekonečných. Jedny vylučují druhé.

[13]) Kdo aspoň poněkud zakusil, zná, že duchovní zážitky, vnitrné slasti, nelze srovnávati naprosto s ničím na světě. Jsou skutečnou předchutí ráje. Zkušeností téměř se o tom přesvědčujeme.

Z jedněch tajemných zákonitostí duchovního světa jest díkůčinění za prokázané milosti. Žebř Jakubův s anděly, sestupujícími a vystupujícími, jest úžasná duchovní realita. Blaze tomu, kdo ji pochopil a jí se řídí.

[14]) Kříž Kristův nejen svojí symbolikou, ale hlavně nadpřirozenou realitou překonává všechno na světě, pokud duchovních věcí se týče. Nejen svojí nadpřirozenou silou a mocí, ale stejně jedinou správnou cestou k přemožení zla jeho dobrovolným na se vzetím. Značí nejenom povznesení všeho hmotného na vysokou úroveň duchovního, ale jest nám i symbolem účinného sebemrtvení a sebepřemáhání... nejrychlejší to a nejsprávnější cesty duchovní: »Chce-li kdo přijíti za mnou, zapři sebe sám a vezma kříž svůj na se, následuj mne!«

[15]) Sebezápor, zvláště nitrný, jest aktivním očišťováním člověka, v němž Bůh našel svoje zalíbení, aby vykročil na cestu k Absolutnu. Pro nitrný vývoj jest tak nesmírně důležitý, že sv. Terezička prohlašuje i sebe menší úkon sebezáporu za cennější a důležitější (především pro nitro lidské) než napsání sebe vzletnější básně či článku aneb duchovní knihy.

Daleko však důkladněji očišťují a Pánu připravují vyvolenou duši zkoušky Bohem přímo k vytříbení jejímu sesílané. To jest trpné očišťování čili **utrpení**, o němž jeden z předních německých mystiků, mistr Eckehart, pravil, že **jest nejrychlejším tvorem, přivádějícím duši k dokonalosti.** Toť mysl temné noci mystikovy.

Sv. Terezička prostě praví: **»Chce-li Ježíš, abychom trpěli — nutno se podrobiti.«** Utrpení snášené co oběť Pánu, jest jednou z nejmocnějších sil duchovního pokroku. V tom spočívá i »tajemství« kříže, proměňujícího náhle svoji tvářnost bolesti v náplň radosti.

[16]) Bůh sám ve své nevystihlé moudrosti dobře věděl, co měl člověku určiti za osudy životní. Proto jest věru vrcholnou moudrostí rada sv. apoštola Pavla: »Zůstávejte každý v povolání svém, jímž povoláni jste byli!«

[17]) **Křesťanskou cestou královskou** jest cesta našeho Spasitele: **Cesta kříže!** Plně pochopila tuto cestu světice z Lisieux, která napsala: »Ano, ta tři léta mučednictví našeho otce považuji za nejmilejší a nejplodnější v našem životě. Nevyměnila bych je za nejvyšší nebeská vytržení... Jak cenným stal se náš kříž tak trpký!... Nekráčely jsme už, ale běžely, letěly jsme po stezce dokonalosti.« (Děj. d. 146.)

[18]) Jest to souhlasnou zkušeností duchovních lidí a zároveň bych řekl i přirozeným úkazem, že čím člověk duchovně více sílí a postupuje, že i zkoušky jeho se zvětšují a sesilují.

[19]) Zní to sice neuvěřitelně, ale pradávná zkušenost potvrzuje, že leckdy v přímo oslabeném těle (zejména askesí) tím volněji se může uplatňovati duch, t. j. náš nehmotný, nehynoucí princip životní.

I zkušenosti metapsychické to potvrzují stejně. Uplatnění nadvlády ducha nad tělem dálo se u všech věků a národů jen touto cestou sebemrtvení.

[20]) Jako každý radiový přístroj, aby dovedl zachytiti rozhlas příslušného místa, musí býti zladěn na příslušnou jeho vlnu, tak i člověk, aby svým nitrem mohl zachycovati volání věčnosti, musí být k témuž připraven, očistěn nejdůkladnější a nejpůsobivější cestou kříže, t. j. utrpením...

Cestou kříže — cestou Kristovou.

KNIHA TŘETÍ.

O vnitřní útěše.

Hl. 1. *Jak Kristus v nitru rozmlouvá s duší věrnou.*

V y s l e c h n u, c o b y m l u v i l k e m n ě H o s p o d i n B ů h. (Ž. 84, 9.) Blahoslavená duše, která v nitru svém slyší mluviti Pána. Blahoslavené oči, které uzavřeny vnějšímu světu, jsou zabrány v hodnoty nitrné...[1]) **Blahoslavení, kdož s jásotem oddávají se Bohu, a se sebe svrhují kde které světské překážky!** Pozoruj to duše má a uzavři brány svých smyslů, co by v tobě mluvil Pán, Bůh tvůj. Toto praví miláček tvůj: **Jáť jsem spása tvá (Ž. 34, 3), pokoj tvůj a život tvůj. Vytrvej u mne a nalezneš mír.** Zanech věcí pomíjitelných a vyhledávej hodnoty věčné... Protož všeho se zřekni, radostně a věrně vzdej se Tvůrci svému, abys byla schopna dosíci pravé blaženosti.

Hl. 2. *Pravda mluví v nitru bez zvuku slov.*

M l u v, P a n e, n e b s l y š í s l u ž e b n í k t v ů j. (Král. 3, 9.) Nakloň srdce mé ke slovům úst svých a nechť jako rosa plynou

výroky tvé... Ty sám raději mluv, Pane Bože, neboť Ty jediný můžeš vyučiti mne dokonale! Mluv tedy, Pane, neboť slyší služebník Tvůj: a slova života věčného Ty máš! (Jan 6, 69.) Mluv ke mně, abys jakkoliv potěšil duši mou a dokonalým učinil celý můj život — Sobě ke cti, chvále a ustavičné slávě.

Hl. 3. *Slovo Boží jest slyšeti pokorně, ale mnozí si ho neváží.*

Slyš, synu, slova má! Slova má jsou duch a život. (Jan 6, 64.) Jim jest naslouchati v hlubokém mlčení, se vší pokorou a vroucí láskou.[2]) Blahoslavený, jehož bys Ty vzdělal, Pane, a jejž bys zákonu svému vyučil, abys mu ulevil od zlých dnů! (Ž. 93, 12.)

Jáť, praví Pán, od počátku vyučoval jsem proroky, až dosud neustávám mluviti ke všem. Avšak mnozí jsou hluší a zatvrdlí k hlasu mému... Odměňuji všechny lidi dobré a přísně zkouším lidi zbožné. **Zapiš si slova má do srdce a rozvažuj je bedlivě:** Dvojím způsobem navštěvuji své vyvolence: jednak pokušením, jednak útěchou. A dvojí lekci čítávám jim denně: prvou, že kárám jejich vady, druhou, že je povzbuzuji k pokroku ve ctnostech.

Modlitba za dar pobožnosti.

Pane Bože můj, Ty Jsi moje všecko! A kdo jsem já? Jsem nejchudobnější, nepatrný sluha Tvůj a bídný červ, mnohem nuznější a opovržení hodnější než to vím a říci smím. **Pomni však, Pane, že nejsem nic, nemám nic, nesvedu nic.** Ty jedině Jsi dobrý, spravedlivý a svatý. Ty vše můžeš, vše dáváš, vše naplňuješ. Rozpomeň se na slitování svá (Ž. 24, 6) a naplň srdce mé svou milostí. Neodvracuj ode mne tváře své a neprodlužuj doby navštívení svého. A nevzdaluj mne útěchy své, aby nestala se Tobě duše má jako země bez vláhy. (Ž. 142, 6.) Pane, nauč mne konati vůli Svou! (Ž. 142, 10.) Dej mi, abych hodně a pokorně kráčel před Tebou, protože moudrost má Jsi Ty![3])

Hl. 4. V *pravdě a pokoře máme kráčeti před Bohem.*

Synu... v prostnosti srdce svého hledej mne vždycky... Já tebe naučím, co jest správného a libého přede mnou... Sám ze sebe snadno klesáš, snadno podléháš, neboť jsi mnohem slabší, než dovedeš pochopiti..[4]) Ať činíš cokoliv, nic nepokládej za něco velikého, leč to, co jest věčno. **Nade vše nechť máš zalíbení ve věčné Pravdě...** Ničeho se tak neboj a se nevaruj, jako vad a hříchů svých...

Boj se soudů Božích...

Hl. 5. *O divuplném působení lásky Boží.*[5])

Blahořečím Ti, Otče nebeský, Otče Pána mého Ježíše Krista, že Jsi se ráčil rozpomenouti na mne ubohého. Ó, Otče milo-

srdenství a Bože všeliké útěchy (Kor. II., 1, 3), díky Tobě vzdávám.. chválím a oslavuji Tebe stále...

Ano, Pane Bože, svatý milovníku můj, když Ty zavítáš v srdce mé, zplesají všechny útroby mé. Ty Jsi sláva má a radost mého srdce, Tys naděje má, a útočiště mé v den soužení mého. (Ž. 3, 4, 118, 111, 58, 17.)

Osvoboď mne ode všech vášní zlých a uzdrav srdce mé ode vší nezřízené žádostivosti, abych v nitru svém dokonale uzdraven a očistěn stal se schopným lásky, zmužilým k utrpení a pevným ve vytrvalosti.

Veliký dar jest láska a veskrze vznešený statek, jenž jediný ulehčuje všeliké břímě a klidně snáší protivenství. Nese tíži bez obtíží a trpkost všechnu oslazuje a zlahodňuje.

Šlechetná láska k Ježíši povzbuzuje k velkým činům a vzněcuje touhu po dokonalosti stále větší. Láska spěje vzhůru a nedá se zdržovati žádnými přízemními zájmy. Láska chce býti svobodna a prosta všeliké světské náklonnosti, aby tak nic nebránilo jejímu nitrnému nazírání... **Nad lásku není nic silnějšího, nic vznešenějšího, nic dokonalejšího, nic lepšího ani na nebi, ani na zemi, neboť láska zrodila se z Boha a nemůže rovněž jinde spočinouti než v Bohu..**

Kdo miluje, letí, běží, raduje se. Jest svoboden a ničím zdržeti se nedá. Dává vše

za všecko a má všecko ve všem, protože spočívá v jediném, svrchovaném Dobru, z něhož plyne a pochází dobro veškeré... obrací se k Dárci, vrcholi všeho dobra.

Často láska rozžhavuje se nade všecku míru. Láska necítí břemena, nedbá námah, nenaříká si. Láska zmůže vše a dokáže mnohou věc a vynutí si zdar, kdežto, kdo nemiluje, ochabuje a klesá.

Láska neustále bdí, neumdlévá, není sklíčena, ale jako živý plamen a pochodeň planoucí vzhůru vyšlehne a jistě pronikne. Kdo miluje, ví, co slovo to znamená: **Bože můj, má lásko, Tys všecek můj a já jsem zcela Tvůj!**

Láska jest rychlá, prostá, zbožná, statečná, trpělivá, věrná, opatrná, shovívavá, **mužná a nikdy samu sebe nehledá. Neboť jakmile kdo počne hledati sebe sama, upadá v lásce.** Láska jest obezřelá, pokorná a přímá, čistá, stálá, bdělá. Láska se ráda podrobuje... sobě samé jest nepatrnou a za nic se nepovažuje. Vůči Bohu však jest oddaná a vděčná, spoléhajíc a stále doufajíc v Něho.

Než bez bolesti nelze v lásce žíti![6]) Kdo není odhodlán vše trpěti a žíti po vůli Milovaného, nezaslouží si názvu milovníka.

Pro Milovaného dlužno milujícímu ochotně oblíbiti si veškeru obtíž i trpkost a nedáti se od něho odvrátiti případným protivenstvím.

Modlitba za lásku Boží.

Rozmnož ve mně lásku, abych naučil se nitrnými ústy srdce okoušeti, jak sladko jest milovati Tebe a v lásce tonouti (se rozplývati) a plouti. A když přespřílišným zanícením a úžasem octnu se nad sebou samým (v ekstasi), nechť láska mne podpírá.[7]) Ať zapějí píseň lásky, nechť povznesu se do výšin za Tebou, miláčkem svým. Ať ve chvále Tvé ztravuje se duše má, jásajíc láskou. Nechť miluji Tě více nežli sebe a sebe jedině pro Tebe a v Tobě všechny, kdož opravdu milují Tebe, jak káže zákon lásky, vyzařující z Tebe.

Hl. 6. *Jak osvědčuje se pravý milovník Kristův.*

Synu, ještě nejsi statečným a správným milovníkem. Proč, Pane? Protože pro nepatrný odpor ustáváš od počatého díla... Statečný milovník odolává v pokušeních a nevěří úlisnému přemlouvání nepřítele. Jako se mu zamlouvám ve štěstí, tak se mu neznechucuji v protivenství. To vzácné a sladké zanícení, které někdy pociťuješ, bývá účinkem přítomné ti milosti a jest jakousi předchutí otčiny nebeské... odchází však a přichází. Než jest znamením ctnosti a veliké zásluhy, bojovati proti zlým hnutím duše a pohrdati vnukáním ďábelským.[8]) Když tě tedy napadají jakékoliv rušivé myšlenky, nedávej se jimi másti. Drž se mužně svého předsevzetí a správného úsilování po Bohu.

Věz, že nepřítel odvěký úsiluje o to vší silou, aby překazil tvoji touhu po dobru a odlákal tě od všech cvičení zbožnosti... I vnuká ti plno špatných myšlének, jen aby v tobě vzbudil omrzelost a hrůzu a tak odvedl tě od modlitby a posvátné duchovní četby. Zkroušená zpověď se mu nelíbí a kdyby mohl, odradil by tě i od sv. přijímání. Nevěř mu a nestarej se o něho, byť tobě sebe častěji strojil svůdné léčky... Rci mu: vari, duchu zlý! Odejdi ode mne, nejhorší svůdníče, na mně nebudeš míti podílu, ale Pán Ježíš bude se mnou, bojovník silný, mocný, a ty budeš zahanben... Mlč a ztichni..., nic nedám na tebe, třebas mi nastrojíš sebe více nesnází! P á n j e s t s v ě t l o m é a s p á s a m á, k o h o s e b u d u b á t i? (Ž. 26, 1.) P á n, p o m o c n í k a v y s v o b o d i t e l m ů j. (Ž. 18, 15.)

Hl. 7. *Milost skrývej stráží pokory!*

Synu, jest pro tebe prospěšnějším a jistějším dar zbožnosti ztajiti. Nebudeš se jím ani vynášeti, ani mnoho o tom mluviti, ale raději sebe za nic považuj a obávej se, že snad milost byla dána nehodnému...[9]) Pokrok v duchovním životě nezáleží jen v přijímání daru útěchy, nýbrž i v pokorném, sebezapíravém a trpělivém snášení i odejmuté této milosti. Neochabuj v horlivé modlitbě ani nezanedbávej svých obvyklých dobrých skutků. Než jak nejlépe umíš a dovedeš, s radostí konej své povinnosti. Ne-

spusť se úplně pro pociťovanou vyprahlost či tíseň duševní.[10])

Vždyť cesta člověkova není vždycky v jeho moci, ale Bohu přísluší dáti milost i útěchu, kdy chce, kolik chce a komu chce, jak se mu zalíbí...[11])

Podobná zkouška jest tobě mnohdy prospěšnější, než kdyby se ti vše neustále dařilo po vůli. Neb zásluhy necení se dle toho, kolik kdo měl vidění, či duchovní útěchy, či že je postaven na vyšším stupni, nýbrž zdali je zakořeněn v pravé pokoře a naplněn láskou Boží: zdali vždycky pouze a nezištně hledá česť Boží, zdali sám sebe za nic nepovažuje, zdali se více raduje ze svého pokořování lidmi a jich sebou opovrhování, či z jejich poct.[12])

Hl. 8. *Před tváří Boží nepovažujme se za nic.*

Budu mluviti Pánu svému, jakkoliv jsem prach a popel. (Gen. 18, 17.)[13]) Budu-li se pak považovati za zcela nepatrného, ba přímo za nic, a vzdám-li se vší domýšlivosti a jak opravdu jím jsem — v prach se ponížím: slituje se nade mnou milost Tvá a vzejde v srdci mém světlo Tvé. I sebe menší zbytek samolibosti mé propadne se v propasti nicoty a zajde na věky.

Jsem-li sám sobě zůstaven, hle, nicota jsem a pouhá slabost! Jakmile na mne jen pohlédneš, nabývám hned síly a naplněn bývám novou radostí. Aj, div divoucí, že tak náhle mne pozvedáš a tak láskyplně mne objímáš, kdyžtě vlastní tíha mne jen

ke dnu táhne... To působí tvá láska, která nezaslouženě předchází mne a v tak mnohých tísních mi na pomoc přichází, chráníc mne a vytrhujíc z nesčetného zla. Neb tím, že jsem svou osobnost nezřízeně miloval, své nitro jsem ztratil, tím však, když jsem jenom Tebe samého hledal a čistou láskou miloval, nalezl jsem Tebe a sebe zároveň. A z lásky pak pohroužil jsem se ještě hlouběji ve svou nicotu. Neb Ty, Pane nejsladší, nakládáš se mnou nade všecky zásluhy mé a udělujeę mi daleko více, než v co se osměluji doufati nebo zač prositi.[14])

Hl. 9. *Konečným cílem nám buď ve všem Bůh!*

Synu, já musím býti tvůj svrchovaný a poslední cíl, chceš-li opravdově býti blažen. Ve všem tedy směřuj, všechno tedy zásadně ke mně vztahuj, poněvadž já jsem všechno toto tobě dal. Každou jednotlivou věc považuj za vyzařující ze svrchovaného Dobra.

Jak veliký, tak nepatrný, chudý jako bohatý ze mne jako ze živého pramene čerpají vodu živou. Kdo mi rádi a horlivě slouží, dostávají milost za milostí. Já jsem všecko dal, já chci všecko zpět a se vší přísností vyžaduji, by mi za vše díky byly vzdávány.[15])

A zavítá-li k tobě nebeská milost a pravá láska, nebude u tebe závisť ani sklíčenost srdce, ani sebeláska tě neopanuje. Neboť Božská láska vítězí nade vším a zvyšuje (násobí) síly duše. Jsi-li opravdu moudrý, je-

dině ve mně budeš se radovati a ve mně doufati...

Hl. 10. *Sladko jest zanechati světa a Bohu sloužiti.*

Ó, jak veliká jest plnost Tvé sladkosti, Pane, kterou Jsi uschoval pro ty, kteří se bojí Tebe! (Ž. 30, 20.) Avšak čím Jsi teprve těm, kteří Tě milují, kteří celým srdcem Tobě slouží? **Věru, jest nevyslovitelná sladkost patřiti na Tebe (nazírati Tebe), kterou dopřáváš milujícím Tebe.** V tom nejvíce prokázal Jsi mi sladkost lásky Své, že... když jsem bloudil daleko od Tebe, že Jsi mne přivedl zpět k Sobě, abych Tobě sloužil a přikázal Jsi mi, abych Tě miloval.[16])

Ó, zdroji věčné lásky, co povím o Tobě? Kterak bych mohl Tebe zapomenouti, když Ty ráčil Jsi se na mne rozpomenouti, an jsem sešel a hynul? Nade všecko očekávání slitoval Jsi se nad služebníkem svým a mimo všechnu zásluhu obdařil's jej milostí svou, ba přátelstvím. Čím Tobě odplatím za milost tu? Takého nehodného ubožáka ráčíš přijímati za svého sluhu a přidružovati k svým milým!

Hle, vše jest Tvým, co mám a čím Ti sloužím!

Co Ti dám za všechna ta tisícerá dobrodiní? Kéž bych Ti mohl sloužiti po všechny dny života svého!... Vskutku Tys můj Pán a já přeubohý sluha Tvůj!... Veliká to čest a veliká sláva Tobě sloužiti a vším pro

Tebe opovrhovati. Kdo se nejsvětější službě Tvé dobrovolně podrobují, obdrží milost nesmírnou. Kdo z lásky k Tobě vzdají se živočišné rozkoše, naleznou nejsladší útěchu Ducha Svatého. **Kdo pro jméno Tvé nastoupí úzkou stezku a dají výhost veškerým světským starostem, dojdou nádherné duchovní svobody...**[17]) Ó, milené a vezdy žádoucí Tvé služby, kterou lze získati dobro svrchované a dosáhnouti radosti nekonečné!

Hl. 11. *Žádosti srdce třeba zkoumati a krotiti.*

Synu, potřebí, abys svou touhu uvedl úplně v souhlas s mým úradkem, abys nemiloval sebe sama, ale horlivě plnil mou vůli. Žádosti tebe často rozpalují a prudce ponoukají. Rozvaž však, zda se to děje pro čest mou, či spíše pro nějaký tvůj prospěch. Jsem-li já jich pohnutkou, upokoj se úplně, ať věc zařídím jakkoliv, pakli však něco ze sobecké dychtivosti v tom se skrývá, hle, tu jest překážka a obtíž.

Hl. 12. *O naučení se trpělivosti a potírání žádostivosti.*

Pane Bože, vidím, že nesmírně mi potřebí trpělivosti, neboť v tomto žití přihází se mnoho protivenství. **Bez boje a bolestí nemůže býti náš život.** Tak jest, synu můj... Chci, abys i tenkrát měl za to, žes došel uklidnění mysli, i když budeš zmítán rozličnými útrapami a zkoušen mnohými proti-

venstvími. **Snaž se pro Boha s klidnou myslí snášeti trápení časná.**

Hle, jako dým zajdou ti, kdož oplývají všim na světě a po radostech jejich nezůstane památky. Neb z téže věci, z níž čerpají svou rozkoš, často vzniká jim i bolestný trest. Ó, jak krátké, jak klamné, jak potupné jsou všechny ty požitky: jako němá tvář za nepatrnou rozkoš pomíjejícího života řítí se do duševní smrti! Ty však, synu, neřiď se žádostmi svými: **Kochej se v Pánu a dá tobě žádosti srdce tvého.** (Ž. 36, 4).[18])

Hl. 13. *O poslušnosti pokorného sluhy za příkladem Ježíše Krista.*

Synu, kdo chce se vymknouti poslušnosti, samoděk vyhýbá se milosti.

Stal jsem se ze všech nejpokornějším a nejnižším, abys ty mojí pokorou mohl přemáhati svoji pýchu. Uč se pokořovati, hlíno zemská! Uč se lámati svou vůli a býti hotov k ponížení se sebe těžšímu. Rozhorli se proti sobě a netrp v sobě žádné nadutosti.

Hl. 14. *Rozvažujme tajné soudy Boží, abychom ve štěstí nezpyšněli.*

Hřmíš nade mnou soudy své, Pane, bázní a hrůzou rozchvíváš kosti mé a duše má všecka je přestrašena! ... Andělé, ... jichž skutky se zdály chvály hodné, klesli do propasti...[19]) Není svatosti, vzdálíš-li, Pane, svou ruku. Neprospěje moudrost, přestaneš-li ji Ty řídití. Opuštěni Tebou toneme a hyneme, navštívíš-li nás, zvedáme se a žijeme... Kolísáme, ale Ty nás sílíš, ochabujeme a Ty nás rozněcuješ. Ó, jak hluboce musím se pokořiti před nevyzpytnými soudy Tvými, Pane, když v sobě neshledávám nic, leč nicotu a nicotu?...

Hl. 15. *Jak se máme chovati a jak mluviti, žádáme-li si něčeho.*

Synu, při všem takto mluv: Pane, bude-li Ti libo, staň se tak! Pane, vidíš-li, že by mi to prospívalo, dejž, abych toho užil k Tvé slávě! Vidíš-li však, že mi to škodí..., odejmi toto přání ode mne! V úplném sebezapření vše mi odevzdávej a říkej: **Pane, Ty víš, co jest lépe. Staň se to, či ono, jak chceš. Dej mi, co chceš, kolik chceš a kdy chceš. Nalož se mnou, jak chceš,** jak nejlépe za dobré uznáš k větší cti a chvále Své. **Postav mne, kam chceš, nalož se mnou ve všem svobodně. Jsem v ruce Tvé! Toč se mnou a obracej mne kolkolem.** Hle, jsem nevolník Tvůj a **jsem připraven na všecko. Nechci žíti sobě, ale Tobě!**[20])

Modlitba za dar plnění vůle Boží.

Propůjč mi, Ježíši nejdobrotivější, milost svou. Dej, ať jest se mnou a se mnou pracuje. Nechť se mnou setrvá až do konce... **Tvá vůle budiž vůlí mojí,** tato nechť vždy se řídí Tvojí a co nejlépe se jí přizpůsobuje. **Dejž mi, abych chtěl a nechtěl totéž, co Ty,** aby mi vůbec nebylo možno chtíti neb ne-

chtíti něco jiného, než co Ty chceš nebo nechceš.

Dejž, ať všemu na světě odumírám a nechť pro lásku Tvou jsem pohrdán či zůstanu neznám věku tomuto. Dejž mi nade všechna má přání v Tobě spočinouti a srdci mému v Tobě nalézti pokoj a mír.[21]) V Tobě, svrchovaném a věčném dobru, usnu i spočívati budu. Amen.

Hl. 16. *Pravou útěchu hledejme jen v Bohu.*

Jen v Bohu, kterýž vše stvořil, duše má, záleží všecko tvé štěstí a blaženost..., jak ji předem okoušejí lidé duchovní a čistého srdce, jichž obcování (domov) jest v nebesích. Buď se mnou, Pane Ježíši, na každém místě a v každou dobu... A kdyby se mi i nedostávalo útěchy Tvé, budiž mi Tvá vůle a Tvá spravedlivá zkouška největší náhradou. Neboť n e b u d e š s e n a v ž d y h n ě v a t i, a n i ž n a v ě k y h r o z i t i. (Ž. 102, 9.)

Hl. 17. *Veškery starosti složme na Boha.*

Synu, nech, ať s tebou naložím, jak chci. Játť vím, co ti prospívá.

Pane, učiň se mnou, co Ti libo. Vždyť jistě nenaložíš se mnou jinak, než dobře. Chceš-li mne míti ve tmách, budiž pochválen. Chceš-li, bych byl ve světle, budiž rovněž pochválen. Ráčíš-li mne potěšiti, budiž veleben, chceš-li, abych trpěl, budiž rovněž vezdy veleben.[22])

Ano, synu, tak musíš býti rozhodnut, přeješ-li si kráčeti se mnou. Musíš býti stejně ochotným k utrpení jako k radosti. Stejně rád musíš býti nuzný a chudým, jako zámožným a bohatým.

Pane, cokoliv na mne sešleš, milerád budu trpěti pro Tebe. Stejně odevzdaně **chci z ruky Tvé přijímati dobro i zlo, slast i strast, veselí i žal a děkovati Tobě za vše, co se mi přihodí.** Ochraňuj mne ode všeho hříchu..., nevymazuj z knihy života..., pak mi neuškodí, ať na mne dolehne pohroma jakákoliv.[23])

Hl. 18. *Snášejme časné strasti dle Kristova příkladu s klidnou mysli.*

Synu, já jsem sestoupil s nebe, abych tebe spasil. Tvou bídu vzal jsem na sebe... z lásky, aby jsi se naučil trpělivosti a bez reptání snášel vezdejší trampoty.[24])

Pane, jak vroucími díky jsem Ti zavázán, že jsi ráčil ukázati přímou a správnou cestu k svému věčnému království! Neboť **život Tvůj jest naší cestou a svatou trpělivostí kráčíme k Tobě, kterýž jsi naší korunou.**

Hl. 19. *Jak snášet křivdy a kdo jest opravdově trpělivý.*

Přestaň, synu, naříkati. Pohleď jenom, co jsem trpěl já a jiní svatí... Čím lépe se k utrpění odhodláš, tím snáze vše sneseš... **Vždyť u Boha nezůstává bez odměny nic i sebe menšího, co člověk trpí pro Boha.** Pravý trpitel nepatří na osobu, která mu

poskytla příležitost, aby se cvičil v trpělivosti... Ať se mu dostává protivenství od kohokoliv sebe více i sebe častěji — všecko to srdečně přijímá z ruky Boží a pokládá za velký zisk.

Hotov se tudíž k boji, chceš-li dojíti vítězství. Bez boje nemůžeš dosíci koruny trpělivosti. Chceš-li však býti korunován, bojuj mužně a trp statečně... Bez boje není vítězství!"[25])

Hl. 20. *Uznejme vlastní chabost a bídu života.*

Shlédni tudíž, Pane, na poníženost mou, shlédni na křehkost mou... Smiluj se a v y t r h n i m n e z k a l u, a b y c h n e u v í z l (Ž. 68, 15) a nakonec nezůstal zavržen. Ach, jaký to život, jenž nikdy není bez bídy a trampot, kde všude plno osidel a nepřátel! Vždyť pomine-li jedno soužení a pokušení, už jest tu zas druhé...

Hl. 21. *Máme spočinouti v Bohu, jenž jest nade všecky dary a statky.*

Dejž mi, Ježíši, vrchole vší sladkosti a lásky, aby v Tobě spočinul nade všecko, co stvořeno jest: nade všechnu blaženost a krásu, nade všecku moc a důstojnost, nade všecko bohatství a umění..., vůbec nade všecko co nejsi Ty, o Bože můj!

Ty zajisté, Pane Bože můj, jsi sám nade vše nejlepší. Ty sám jsi nejvyšší, Ty sám nejmocnější, Ty sám nejdostatečnější a nejbohatší, Ty sám nejlíbeznější a nejútěšnější, Ty sám nejkrásnější a lásky nejhodnější, Ty sám nejvznešenější a nade vše slavný,

v němž všechny hodnoty zároveň a dokonale jsou soustředěny, byly vždy a budou. Protož nic mi nedostačí a neuspokojí, nedosáhnu-li úplně Tebe."[26])

Ó, nejmilejší Ježíši Kriste,... kdo mi dá perutě pravé svobody, abych k Tobě vzlétnul a u Tebe odpočinul. Ó, kdy mi bude dáno plně zakusiti a vnímati, jak sladkým jsi Pane, Bože můj? **Kdy dosáhnu plné usebranosti v Tobě, abych pro lásku k Tobě o sobě ani nevěděl,** ale jen Tebe samotna znal nade všechny způsoby a pocity měrou ne každému známou. Nyní však často lkám a s bolestí nesu svoji strast...

Ó, Ježíši, odlesku věčné slávy, útěcho duše na její pouti! **U Tebe ústa má neznají slov, a mlčení moje samo rozmlouvá s Tebou!** Jak dlouho prodlévá Pán s příchodem svým! Ó kéž přijde ke mně, chudáčkovi svému a potěší jej! Kéž vztáhne ruku svou a vytrhne mne bídného ze vší úzkosti! Přijď, ó přijď..., jen Ty jsi potěšení mé...!

Bídný jsem a jako do žaláře uvržen a obtížen okovy, dokud mne neobčerstvíš jasem své přítomnosti... Ty, Bože můj, má naději, má věčná spáso! Nebudu mlčeti a nepřestanu Tě vzývati, dokud se mi nevrátí milost Tvá, a Ty v nitru mém nepromluvíš ke mně..!!

Hl. 22. *Pamatujme přehojných dobrodiní Božích.*

Otevři, Pane, srdce mé zákonu Svému a nauč mne kráčeti po cestě Svých přikázání.

Dej mi pochopiti vůli Svou a připomínati si dobrodiní Tvá s velkou uctivostí a . . . vzdávati za ně důstojné díky. Všechny naše dary duševní i tělesné, vše, co máme . . ., vše, to jsou Tvá dobrodiní. Ačkoliv se dostalo jednomu více, druhému méně, vše jest Tvoje a bez Tebe nemůže míti nikdo ani toho nejmenšího . .[27]) Ba, právě ten, kdo se považuje za zcela nepatrného a nehodného všech ostatních, stává se způsobilejším obdržeti dary vzácnější. Komu však dáno méně, nesmí se proto rmoutiti, aniž nelibě to nésti, aniž záviděti . . ., nýbrž má raději Tobě pozorně naslouchati a co nejvíce velebiti dobrotu Tvou, že tak hojně . . . uštědřuješ dary své. Vše jest od Tebe — budiž proto pochválen ve všem všudy! A tak, Pane Bože, i já pokládám to za veliké dobrodiní, že toho nemám mnoho, co zevně a po názoru lidském přináší sebou čest a slávu . . ., protože Ty, Bože, sám jsi vyvolil za své vlastní důvěrné přátely lidi chudobné a nízké a od tohoto světa opovržené. Dokladem toho jsou mi Tvoji apoštolé, kteréž jsi u s t a n o v i l k n í ž a t y p o v e š k e r é z e m i (Ž. 44, 17) . . .

Kdo tedy Tebe miluje a uznává dobrodiní Tvá, nemá se z ničeho tolik radovati, než se s ním děje vůle Tvá i odvěký úradek Tvého ustanovení. Tím se má natolik spokojiti a potěšiti, **že stejně rád si zvolí býti nejmenším, jako druhý si přeje státi se největším.** Tak jest kliden a spokojen na místě posledním jako na prvním. **Stejně milo jest mu býti neuznaným (odbytým), neznámým a neslavným, jako kdyby nad ostatní vynikal ctí a velikostí.** Neboť Tvá vůle a láska . . . musí mu býti nade vše. To ho má více těšiti nežli všecka dobrodiní, jež dostal či může obdržeti.[28])

Hl. 23. *Čtvero věcí, přinášejících naprostý mír.*

Přej si vždy, synu, a se modli. Žádej si vždy a pros o to, aby se vůle Boží na tobě zcela naplnila. Hle takový člověk vchází do končin pokoje a míru.

Modlitba proti zlým myšlénkám.[29])

P a n e, B o ž e m ů j, n e v z d a l u j s e o d e m n e: k u p o m o c i m é v z h l é d n i! (Ž. 70, 12), neboť vyvstaly ve mně rozličné myšlenky a strachy, jež trýzní duši mou. A Pán praví: »J á p ř e d t e b o u p ů j d u . . . (Is. 45, 2), otevru dvéře žalářní a skrytá tajemství svá zjevím tobě.

Modlitba za osvícení mysli.

Osvěť mne, dobrý Ježíši, jasem duchovního světla! A zapuď z komůrky mého srdce všeliké temnoty! Bojuj statečně za mne a přemož zuřivé šelmy, mé záludné chtíče, aby n a s t a l m í r v s í l e T v é! (Ž. 121, 7.) Přikaž větrům, povel moři: . . . i stane se utišení veliké. S e š l i s v ě t l o S v é a p r a v d u S v o u (Ž. 42, 3), aby zářily na zemi, neboť já jsem země pustá a prázdná . . Vylej na mne milost svou, občerstvi srdce mé rosou nebeskou . . . **Pozvedni duši mou . . ., k nebesům připoutej veškeru tou-**

hu mou, aby okusila slasti blaha nadzemského... Uchvať mne a vytrhni... Spoj mne se Sebou nerozlučným poutem lásky, neb jediný Ty stačíš milující duši a bez Tebe vše jest marností a nicotou.

Hl. 24. *Nepátrej zvědavě, jak žijí druzí.*

Synu, **nebuď** zvědav a **nedělej si pošetilých starostí:** Co tobě po tom? Ty pojď a následuj mne! (Jan 21, 22.) Co se tedy mateš do druhých! **Mně odevzdej vše, ty pak však hleď si udržeti pokoj v srdci svém. Cožkoli kdo učiní nebo promluví, přijde naň.**[30])

Hl. 25. *V čem záleží trvalý mír srdce a pravý pokrok.*

Pokoj můj jest jen s pokornými a tichými srdcem. Při každé věci dej si pozor, co činíš a mluvíš, a všechen svůj zřetel obracej k tomu, abys se mně jedině líbil a mimo mne nic si nežádal a nevyhledával... A proto nemysli, žes nalezl pravý mír, když necítíš žádných nesnází... anebo, že to je dokonalost, daří-li se vše dle tvého přání... Nedomýšlej se, že jest to něco velikého a ty jsi zvláště bohumilý, pociťuješ-li velkou zbožnost a duchovní slast, neboť v tom nezáleží pokrok v dobrém a dokonalost člověka.[31])

A v čem tedy, Pane?

V tom, že se z celého srdce svého odevzdáš vůli Boží a nevyhledáváš, co tvého jest, ani v malém ani ve velkém..., tak,

abys se stejně klidnou myslí trval v díkůčinění jak ve štěstí tak i v neštěstí, a toto obojí stejně si cenil. Dáš-li mi ve všem, co zařídím, za pravdu a právo a budeš-li stále velebiti mou svatost, pak kráčíš po pravé a přímé cestě klidu... a opět s radostným jásotem uzříš moji tvář.[32])

Hl. 26. *Jak vznešená jest mysl všeho zbavená, jíž dojdeme spíše vroucí modlitbou, než četbou.*

Pane, jest úkolem muže dokonalého, aby nikdy duchu svému nepovoloval ve snaze po nebeských hodnotách, tak, aby jakousi výhradou svobodného ducha mezi mnohými starostmi žil bez starostí..., aby nelnul k nim. **Úpěnlivě Tebe prosím, nejdobrotivější Bože můj, uchraň mne starostí vezdejšího života, abych nebyl jimi příliš zaujat, i ode všech duchovních překážek, abych neklesal zdolán obtížemi.**

Ó, můj Bože, sladkosti nevýslovná, proměň mi v hořkost veškeré potěšení smyslné, které mne odvádí od lásky hodnot věčných... Dej mi nejlahodnější pomazání Ducha svého a místo lásky tělesné vlij mi lásku ke sv. Jménu Svému...

Tvá ruka mne řiď a poučuj...

Hl. 27. *Sebeláska nejvíce nás vzdaluje od svrchovaného dobra.*

Synu, třeba, abys se dal všecek za všecko, by nezbylo nic tvého vlastního... až bude láska tvoje čistou, prostou a dobře zřízenou, **ztratí vůči tobě věci svoji přitažlivost...,**

nechtěj míti, co by ti mohlo překážeti a tebe zbavovati duchovní svobody. **Proč ztravuješ se zbytečnými starostmi? Odevzdej se mé vůli a neutrpíš pohromy.** Hledáš-li však brzo to, brzo ono, chceš-li býti hned tu, hned tam pro své pohodlí aneb choutku, nikdy nebudeš míti klidu a nesprostíš se starostí, protože v každé věci nalezne se nějaký nedostatek a na každém místě nějaký protivník.

Proto nepomůžeš si dosažením aneb rozmnožením kterékoliv vnější věci, nýbrž spíše tím, když jí pohrdneš a z kořene ji ze srdce vyrveš... Ani klid, jehož si hledal zevně, nepotrvá dlouho, postrádá-li srdce pevný základ, to jest, nestojí-li pevně ve Mně.[33])

Modlitba za očistu srdce a nebeskou moudrost.

Povzbuď mne, Bože, milostí Ducha svatého. Dodej mi síly, bych zmohutněl v člověka duchovního a vyprázdnil srdce své od všeho zbytečného neklidu a úzkosti, bych nedal se strhovati rozličnou žádostivostí po jakýchkoliv věcech, ať všedních či vzácných... Dejž mi, Pane, nebeskou moudrost, bych se naučil Tebe především hledati a nalézati, Tebe nade vše okoušeti a milovati... tak jistě kráčeti na stezce započaté.

Hl. 28. *Proti utrhačným jazykům.*

Synu, netrap se, jestli kdo zle o tobě smýšlí či mluví. Ty sám musíš o sobě smýšleti nejhůře a o nikom nemysliti, že jest chabějším tebe. Toť nemalá prozřetelnost, mlčí-li člověk za dnů zlých a obrátí-li se celým nitrem ke Mně...

Hl. 29. *Jak máme Boha vzývati a velebiti v době trápení.*

B u d i ž n a v ě k y v e l e b e n o J m é n o T v é, P a n e (Tob. 3, 23), jenž ráčil jsi na mne seslati toto pokušení a trápení. Nemohu jemu uniknouti, ale k Tobě se musím utíkati, abys mi pomohl a všecko v dobré mi obrátil.[34])

Pane, nyní jsem v soužení... a náramně mne trýzní přítomná strast. V y s v o b o ď m n e z h o d i n y t é t o. (Job. 12, 18.) K é ž s e T i z a l í b í, P a n e, v y p r o s t i t i m n e. (Ž. 39, 14.) Dej mi trpělivost, Pane, i tentokrát! Spomoziž mi, Bože můj!

A co řeknu nyní v trampotě své? P a n e, b u ď v ů l e T v á! (Mat. 26, 42.) Mocná jest všemohoucí ruka Tvá, aby i tuto zkoušku odňala ode mne, bych nepodlehl zcela, aneb by její prudkost se zmírnila, jakož i před tím, B o ž e m ů j, m i l o s r d e n s t v í T v é (Ž. 76, 11) naložilo se mnou.

Hl. 30. *Pros o pomoc Boží a důvěřuj, že milosti opět nabudeš.*

Synu, j á ť j s e m P á n, k t e r ý ž p o s i l ň u j e v d e n s o u ž e n í. (Neh. 1, 7.) Ke mně pojď..., jáť jsem, který vysvobozuje doufající ve mne. **Jsem ti nablízku,**

abych vše zas obnovil a to nejen úplně, ale **v míře hojné, ba vrchovaté...**

Kde jest tvá víra? Stůj pevně a vytrvej! Buď trpělivý, statečný, mužný, dostane se ti útěchy svým časem. Čekej na mne, jen čekej. Přijdu a pomohu ti.

Nermutiž se tedy srdce tvé, aniž se strachuj. **Věř ve mne a důvěřuj v milosrdenství mé. Často, když myslíš, že jsi daleko ode mne, jsem ti právě nejblíže.** Zhusta, když máš všechno téměř za ztraceno, tehdá právě blízko jest tobě příležitost k větší zásluze.

Nemysli, že jsi úplně opuštěn, když časem na tebe sešlu nějaké soužení, nebo ti odejmu kýženou útěchu, neboť tak se vchází do království nebeského... **Proto nenaříkej a srdce tvé neklesej,** jáť mohu opět rychle tebe pozvednouti a všecku obtíž proměniti v radost. Protivenstvím se nikdy nesmíš dáti zdrtiti, nýbrž máš se spíše radovati a díky vzdávati, ba považovati to za zvláštní potěšení své, že tebe nešetřím, zkrušuje tě bolestmi.[35])

Hl. 31. *Neceň si tvorů, abys mohl nalézti Stvořitele.*

Pane, ještě jest mi potřebí veliké milosti... Neboť pokavad mne zadržuje to či ono, nemohu volně vzlétnouti k Tobě. Kdo mi dá křídla jako holubici, vzlétnu a odpočinutí najdu. (Ž. 54, 7.) A neodpoutá-li se kdo, nebude moci svobodně svého ducha upříti na věci božské...

Potřebí k tomu nesmírné milosti, aby duši povznesla nad sebe samu, byla uchvácena (ekstase). Dokud člověk se nepovznese duchem, nesprostí se všeho stvoření, zcela s Bohem se nesjednotí, dotud nic nemá větší váhy... Dlouho zůstane nepatrným a přízemním člověk, kdo si na čemkoliv velkém zakládá, kromě na jediném samotném, nezměrném a věčném Dobru.

Mnoho by jich toužilo po životě nazírání (mystice), ale neusilují cvičiti se v tom, co se k tomu vyžaduje. Na velkou závadu jim jest, že se (příliš) zadržují u znamení a u věcí smyslových, ale málo spoléhají na dokonalé sebemrtvení..."[36])

Nevím, jakým duchem jsme vedeni, či co předstíráme my, kteří se zdáme býti duchovními lidmi, že tolik práce a ještě více starosti věnujeme věcem pomíjejícím a malicherným, kdežto sotva, ba zřídka kdy uvažujeme s plně usebranou myslí o potřebách nitrných (o svém duchovním životě).

Hl. 32. *Zapírej sebe a odpírej vší žádostivosti.*

Synu, nemůžeš dosíci dokonalého sebeosvobození, leda zapíráš-li zcela sebe sama. Okovy sevřeni jsou všichni bohatci i lidé samolibí, žádostivci, zvědaví a těkaví... Vše zajde, co nepovstalo z Boha. **Opusť vše... a vše nalezneš, zanech žádostivosti a dojdeš pokoje (klidu a míru)...** Splníš-li to, pochopíš vše.

»Pane, v tomto věru krátce shrnuta jest veškerá dokonalost života Bohu zasvěcených...«

Kéž bys, synu, dospěl k tomu, abys zbaven sebelásky, ochotně dbal mého vnuknutí... **Ještě od mnohých věcí jest ti se odpoutati, a nevzdáš-li se jich pro mne z celého srdce, nezískáš, po čem toužíš.**[37]) R a d í m t i, a b y s s o b ě k o u p i l o d e m n e z l a t a o h n ě m z k o u š e n é h o, a b y s b y l b o h a t (Zj. 3, 18), to jest nebeskou moudrost. Toť přec ona drahocenná perla, která mnohým skryta jest (hluboký nitrný život z Boha).

Hl. 33. *Srdce lidské je nestálé, a poslední náš cíl má být Bůh.*

Synu, nevěř své náklonnosti, teď jest taková, za chvíli jinaká. Dokud jsi živ, jsi podroben změnám chtě, nechtě... Jen tak může člověk trvale zůstati beze změn a zakolísání, jestliže zrak jeho bez ustání zůstane upřen na mne přes nejrozmanitější události v prostém svém úsilí. Čím pak vzácnost úsilí jeho bude čistší, tím pevněji projde člověk rozmanitými životními bouřemi.

Hl. 34. *Milovník Boží libuje si v Bohu nade vše.*

Hle, Bůh můj — mé všecko. (Sv. Fran. Seraf.) Co chci víc a po jakém větším štěstí mohu toužiti? **Bože můj — mé všecko!** Chápajícímu tím dosti řečeno a milovníku působí rozkoš opakovati to slovo. Ty činíš

srdce pokojným, skýtáš mír úplný a radost slavnostní. Ty působíš, že na vše pohlížíme s dobré stránky a ve všem Tebe velebíme. Nemožno, aby se nám dlouho něco líbilo, kde nejsi Ty. Kdo pak Tebe následují pohrdáním světských věcí a mrtvením svého těla, vskutku jsou moudrými neb pronikají od marnosti k pravdě, od těla k duchu. Ti nalézají v Bohu svou zálibu.[38])

Světlo věčné, jež převyšuješ veliká světla stvořená, sešli paprsek svůj shůry jako blesk zářivý, aby pronikl nejhlubší hlubiny mého srdce! Očisť, potěš, ozař, a oživ mého ducha..., abych pln jásavé rozkoše přilnul k Tobě!

Dosavad, ó té bolesti, žije ve mně starý člověk a není ještě zcela ukřižován, není plně umrtven... Ty však, j e n ž v l á d n e š m o c n o s t e m m o ř s k ý m a v l n o b i t í j e h o z k r o c u j e š, p o v s t a ň, p o m o z m i. (Ž. 88, 10, 43, 26.)

Hl. 35. *V našem životě nejsme jisti od pokušení.*

Synu, v tomto žití nejsi nikdy bezpečen.. Mezi nepřátely žiješ a tito z prava, z leva útočí na tebe. Nad to, nezakotvíš-li své srdce ve mně s opravdovým odhodláním, vše pro mne snášeti, nevydržíš žár tohoto boje a nedosáhneš palmy blažených.... Mužně musíš tedy projíti tím vším a silnou rukou rány odrážeti..., jen v í t ě z i b u d e d á n a m a n n a. (Zj. 2, 17.) Z lásky k Bohu musíš všecko s chutí podstoupiti:

námahy i bolesti, pokušení, trýzně, úzkosti, bědy, nemoce, bezpráví, odmluvy, hany, pokoření, zahanbení, pokárání i opovržení. Dopomáhají ke ctnosti a osvědčují pravého učedníka Kristova.

Či myslíš, že budeš stále oplývati duchovními slastmi po své vůli? Ani svatí moji jich stále neměli, za to však mnohé obtíže, všeliká pokušení, ba i velikou opuštěnost.

Očekávej Pána a zmužile si veď (Ž. 26, 14) a buď silen. Nezoufej si, neustupuj, nýbrž tělo i duši nasazuj statečně pro čest a slávu Boží. Já odplatím ti vrchovatě. Já budu s tebou v každém soužení.[39])

Hl. 36. *Proti jalovým lidským soudům, úsudkům.*

Synu, ulož srdce své skalopevně na Pána a neboj se lidského soudu, jen když ti svědomí dosvědčuje, žes bezúhonný a nevinen. Dobře a blaze jest takto trpěti. Všem zachovati se nelze. Ke mně, raději k nebesům, upírej svůj zrak a já mám v moci vytrhnouti tě ze všeho zmatku i všeliké křivdy i odplatiti každému podle skutků jeho.

Hl. 37. *Vzdej se úplně sám sebe, bys dosáhl osvobození svého srdce.*

Synu, opusť sám sebe a nalezneš Mne. Zůstávej bez vlastní volby a všeho vlastnictví. Vždy tím získáš. Přibude ti hojněji milosti, ihned jak zapřeš sebe a to navždy.

Pane, kolikrát mám sebe se vzdáti a v čem opustiti.[40])

Vždy synu, v každou hodinu, jak v malém tak i ve velkém. Nic nevyjímám, nýbrž chci, abys byl zbaven úplně všeho všudy...

Mnozí se sice vzdávají sebe, ale s jakousi výhradou, nedůvěřujíť plně Bohu. Ti nedospějí k pravé svobodě očistěného srdce, ani k milosti lahodného se mnou obcování, leč úplným odevzdáním se a každodenním sebeobětováním..., bez něhož není a nebude radostného spojení se Mnou.

Znovu opětuji: **Vzdej se sebe a opusť nadobro; nádherný vnitřní klid a mír bude ti údělem. Dej se všecek za všecko. Nic nevyjímej** a nic nežádej zpět! Vytrvej zbožně a rozhodně **ve Mně a budeš míti Mne! Dojdeš svobody srdce a temnosti tě nezdrtí.** O to se snaž, za to se modli, po tom dychti, abys mohl se všeho, co máš vlastního, se sprostiti a všeho zbavený následovati Ježíše všeho zbaveného, sobě odumříti a Mně živu býti věčně.

Hl. 38. *Dobře řiď věci vnější a v nebezpečích utíkej se k Bohu.*

Synu, o to pečlivě usiluj, abys všude, v každém skutku i díle byl v nitru svém svoboden a pánem sebe sama, aby všechny záležitosti byly pod tebou, ne nad tebou, byly podrobeny tobě a ne ty jim..., tak, abys, stoje nad přítomností, prohlédal k věčnosti...

Mojžíš bral pokaždé útočiště k svatostánku, a o pomoc se obracel k modlitbě...,
tak i ty utíkej se ve skrytý koutek srdce a tam se vší vroucností vyprošuj si Božího přispění.

Hl. 39. *Nejednej ukvapeně.*

Synu, každou svou záležitost svěř vždycky Mně. Vyčkej, jak já to zařídím a seznáš z toho svůj prospěch.

Milerád ti, Pane, svěřuji všecky své záležitosti, neb všecko mé přemýšlení málo mi prospívá. Nechť netrápím se příliš starostí o budoucnost, nýbrž kéž bez váhání odevzdám se Tvému úradku![41])

Synu,... není malicherným zapříti se i ve věcech zcela nepatrných. Pravý pokrok člověkův jest opustiti sebe sama.

Hl. 40. *Člověk nemá nic dobrého ze sebe a nemůže se vychloubati ničím.*

Pane, čím zasloužil si člověk, abys mu uděloval svou milost? Pane, zdaž si mohu stěžovati, opustíš-li mne? **Pane, nic nejsem, nic nezmohu, nic dobrého nemám sám od sebe, ale ve všem jsem nedostatečným.** Ty však, Pane, Jsi stále týž a zůstaneš na věky: vezdy dobrý, spravedlivý a svatý... Ty jediný můžeš pomoci a mne tak v dobrém utvrditi, aby srdce mé k Tobě samotnému se obrátilo a v Tobě spočinulo![42])

To však jest pravá chlouba a svatý jásot, honositi se Tebou, radovati se ve jménu Tvém,... Tvé jméno budiž pochváleno — nikoli mé, Tvé dílo budiž zvelebeno — nikoli mé, Tvému svatému Jménu budiž blahořečeno... **Tys má sláva, Tys plesání mého srdce..., v Tobě radovati se budu po celý den.**

Hl. 41. *Pohrdej všelikou časnou ctí.*

Synu, vidíš-li, že jiní jsou uctíváni a povyšováni, kdežto ty jsi přehlížen a ponižován, povznes srdce své ke Mně v nebesa, a pak nezarmoutí tě pohrdání lidská na zemi.[43])

Pane, jsme jako slepí a dáváme se snadno svésti marností... A nepřipravím-li se na to, abych ochotně nesl, když mnou kde kdo pohrdá a mne opouští..., nedojdu nitrného pokoje, uklidnění a zakotvení. Nemohu býti duchovně osvícen a v Tebe plně zapojen nerozlučně.

Hl. 42. *Nezakládej svého klidu v lidech.*

Synu, tím více člověk se přibližuje Bohu, čím více se vzdaluje všeho pozemského potěšení. A tím výše se k Bohu povznáší, čím hlouběji se ponoří v sebe sama a čím více sám sobě se stává bezvýznamnějším.

Kdo si však přičítá nějakou výbornost, zabraňuje tomu, aby k němu zavítala milost Boží, neboť milost Ducha Svatého hledá vždy srdce pokorného.

Hl. 43. *Proti bezpředmětným světským vědomostem.*

Synu, království Boží není v řeči, nýbrž v síle (ctnosti).

(I. Kor 4, 20.) Pozorně naslouchej mým slovům, neboť zapalují srdce, osvěcují ducha, vzbuzují zkroušenost a vnášejí všelikou útěchu... Ke komu já mluvím, brzy se stane moudrým a duchovně se velice zdokonalí.

Jáť jsem, který okamžitě pokornou duši povznesu, že pochopí daleko více důvodů věčné pravdy... Já učím bez šumotu slov, bez zmatenosti domněnek, bez zápolení důkazů... **Já učím pozemské přehlížeti, věčné hodnoty vyhledávati a si oblibovati, pohoršení snášeti, ve Mne všechnu naději skládati,** kromě Mne po ničem netoužiti a **Mne nade vše žhavě milovati.**

Jistý muž, že Mne vroucně miloval, naučil se moudrosti Božské. Více získal, že se vzdal všeho, než kdyby byl zevrubně bádal.

K jedněm mluvím všeobecně, k druhým o věcech zvláštních. Některým se líbezně zjevuji ve znameních a podobenstvích (symbolech), málokterým skutečně v jasném světle odkrývám svá tajemství.

Jedno jest znění svatých knih, ale nepoučuje všech jednostejně: neboť já v jejich nitru vyučuji pravdě, zkoumám srdce, poznávám myšlenky a pobádám k činům. Rozděluji jednomu každému, jak za vhodno uznám.

Hl. 44. *Nepřipouštějme si věcí světských.*

Synu, v mnohých věcech se domnívej, žes odumřel této zemi a že celý svět pro tebe jest ukřižován...

Hl. 45. *Nevěř každému, v řeči snadno klesáme.*

Pochválen buď, Pane Bože můj, ve všem, co nás potkává. Jsme slabí a nestálí, snadno klesáme a se měníme. Kdo však důvěřuje v Tebe, Pane, a Tebe hledá..., kdož v Tebe až do konce doufá, toho neopouštíš. Ty, Pane, jsi svrchovaně věrný ve všem. Ó, jak dobře znala to duše svatá (sv. Agatha), která pravila: **»Mysl má jest ustálena a zakotvena v Kristu«...**[44])

Hl. 46. *Důvěřuj v Boha, když na tě dopadají šípy urážek.*

Synu, pevně stůj a spoléhej na Mne! Vzduchem letí slova, kamene se nedotknou. Jsi-li vinen, umiň si, že ochotně se polepšíš, nejsi-li ničeho si vědom, **pomysli si, že to rád sneseš pro Boha...** Neboť, když se bojíš pokoření a zahanbení pro svoje chyby, patrno, že nejsi vskutku pokorným a světu odumřelým. Vždyť nezarmoutí spravedlivého, cokoliv se mu od Boha přihodí. (Přísl. 12, 21.)

Hl. 47. *Pro život věčný snášejme jakékoliv obtíže!*

Synu, nechť tě nezkruší práce, které vzals na sebe pro Mne. Také **útrapy nechť** tě nijak **nezdrtí.** Naopak přislíbení mé potěšuj a posiluj tě ve všech okolnostech. Jáť dovedu vše vynahraditi nad vše pomyšlení a měrou vrchovatou. .. Nebudeš napořád obtížen bolestmi. **Sečkej jen chviličku a dočkáš se konce zla.**[45])

Jen konej dále dílo své. Pracuj věrně na mé vinici. Jáť budu tvojí mzdou! Život věčný stojí za všechny tyto boje, ba ještě větší... Vzejde tobě klid a mír jednoho dne, který znám jest Pánu... světlo věčné, nekonečná jasnost, mír trvalý a spočinutí bezpečné..., blažená radost, společenství sladké a vznešené.

Ó, kéž bys spatřil nevadnoucí koruny svatých v nebi a slávu, v níž nyní jásají právě ti, jimiž kdysi svět tento opovrhoval a jež považoval za sotva hodny samotného života — zajisté, že bys se ihned pokořil až v prach..., tu spíše bys se radoval z toho, že pro Boha smíš trpěti a za největší zisk bys pokládal, kdybys od lidí byl za nic považován...

Zdaž nestojí za to, podstoupiti pro život věčný veškery námahy? Pozvedni tudíž tvář svou k nebesům! **Hle, já jsem zde!**

Hl. 48. *O dni věčném a strastech pozemských.*

O jasně zářící dni věčnosti, o dni věčnosti, jehož žádná noc nezatemní, nýbrž jímž vždy prozařuje nejvyšší Pravda! Dni vezdy radostný, vezdy bezpečný, nikdy se neměnící... Svatým sice záříš jasem věčně nádherným, nám však na zemi putujícím probleskuješ jen z velké dálky a jakoby v zrcadle...[46])

Ó, kdy bude konec těmto bědám! Kdy budu vysvobozen z nešťastného otroctví hříchu? **Kdy budu, Pane, připomínati si** pouze Tebe! Kdy budu **plně radovati** se

v Tobě? Kdy vzejde mi pokoj trvalý, klid nerušený, mír uvnitř i zevně. Pokoj v každém ohledu mocný. Ježíši dobrý, kdy stanu před Tebou, abych na Tě patřil? Kdy nazírati budu majestát království Tvého? Ó, kdy se mi staneš vším ve všem? Kdy octnu se s Tebou v království Tvém?... Opuštěn jsem nyní, chuďas, psanec v nepřátelské zemi, kde mne trápí denní boje a největší strasti.

Sešli útěchu v mé vyhnanství, zmírni bolest mou..., vše jest mi již břemenem... Rád bych se kochal Tebou, leč nemohu Tě dosíci. **Toužím zcela oddati se hodnotám nebeským, zatím však věci časné a vášně neumrtvené strhují mne k zemi...** A tak nešťastný já člověk, sám se sebou zápasím ... a sám sobě učiněn jsem na obtíž. (Job. 7, 20.) Nevzdaluj se ode mne, Bože můj, a neodvracuj se v hněvu od sluhy svého. (Ž. 43, 6.)

Soustřeď všechny mé smysly k Sobě... Přispěj mi ku pomoci, Pravdo věčná!... Přijď ke mně, Slasti nebeská!... Odpusť mi a shlédni na mne milostivě...[47])

Hl. 49. *O touze po věčném životě a skvělých zaslíbeních těm, kdož oň zápasí.*

Synu, znamenáš-li, že se ti shůry vlévá touha po věčné blaženosti... **otevři srdce své a s veškerou dychtivostí uchop se těchto svatých vnuknutí.** Z plna srdce děkuj Dobrotě nejvyšší, která... tak milostivě k tobě

sestupuje, tak ohnivě tě povzbuzuje a mocně povznáší, abys vlastní tíhou neklesal zpět k věcem pozemským. Nedostává se ti těch darů pro nějaké tvé přemýšlení ani přičinění, nýbrž výhradně z nezasloužené nejvyšší milosti, abys prospíval ve ctnosti a pokoře, abys připravil se k příštím bojům a ke Mně přilnul celým žárem svého srdce... A tak snažil se Mně sloužiti s vroucí horlivostí.

Nic není čistým ani dokonalým, co jest poskvrněno sebeláskou. Třeba, abys oblékl nového člověka a stal se zcela jiným. Jiní budou prositi a obdrží, Ty na svoji prosbu neobdržíš nic. Jiní budou lidmi vychvalováni, o tobě však bude se mlčeti. Jiným se svěří ten či onen úkol, ale ty jakobys nebyl k ničemu. Leckdy se proto zarmoutí tvá přirozenost, ale sneseš-li to mlčky, bude to mnoho znamenati. To pak musí být tvým přáním, aby **Bůh v tobě povždy byl oslaven** jak životem, tak i smrtí tvou.

Hl. 50. *Jak se má člověk opuštěný poroučeti v ruce Boží.*

Pane Bože, budiž nyní i na věky pochválen, neboť se stalo, **jak Ty chceš a co Ty činíš, dobré jest.** V Tobě nechť plesá sluha Tvůj, Ty jedině Jsi pravá radost, Tys naděje má a koruna má. Tys, Pane, moje slast i sláva má!... Tvé jest všecko, co Jsi dal a cos učinil.

Neboť to jest milost prokazovaná jen přátelům Tvým, aby z lásky k Tobě trpěli a

strádali ve světě kdykoliv a od kohokoliv a jakkoliv to dopustíš. D o b ř e j e s t m i, že J s i m n e p o n í ž i l, a b y c h s e n a u č i l s p r a v e d l n o s t e m T v ý m. (Ž. 118, 71.)...[48])

Díky Tobě, žes neušetřil hříchů mých, nýbrž že Jsi zdrtil mne šlehy trpkými, zraniv mne bolestmi a vehnav mne do úzkých jak zevně, tak uvnitř. Nic ze všeho, co jest pod nebem, nemůže mne potěšiti, leč Ty, Pane Bože můj, nebeský lékaři duší, který raníš a uzdravuješ, u v á d í š d o h r o b u a z a s e v y v á d í š. (Tob. 13, 2.) Kázeň Tvá vládni mnou a metla Tvá mne vyučuj.

Hle, Otče milovaný, jsem v rukou Tvých a pod prutem Tvé kázně se skláním. Mrskej záda má a šíji mou, abych sklonil svoji zavilost po vůli Tvé, abych žil dle každého Tvého pokynu... Ty víš, co mi prospívá k mé větší dokonalosti i jak účinně mne očisťuje trápení ode rzi hříchů. Nalož se mnou podle žádoucí vůle své...

Hl. 51. *Konejme horlivě skutky prosté, není-li síly k oněm vrcholným.*

Synu, nedovedeš se vždycky udržeti... na vyšším stupni života rozjímavého. Následkem prvotního porušení nezbývá, než **sestoupiti ke skutkům nižším a nésti,** třebas nerad a s nevolí, **břímě tohoto zvráceného života.**

Prospěje ti utéci se ke skutkům nepatrným a **vnějším a správným jich konáním znovu sbírati** své síly, abys trpělivě nesl

i suchopárnost duševní a vyhnanství svoje, dokud opět nezavítám k tobě a tebe nezbavím veškerých úzkostí. Způsobím, že zapomeneš vší námahy a požívati budeš nitrného klidu a míru.[49])

Hl. 52. *Považujme se za hodny spíše trestu než útěchy.*

Pane, nejsem hoden Tvé útěchy, ani abys duchovně ke mně zavítal. Nezasluhuji, leč abys mne šlehal a káral, ježto jsem Tě těžce a často urazil a v mnohém se provinil. Nepamatuji se, že bych byl vykonal kdy co dobrého, za to vím, že jsem náchylným k hříchům a váhavým k nápravě.

Zhřešil jsem, Pane, zhřešil: smiluj se nade mnou, odpusť mi! Ponech mne maličko, abych oplakal bolesti své, prve než půjdu do země tmavé a přikryté mrákotou smrti. (Job. 10, 21.)

Hl. 53. *Milosti Boží nedostává se moudrým tohoto světa.*

Synu, vzácná jest milost má... Chceš-li tedy, aby ti byla vlita, odstraň vše, co by jí překáželo. Vyhledávej samotu, oblib si obírati se sám sebou. Nedychti po žádných cizích smyšlénkách, nýbrž raději rozplývej se zbožnou modlitbou k Bohu, abys zachoval si mysl zkroušenou a čisté svědomí. Před každou zevní záležitostí dej přednost obírati se Bohem. Zvítězíš-li dokonale sám nad sebou, podrobíš si už snadno vše ostatní. **Toť dokonalé vítězství: pokořiti sebe sama**... Téměř všechno, co musí se z kořene vymítiti, pochází z té chyby, že člověk přílišně sebe sama miluje. Když toto zlo přemůžeš a podmaníš, zavládne v Tobě úplný mír a trvalý klid... Kdo pak chce svobodně obcovati se mnou..., nesmí na žádném stvoření lpěti se zvláštní náklonností a láskou.

Hl. 54. *O rozdílném projevování se přirozenosti a milosti.*

Synu, pozoruj bedlivě účinky přirozenosti a milosti... Přirozenost je lstivá a mnoho jich k sobě přitahuje, zaplétá a svádí, ale má vždy účelem sebe samu. Milost naopak... koná všecko výhradně pro Boha a v něm posléze spočine jako ve svém cíli. Přirozenost nerada umírá, nechce býti tísněna ani potlačována..., milost však usiluje sebe sama umrtvovati, odporuje smyslnosti, chce neustále býti ve všem Bohu poddaná a ochotně se podřizuje každému lidskému tvoru k vůli Bohu.[50])

Přirozenost bojí se potupy a zahanbení. Milost však raduje se, když pro jméno Ježíšovo trpí pohanění. (Sk. ap. 5, 41.) Přirozenost miluje zahálku a pohodlí těla, milost pak nedovede zaháleti a práce se podjímá s radostí. Přirozenost dbá časných výhod, těší se z vezdejších statků a truchlí nad jich ztrátou..., milost však upíná mysl k hodnotám věčným, nelpí na vezdejších věcech. Ztráta pozemských statků

ji nevzrušuje, ani ji neroztrpčí sebe tvrdší slova, protože si uložila poklad svůj i radost v nebesích, kde nic nehyne.

Přirozenost jest chtivá a raději béře než dává..., milost však jest dobrotivá a štědrá. Přirozenost koná vše pro zisk a vlastní prospěch. Nedovede nic vykonati bez odměny.. Milost však nehledá nic časného, nežádá si v odměnu jiné mzdy, leč jediné Boha. Z nezbytných pak časných statků nepřeje si míti více, než pokud jí mohou býti prostředkem k dosažení hodnot věčných.

Přirozenost se raduje z mnohých přátel a příbuzných..., milost však miluje i nepřátely. Přirozenost hned naříká na nedostatek a obtíže, milost pak statečně snáší bídu i všelikou nouzi. Přirozenost při všem pamatuje na sebe. Ve svůj prospěch zápasí a se rozhorluje. Milost však obrací vše zpět k Bohu, z něhož vše vyzařuje jako z prapříčiny. Nehádá se..., nýbrž ve všech svých citech a představách podřizuje se věčné moudrosti a zkoušce Boží... Nežádá si, aby byla chválena ani sama, ani její skutky, nýbrž přeje si, aby Bůh byl veleben ve všech svých darech, které vesměs uštědřuje z pouhé své lásky.

Tato milost jest nadpřirozené světlo a **zvláštní dar Boží.** Jest výhradně známkou vyvolených a zárukou věčné spásy. Člověka povznáší od statků pozemských k lásce hodnot nebeských. Z člověka živočišného vytvořuje duchovního. Čím více tudíž přirozenost se potlačuje a překonává, tím více

milosti se vlévá, a každodenně novými návštěvami Božími člověk v nitro usebraný přetvořuje se k obrazu Božímu...

Hl. 55. *O porušené přirozenosti a účinnosti milosti Boží.*

Pane Bože můj, dopřej mi této milosti... N e b o ť c í t í m v ú d e c h s v ý c h z á k o n h ř í c h u, k t e r ý ž o d p o r u j e z á k o n u m y s l i m é a v z a j e t í m n e d r ž í (Ř. 7, 23), abych byl poslušen v mnohém své smyslnosti. A nemohu odolati jeho vášním (pudům), jestliže mi nepřispěje přesvatá milost tvá, vlitá jako žhoucí plamen srdci mému. Třeba milosti Tvé, ano, veliké milosti, mám-li přemoci svoji přirozenost, která od mladosti své vždy ke zlému jest nakloněna. N e b o ť c h t ě n í d o b r é p o h o t o v ě m á m, a l e, a b y c h j e v y k o n a t i m o h l, t o h o n e s v e d u. (Ř. 7, 18.)[51])

Ó, jak nesmírně jest mi potřebí milosti Tvé, Pane, abych dobro započal, v něm pokračoval, je i dokonal! **Neboť bez ní nemohu nic učiniti.** Za to vše zmohu v Tobě, když milost Tvá mi dává sílu. Dary přirozené dostávají se dobrým i zlým, avšak zvláštním darem vyvolených jest milost nebo láska, kterážto známka je činí hodnými života věčného.

Ó, přeblažená milosti, jež chudého duchem činíš bohatým ctnostmi a bohatého, jenž oplývá statky, činíš pokorým v srdci. **Přijď, sestup na mne, naplň mne svojí**

útěchou, aby únavou či vyprahlostí neklesala má duše... Ať mne trápí pokušení a svírá soužení sebe více, nebudu se báti zlého, dokud se mnou bude milost Tvá..., Tvá tedy milost, Pane, předcházej mne i provázej a ke konání dobrých skutků mne povždy povzbuzuj skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Amen.[52])

Hl. 56. *Zapři sebe sám a skrze kříž následuj Krista.*

Synu, nakolik dovedeš vyjíti ze sebe, natolik jsi s to, přejíti ve Mne. Jako dochází nitrného pokoje, kdo netouží po vnějších statcích, tak spojuje se s Bohem, kdo se vzdává v nitru sebe sama. Chci tebe naučiti dokonalému sebezapírání: podrobovati se vůli Mé bez odmluvy a reptání.

Následuj Mne. (Mat. 9, 9.) Jáť jsem cesta, pravda a život. (Jan 14, 6.)... Já jsem cesta, po níž se máš ubírati, pravda, v níž máš věřiti, život, v nějž jest ti doufati. Já jsem cesta nezrušitelná, pravda neomylná, život neskonalý. Já jsem cesta nejpřímější, pravda nejvyšší, život pravý... Zůstaneš-li na cestě mé, poznáš pravdu a pravda tě osvobodí i dojdeš života věčného.

Chceš-li dokonalým býti, prodej vše, co máš. (Mat. 19, 21.) Chceš-li býti učedníkem mým, zapři sebe sám... Chceš-li býti povýšen v nebesích, pokořuj se ve světě. Chceš-li se mnou kralovati, i

kříž se mnou nes! Neboť jedině služebníci kříže nalézají cestu k blaženosti a k pravému světlu.

Pane Ježíši, Tvoje cesta jest úzká a světem zavržena..., nechť se cvičí sluha Tvůj, nápodobiti život Tvůj... Pane Ježíši, přijal jsem, ano přijal z ruky Tvé kříž. Ponesu jej, rád ponesu až do smrti, jakož Jsi mi uložil.[53])

Hle, Král náš kráčí před námi! On bude bojovati za nás! Pojďme za ním mužně... a buďme hotovi statečně zemříti v boji!

Hl. 57. *Pochybíš-li v něčem, nebuď proto příliš zdrcen.*

Synu, trpělivost a pokora v neštěstí líbí se mi více, než hojná útěcha a zbožnost ve štěstí... Měj na paměti velkou svoji křehkost... Ještě živ jsem já, praví Pán, jsa hotov ti pomoci... budeš-li jen mně důvěřovati a mne vzývati... Jáť jsem, jenž útěchou pozvedám sklíčené a ty, kdož uznávají svou slabost, povznáším ku svému Božství.

Hl. 58. *Nehloubej o věcech nadpozemských a skrytých úradcích Božích.*

Synu, varuj se rozumovati o vznešených pravdách a o skrytých úradcích Božích, na př. proč jeden jest tak opuštěn a druhý obdařen tolikerou milostí, nebo proč jednoho stihají neustálé strasti, kdežto druhý jest nadmíru vyvyšován. Převyšuje to veškeru schopnost lidskou a k vypátrání úradků Božích nám nestačí žádný důvod či rozumování...[54])

Nezkoumej též a nepři se o zásluhách jednotlivých světců... Já jsem, jenž stvořil všechny svaté: já jsem je obdařil milostí a propůjčil jim slávu... Já jsem je povolal milostí, připoutal k sobě milosrdenstvím, já je provodil všelikým pokušením... Já jim dal vytrvalost, já jsem korunoval jejich trpělivost... Já všechny objímám bezměrnou láskou. Mne chvalte ve všech svatých mých. Mne velebte a ctěte v každém jednotlivém z nich.

Všichni jsou jedno pouto lásky: totéž cítí, totéž chtějí a všichni ve vzájemné jednotě se milují. Milují mne více, nežli sebe a své všechny zásluhy. Neboť uchváceni nad sebe samy a povzneseni nad veškeru sebelásku, zcela v lásku moji se noří... Nic není s to je ode mne odvrátiti, ani jejich lásku potlačiti, neboť **naplněni jsouce pravdou věčnou, planou ohněm neuhasitelného milování.** Tak nesmírná láska k Bohu je proniká a takovou radostí jsou naplněni, že jim nic nechybí ke slávě, že jim nic nemůže scházeti ke štěstí... P r o t o ž, k d o ž k o l i v s e p o n í ž í j a k o m a l i č k ý t e n t o, t e n j e s t v ě t š í m v k r á l o v s t v í n e b e s k é m. (Mat. 18, 3.)

Hl. 59. *Veškeru naději a důvěru svou v Bohu zakotvi!*

Pane, na koho spoléhati mohu v tomto živote? Zdaliž ne na Tebe, Pane Bože můj, jehož milosrdenství jest bez počtu? Raději chci býti chudým s Tebou, než bohatým bez

Tebe... Pane, Tys má touha... Tys má naděje, Tys má důvěra, Tys těšitelem mým, Tys mi ve všem přítelem nejvěrnějším... Ty výhradně máš na zřeteli moji spásu a pokrok v dobrém a vše mi obracíš k dobrému. I tehda, kdy mne dáváš v šanc všelikým pokušením a protivenstvím, přece vše zařizuješ v můj prospěch, neboť miláčky své zkoušíváš způsobem tisícerým.

V Tebe tedy, Pane Bože, kladu veškeru svoji naději a k Tobě béřu útočiště své. Na Tebe skládám všecku svoji útrapu a tíseň.. Nic... neprospěje mi..., nepomůže... neutěší mne..., neosvobodí..., neochrání mne, jestliže Ty sám mi nepřispěješ ku pomoci, mne neposílíš, mne nepotěšíš, mne nepotěšíš, mne nepoučíš, mne neochráníš![55])

Ty sám Jsi konečný cíl všeho dobra, vrcholem života a hlubinou moudrosti. Nade vše v Tebe doufati je nejmocnější útěchou sluhů Tvých. K Tobě pozvedám očí svých, v Tebe důvěřuji, Otče milosrdenství! **Žehnej mé duši a posvěť ji** požehnáním nebeským, **aby se stala svatým stánkem Tvým a sídlem věčné slávy Tvé...**

V převelikě dobrotě své a v přemnohých slitováních Svých vzhlédni na mne a vyslyš prosbu ubohého otroka Svého, kterýž bloudí ve vyhnanství krajem stínů smrti.

Ochraňuj a uchovej duši nepatrného služebníčka Svého uprostřed tolikerých úskalí života, který nemá trvání. Provázej ji milostí Svou a veď ji cestou pokoje do vlasti věčné slávy. Amen.

[1]) Slovo mystika dovozeno jest od řeckého slova myein: zavírám oči, tudíž zcela správně mluví zde Kempenský o »očích, které uzavřeny jsouce světu vnějšímu, zabrány jsou v hodnoty nitrné«.

[2]) Správně třeba Slovu Božímu naslouchati v hlubokém mlčení, a to nejen úst, ale i naší mysle, t. j. rozjímati je v hlubinách nitra duše.

[3]) Nádherně zachycuje tu autor pravý význam pokory: Jako ve světě fysickém, tak i v duchovním platí zákon napjetí (na př. u elektřiny neb v mechanice). Čím větší napjetí jest, tím větší se energie vybavuje, (vodopád). Pročež jest zcela správné, že v mystice, k níž třeba nejvyšší duševní energie, tato se získává největším možným rozdílem napjetí mezi člověkem, správně za pouhé nic se považujícím a Absolutnem. **Nulla vzhledem k Nekonečnu!** Nemožno si představiti většího rozdílu, aniž působivějšího spádu energie.

S druhé strany nutno uzpůsobit nástroj: duši, aby hudba věčnosti mohla jí prochvívat...

[4]) Sv. Terezička správně pochopila tyto řádky, když nás chce naučiti: opříti se o Boha, pracovati tak silou Boží, když se zmiňuje o sv. Petrovi a jeho pádu. (Posl. sl. 109.)

[5]) Tato kapitola doslovně jest Kempenského uchvacující velepíseň lásky. Opět se tu zdůrazňuje, že vděčnost projevovaná Pánu chválou a díkůčiněním přitahuje nové milosti. Andělé vystupující k nebi způsobují, že jiní sestupují s nebes dolů. (Žebř Jakobův.)

[6]) I láska pozemská projevuje svoji sílu a věrnost jak vytrvalostí v nepříznivých poměrech, tak i osvědčováním se v různých bolestech či zkouškách. Těmito dokonce milovaný přesvědčuje se o opravdivosti citů milujícího. A což jiného jsou různá utrpení a protivenství, stihající pravé milovníky Boží, než podobné zkoušky Lásky... pozornosti Ježíšovy?

[7]) Pravá křesťanská mystika odmítá právem nejen ony problematické tělové, »mystické stavy«, své pakřesťanské náhražky, ale i ony zcela mimořádné schopnosti a dary, které leckdy byly by s to odvésti milovníka Božího od jeho jediného cíle — Boha.

Nepřikládá dokonce ani velkého významu oněm slastným okoušením Boha nebo vytržením mysli nad čas i prostor (ekstasím). **Rostoucí láska k Bohu a zdokonalující se poznávání Jeho** jsou jí nejlepší **odměnou** stejně i **zárukou správné cesty.**

[8]) Další bezpečnou známkou správného rozvoje duchovního a opravdovosti nastoupené stezky mystické jsou překvapující protinárazy démonických sil, které se leckdy přímo rozběsňují proti člověku, jenž se svým hledáním Boha myslí to opravdově. I kníže apoštolské, mystik, jehož výšin nikdo nedostihnul, sv. Pavel, nádoba nad jiné vyvolená, správně zmiňuje se o »políčkování ďábelském« (II. Kor. 12, 7), jakož i »o ostnu«, který sráží jej a překáží mu **v činnosti... Toť převracovač** cest Božích dovede (s dopuštěním Páně) překvapiti zcela nečekaně věrné sluhy Boží pravým peklem překážek, obtíží neb útrap. Anebo srazí je k zemi ranou, které nikdy nečekali... Přirozeně, že lidem na pochybených cestách jdoucím nepřekáží, proto pakřesťanské směry neznají těchto zkoušek ani překážek.

Ze stejných důvodů pravá Církev Kristova, t. j. katolická, procházela neustále těmito nápory, protivenstvími a překážkami mocností neviditelných, proti nimž opět sv. Pavel udal nejsprávnější duchovní výzbroj. (Ef. 6, 16.)

Rovněž zesílení aneb rozběsnění těchto zkoušek značí: Čím výše kdo duchovně postupuje, tím těžší a prudčí zkoušky jej očekávají. Leč tyto, jimž musí čeliti se zvýšenou pomocí a milostí Boží, jsou mu zárukou, ba přislíbením, že vytrvá-li, že stane vítězně na pláních věčnosti, na života břehu druhém..

[9]) Jelikož tato milost duchovního života jest skutečně pouhým a nejvyšším darem Boží lásky a dobrotivosti, musí býti s největší vděčností chována v hlubinách srdce jako poklad ceny nekonečné... nitra svatý Gráal! Týž musí být opatrován a střežen jako nejhlubší tajemství duše. Jen tak stane se zdrojem netušené síly duchovní. Nesmí být ani zprofanován, ani promarněn..., neb se nenavrátí více.

[10]) Ani v přírodě, ani v duši není stále pohoda, přijdou i psí dni vedle dnů všední šedě a soumraku. Leč dostavují se i bouře, katastrofy a krise. Jen kdo pevně jest zakořeněn v Kristu, přečká s jeho pomocí všechno toto a jako »vítěz bude sycen mannou« věčnosti.

[11]) Než těmito všemi zkouškami (lidem Boha milujícím obrací se vše k dobrému), pakliže jsou správně snášeny, ocelí se a znásobuje duchovní síla nitrného člověka a přivolává se hojná odměna milostí Božích.

[12]) Pravého, vyspělého mystika křesťanského jest neklamnou známkou žhavá touha trpěti s Kristem a pro Krista co nejvíce. Proslulá jest v tomto ohledu rozmluva sv. Františka Serafínského s bratrem Lvem, výrok sv. Terezie z Avily: buď trpěti nebo zemříti, posléze heslo sv. Jana z Kříže: Trpěti a býti opovrhován pro Tebe!

[13]) Jediná cesta k výšinám a základ vší duchovnosti jest p o k o r a! Toť nejdůležitější poznatek duchovního života. Jak nádherně na př. projevovala se na sv. Chudáčkovi Božím! Jakých milostí právě touto dosahoval!

[14]) Stejná protimyslnost jako ve slovích Páně, že kdo ztratí život svůj pro něho, nalezne jej! Nejhlubší pravda duchovní a skutečnost obsaženy jsou ve výroku tomto.

[15]) Překypující bohatství nejcennějších praktických duchovních rad opravdové moudrosti...

[16]) Jak teprve syn či dcera ztracená měli by co nejvroucněji opakovati slova sv. Augustina:

»Potom Ty, Pane, ponenáhlu velmi jemnou a milosrdnou rukou Jsi se dotekl a přeměnil srdce mé, přivodě mne k přesvědčení, že Jsi a že řídíš osudy lidské.

Vzdychal jsem a Ty Jsi mne slyšel. Kolísal jsem a Ty Jsi mne vedl. Neřestmi světa šel jsem a Ty Jsi mne neopustil!

Viz srdce mé, ó Pane! Nyní lne k Tobě duše má, již Jsi vysvobodil od smrti. Ach, jak byla bídná... A Ty Jsi rozjitřil ránu její, aby bolestí přemožena, opustila všechno a obrátila se k Tobě, jenž Jsi nade všechno..., aby se obrátila k Tobě a byla uzdravena...

Ó, věčná Pravdo, ó, pravá lásko, Ty Jsi můj BŮH! Po Tobě toužím dnem a nocí...« (Vyznání.)

[17]) Úžasné odměny duchovního života v pravdě křesťanského, docilované pokorou a sebemrtvením, vůči nimž ony jiných »mystických cest« jsou zcela nicotné a ubohé.

[18]) Nejpůsobivější, psychologicky nejsprávnější metodou zbaviti se nedokonalostí jest: úsilovati vší silou o opáčnou dokonalost. Vady odcházejí pak, ztrácejí se samy sebou. Přímý útok proti nim dle zákona o zvráceném úsilí mnohdy ztroskotává, jen tímto způsobem dociluje se nejlepších a trvalých výsledků.

[19]) Závisíme skutečně ve všem na Bohu. Čím důkladněji si tuto pravdu uvědomíme, tím větší zdroje duchovní síly sobě otevřeme. V tím větší pokoře budeme vyznávat: »Člověk sám sobě zůstavený, toť naprostá nicota!«

[20]) Naprostá odevzdanost do vůle Boží, jíž duchovní člověk otevírá sobě nepřeberné poklady milostí Božích, jest v krajním odporu proti padlých andělů: nechci sloužiti! Správně napsal veliký bavorský autor pětidílné »Křesťanské mystiky« Görres, že právě tímto vzdáním se vlastní vůle zapojuje se člověk v Boha, jenž jej za to činí účastným své síly, moci a nekonečných tajemství...

V poslední větě Kempenského: »Toč se mnou, obracej mne kolkolem«, zdaž nepociťujeme něco zcela shodného, co po staletích sv. Terezička vyslovila svým »míčkem Ježíškovým«, či blahosl. Suso »onucí, jíž zmítal pes«?! Všichni mystikové mluví toutéž řečí...

[21]) Jednou z nejvýznačnějších známek opravdově duchovního člověka jest jeho naprosté odumření veškeré ctižádosti. Kempenský nepodepsal se z přespřílišné skromnosti a pokory ani pod své nejvelkolepější dílo. O sv. Janu z Kříže, nejvýznačnějším španělském mystikovi, vyslovil se jeho klášterní druh, že nebyl ani prostředním řeholníkem. A z Dějin duše s dostatek jest známo, že ani nejbližší ře-

holnice z kláštera v Lisieux nevěděly, jaká světice dlela mezi nimi.

[22]) Tato kapitola dýše vrcholným aktem odevzdanosti do vůle Boží. Plane v ní zápalná oběť vlastního srdce a všech tužeb života, vzdávaná na oltáři Pánu. Jest přímo jakoby zasvěcující formulí mystikovou, jíž se Bohu odevzdává v neomezené vlastnictví.

Tímto naprostým sebeobětováním prochází branou svého duchovního znovuzrození a jím započíná nový vyšší stupeň jeho nitrného života. Vzpomeňme jen úžasných milostí a záplavy světla, kterými zahrnuta byla světice z Lisieux v okamžiku, kdy naprosto se byla zasvětila milosrdné Lásce Boží v oběť zápalnou.

V bědách a strastech života, jakož i v období opuštěnosti, či duchovní vyprahlosti jest nejlepším lékem zbožný povzdech: »Pane, pro Tebe to nesu! Pane, Tobě to obětuji!« Mívá v zápětí přímo zázračné uklidnění duše... »V těchto požehnaných hodinách vnitřní pustoty, či nadpřirozeného očisťování uskutečňují se velké věci: Láska dokonává spojení duše s Bohem.« (Bernadot.)

[23]) Jsou to slova hluboké vnitrné zkušenosti, kterými promlouvá Zjev. 3, 19. V pravdě, koho Bůh miluje, křížkem jej navštěvuje. Tvrdou kázní vychovává si každého, v kom nalezl své zalíbení a palčivými šlehy osudu připravuje jej úplně pro sebe, aby jej vytříbil, očistil a úplně pro sebe zpracoval. Připravil pro úkoly, které mu chce svěřiti... Leč v zápětí následuje vrcholné přislíbení: »Pakliže tuto tvrdou kázeň statečně vydržíte, pak jako k synům svým snese se k vám BŮH!«

Naprostá odevzdanost z lásky jest již v přirozeném poměru dvou srdcí nejkrásnějším jeho výkvětem. Natož neměla by býti i v lásce duchovní, ve vrcholném poměru duše k nejvyšší bytosti — k Bohu? Právě tato naprostá odevzdanost, jak Görres praví, jest nutnou k výměně duchovních statků mezi milujícími. Proto kdo k Pánu přilnul, jeden duch s ním se stává. Naprosté přilnutí dvou srdcí se nejlépe projevuje zkouškami lásky, vzájemnými oběťmi, jimiž milující navzájem se přesvědčují o žhavosti svých vzájemných styků. Podobně i pravý křesťanský mystik mluví o hře Božské lásky, když dotkne se jej střídání útěchy, utrpení, opuštěnosti aneb vyprahlosti srdce s výsostnými uspokojeními aneb okoušeními přítomnosti Boží (gustos y contentos sv. Terezie z Avily).

Skvostně dává nám za vzor odevzdanost sv. Terezičky novéna k její poctě, dne VIII... »Kdybychom byli hluboce proniknuti pravdou, že nás Bůh miluje více než nejlepší matka své dítě, byla by důvěra v Jeho Prozřetelnost i nám mocnou oporou na cestě životem a ponechávali bychom se jako děti vedení Božímu. Neboť tyto se ničeho nebojí, když jsou u svého otce. Pak by se stal i náš život radostnějším, neboť byli bychom přesvědčeni, že těm, kdo Bohu slouží, je všechno k dobrému...«

A kdyby stigmatisovaná nic jiného nebyla vykonala, než že její nepochopitelná odevzdanost do vůle Boží za půlsedma roku trvající beznadějné choroby se nám dochovala co vzor..., dosti vykonala.

[24]) Kristus posvětil a prozářil lidské utrpení tím, že z lásky k nám stal se člověkem a vzal na sebe svůj těžký kříž. Tedy následováním jeho příkladu nabereme síly k oné vrcholné zápalné oběti srdce, v předešlé kapitole sdělené. Zároveň uklidní se tím i zrcadlo naší duše, aby prostoupeno býti mohlo světlem věčnosti.

[25]) Křesťanství není mátožný, nasládlý pacifismus, ani zbabělost, ani moc řečí, ale jest to radostná práce i za cenu utrpení i odříkání, schopná až k oběti vlastního života za nejvyšší ideál: Krista! Zlo, utrpení nezlomí se frontálním napadením, útokem, násilím, (to jej jen živí a posiluje), ale proměnou jeho v dobro.

[26]) Nádherný tento hold Bohu připomíná živě žalm 42: Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po Tobě, Bože! Žízní duše má po Bohu silném, živém... Kdy přijdu, abych se ukázal před Boží tváří?

Úžasný rozlet duše k Nejvyššímu sežehuje plameny lásky všechny nedokonalosti a jest nejjistější známkou pravosti cesty mystikovy. Neboť milující

přeměňuje se v **Milovaného** ve stoupajícím poznávání Jeho. Horoucí duše blah. Angely de Foligno obdržela kdysi v mystických svých rozmluvách toto znamení co záruku... a podnes nelze dáti lepšího nad ně.

Modlitba žhoucích citů pak klidně vrcholí v modlitbě naprostého ticha. Sv. Terezička kruté bolesti obětovala Pánu jako modlitbu a dotázána, co mu říká, odvětila: »Neříkám nic. Trpím, toť vše!«

[27]) Milost, gratia přichází od Boha zdarma, gratis. Konečný tvor lidský nemůže si naprosto ničím zasloužiti účast na nekonečném životě Božím, jímžto jest právě milost. Proto bývá udílena jen pokornému — toť **základní duchovní mysterium.** Díkůčinění pak připravuje jakoby sestup milosti do duše lidské...

[28]) Člověk duchovní, ač-li chce vůbec pokročiti výš, musí naprosto a za každou cenu dojíti zklidnění, vyrovnání, sjednocení (sharmonisování) mysle svojí v Pánu. Toť cena oběti, která přinesena býti musí! Musí prostě vše odvrhnouti, všemu výhost dáti, od všeho se odpoutati, co mu v tom brání. Ať majetek, láska pozemská, ctižádost to jest, či cokoliv jiného. Obě nejmocnější základní vzpružiny konání člověka musí býti zdolány!

Touha po moci v jakékoliv formě aneb ukojení tělesných pudů (obživy, pohlaví), dodávající cenu životu průměrného živočišného člověka, přestávají prostě existovat pro duši toužící upřímně po vzestupu k výšinám a rozhodnutou těchto dojíti za každou cenu. Jsou vyrvány z kořene ze srdce... třebas toto proudy prolévá při tom svoji teplou krev. Tento křest krve mění se však v zažehnutí ohněm lásky Boží, jakmile člověk jako dítě svému otci, tak zcela v naprosté důvěře odevzdá se Bohu.

[29]) Všechny modlitby Kempenského mají nesmírně průbojnou sílu duchovní. Unášejí, zažehují duši.

[30]) I to obětuj svému vzestupu po strmé stezce duchovního života, že se naprosto vyvaruješ všeho a všechno odložíš, čímkoliv bys byl tříštěn neb odváděn od svých výsostných cílů. Netřišti sílu, ale drž ji všechnu pohromadě, abys ji soustředil na jediné ohnisko — na Boha svého.

[31]) Skvostné pokyny člověka, proživšího stezku svoji, kterak nejsnáze lze dospěti k opojným odměnám a okoušení Pána v srdci, jakož i ke skutečné duchovní dokonalosti.

[32]) Ode všeho se nitrně odpoutej (sibi resignare), resignuj na vše, co jest vnějšího, abys mohl (vacare sibi), měl možnost uvolniti se pro záležitosti svého nitra a nelnul k ničemu, leč k Bohu svému.. jinak ztroskotáš. K tomu vzývej co nejvroucněji Božské Jméno Ježíšovo, zvláště, octneš-li se v boji s mocnostmi neviditelna, neboť tímto tyto doslovně jsou přemáhány, drceny...

[33]) Novými myšlenkami zpracovává se tu dřívější základní námět nezbytné podmínky duchovního vzestupu: dej se všecek za kupní cenu nového života, takže z tebe nezbude nic, co bys ještě vlastnil..., pak získáš onu perlu ceny nevýslovné: **znovuzrození duchovní z Boha.**

Opětovně klade se na srdce hledajícímu pravd duchovních: Dokonalosti lze dojít vždycky, v jakýchkoliv daných vnějších poměrech. Tyto o tom naprosto nerozhodují, aniž mohou zabrániti vzestupu duše k Bohu. Nitro tvé rozhoduje jedině. Danou ti nádobu naplniti musíš co největším zápalem pro věc Boží v tvé vlastní duši. Tu musíš přímo přetaviti v Boha, neb to jest tvé jediné vítězství.

Kdo vykročí jednou po stezce dokonalosti duchovní, vykročí tak pro... věčnost.

Štěstí a neštěstí jest pouze v nás. Neexistuje mimo naší duši. Jak tato přijímá vnější okolnosti, to rozhoduje o subjektivních citech našich. Vnější okolnosti jsou zcela lhostejnými.

[34]) Veškerý smysl utrpení spočívá v tom, aby člověka proměnil a přetvořil, řečeno bylo kterýmsi hlubokým myslitelem mimokřesťanským.

Jakou teprve nám křesťanům odkrývá utrpení svoji druhou tvář, líc, ne onen trpký, drsný rub. Ať jest to »dotek ruky Boží«, anebo »navštívení Boha, jest vždy příležitostí, aby člověk vešel do sebe, obrátil se z cest bludných a přišel k sobě a Bohu

svému... Kolik duší podobně bylo zachráněno a vráceno nebesům...

Než jen trochu zkušenější člověk duchovní přijímá podobné, člověku živočišnému krajně nepříjemné věci jako »pozornosti Ježíšovy«, jako příležitosti, jimiž si do nekonečna nastřádati může »poklady své v nebesích«. Svojí nitrnou sebekázní všechno trpké a nepříjemné v nich proměňuje v nepomíjející hodnotu zápalné oběti svého srdce Pánu právě těmito protivenstvími aneb sebezapřeními.

[35]) Ač téměř protimyslno, přece do slova pravdivo: člověk netuší ani ve zkouškách svých, mnohdy do krajnosti napjatých..., jak blízko jest mu Pán s pomocí svou. Vše pojednou může vzíti zcela nečekaný obrat.

»**Čím více se domníváš, že jsi opuštěna, tím více jsi s ním spojena a milována...,** jsi s **Bohem spojena úžeji než kdy jindy**«, pravil Pán blahoslavené Angele z Foligna.

[36]) Kapitola tato drtí přímo všechny pakřesťanské směry naše, za mystiku se vydávající. Jsem přesvědčen, že by jimi nikdy nebyla vydávána tato kniha, kdyby její vydavatel byl schopen překládati z latinského originálu. Quia in signis et sensibilibus rebus statur, protože zastavujeme se, zadržujeme svůj vzestup při znameních (na př. již při těch nejnedokonalejších tělesných stavech, t. zv. mystických, aneb smyslům našim nápadných; ony mimořádné, přídatné zjevy mystické, které ale v oněch přízemních proudech se vůbec nevyskytují). Et parum de perfecta mortificatione habetur a málo se očekává, hlásá, učí, drží, spoléhá na ono vlastní dynamo duchovosti: s e b e m r t v e n í!!

[37]) A jest toho mnoho, zdá se, že stále víc a víc, snad to půjde do nekonečna, co duše toužící po rozletu k Bohu má a nezbytně musí se svého srdce ještě vyrvati za každou cenu. Krásný trakát sv. Jana z Kříže o vzestupu na horu Karmel dovede to pořádně člověku před duchovní zrak předvésti... Zkrátka: **duše vržená do zkoušek musí býti úzce spojena s Ježíšem Kristem a ranami jeho svatého člověčenství vnikají v jeho božství**«, Bernadot.

[38]) Duše poctivě zachovávající tyto pokyny, řekl bych horského vůdce po stezce duchovní dokonalosti, rozšiřuje své horizonty a stoupá lehčeji a snadněji k závratným výšinám. Ale největší svoji sílu a povzbuzení čerpá vroucím povznesením mysli k Dárci všeho dobra i milosti: k Bohu.

[39]) Křesťan, který celou duší přilnul k pravdám věčným, není zbabělec. Kde se jedná o Boha, jeho dílo, jeho věc, tam povinen jest a s radostí to učiní, že nasadí čest, statky, ba i hrdlo své. Nejenom prvokřesťané, ale i naši předkové tak činili. Vzpomeňme jen tisíců kněží a mnichů katolických na př. umučených za válek husitských.

[40]) Nejpalčivější problém úplného vzdání se celé své bytosti se tu znovu přetřásá. Leč není jiné kupní ceny za naprosté osvobození mysli a zakotvení na druhém břehu dějství a věcí, než úplné vyprázdnění se ode všech žádostí a statků pomíjejících. Summa (vrchol) dokonalosti: »opusť sám sebe a nalezneš Mne...« Opravdovost lásky vyžaduje důslednost oběti. Položiti vše nutno v život nadpřirozený, v Boha Krista. V něj složit vše, v něm žít a pracovat a milostí Boží trvale přebývat.

Jakmile poslední žádostivost vyrveš ze srdce, tak aby navždy přestala pro tebe existovat... nádherný klid a mír stane se ti údělem. »**Otevři srdce své a uzavři v něm Věčného**«, sv. Bernard z Clairveaux.

[41]) Ejhle »cestička«! »Chtěla bych duše k nebi vésti cestou důvěry a úplného odevzdání se Bohu«, sv. Terezička. Nebe, nebesa, toť říše nadpřírodních, věčných hodnot a Království Boží, říše, v němž zákony Boží, věčné, plně se uplatňují...

[42]) Bez pravé pokory a odevzdanosti Bohu nelze dosíci mystických hlubin ani výšin. Ponížení pokorou, zahloubání ponorem, usebraností, mívá hned v zápětí úžasný povznes a vzlet duše k nebes dálavám. Přesvaté jméno J e ž í š, toť palladium naše, náš sv. Gráal. Kéž pocítiti dá zázračnou sílu svoji všem zbloudilým!

[43]) Nezastavuj se a nezdržuj na cestě k Bohu u věcí bezpředmětných a nicotných, ať se zovou jakkoliv. Nauč se chápati srdcem: intuicí, kon-

templací. Jako serafíni, nejvyšší kůr andělský převyšují cherubíny, podobně i toto poznávání jest nejvyšším vůbec.

Krásně, z vnitrné zkušenosti promlouvá sv. Terezička: »Ježíš nepotřebuje ani kněh, ani učitelů, aby duše poučoval. Co Nejvyšší Učitel učí bez hluku a slov. Nikdy jsem neslyšela jeho hlas, ale vím, že v e m n ě b y d l í. Vede mne a inspiruje v každém okamžiku. Právě, když toho nejvíce potřebuji, vnímám dokonce netušený jas«... (Děj. d. 167.)

[44]) Stejně krásná slova a významná jako sv. Háta pronesl i mladistvý mučedník sv. Pankrác: **»Krista v srdci nosím, Jemu bez ustání se klaním!«**

[45]) Jedno z nejnádhernějších míst a přislíbení pro duchovního člověka! **»Spoludělníci Boží jsme!«** zvolal největší mystik křesťanský, sv. Pavel. Pracujme věrně a vší silou na díle Božím, především v nás samotných, pak i skrze nás. Výsostný život nitrný — Kristus v Nás — bude naší nejvyšší odměnou!!! Již zde na zemi možno plně žíti v Bohu, svém Spasiteli a v životě života svého...

[46]) Jásavý hymnus rozeného metafysika, t. j. člověka, jenž narodil se, žije a dýchá pro věčnost a touto i skrze ni. Hořící srdce povznáší jej mimo čas i prostor v nekonečno samo. Náboženský vřelý cit jest nejsnažším a nejpůsobivějším prostředkem k dosažení nejzávratnějších výšin duchu lidskému vůbec přístupný. Má přednost před všemi jinými prostředky, zejména filosofií. Jediné Umění v nejvyšším smyslu se mu — příbuzno mu jsouc — přibližuje.

[47]) Volání věčnosti a milostí Božích!... Skutečně člověku jest vrozena touha ta, že ačkoliv všechno kolem něho jest konečné a pomíjející, přes to přes vše vrcholné tužby jeho nalézají ukojení jen v nekonečném a věčném.

[48])I z nejtěžších zkoušek sebezapření a útrap vytěžiti lze ryzí zlato nepomíjejících zásluh, pakliže vše přijímáme co »pozornosti Ježíšovy« a následující »sv. Dětství« naší světice z Lisieux ve všech

strádáních vrháme se s naprostou důvěrou a odevzdaností v »náruč nebeského Otce«.

Ano, cesta očišťování, jak aktivního (sebezápor), tak i passivního (navštívení Boží) jest nejdůležitější pro rozmach pravého života duchovního v nás.

[49]) V této kapitole obsažen jest podnět, který zpracován byl sv. Terezičkou v jejím povzbuzení: »Zejména bych ráda ukázala, že již jediné dostačí: sypati Božskému Spasiteli kvítky na cestu — malé denní oběti — a tak z í s k a t i J e j L á s k o u!!!«

[50]) Skvostným a přímo nedostižitelným způsobem srovnává Bohem zanícený mnich dvojího člověka: přirozeného a oživeného nadpřirozeným světlem milosti křesťanského duchovního života. Jest to naprostý rozdíl. Týž jest mezi skutečným životem nitrným z Boha v křesťanství vůči jakýmkoliv jiným náhražkovým směrům, na něž snad dobře přiléhají slova: »nedychti po žádných cizích smyšlénkách, nýbrž raději k Bohu rozplývej se vroucí modlitbou«.

Přislíbení Spasitelova, že kdo Jej miluje a přikázání Jeho zachovává, že milován bude i Otcem, takže: »my k němu přijdeme a příbytek u něho zvolíme«, uskutečňují se doslovně u duší Bohem hořících. Před pěti sty lety prozrazuje duše Kristem zanícená totéž, o čem v nádherné knize: »Eucharistií k Nejsvětější Trojici« ve stati o neviditelných božských posláních překrásně promlouvá P. Bernadot O. P.: »Kdykoliv duše svou horlivostí a velkodušností učiní nový pokrok v lásce Boží, vždy posílá Otec této duši Slovo a Ducha svatého, kteří ji... zaplavují novým proudem života... Každému vzrůstu lásky odpovídá neviditelná návštěva nejsvětější Trojice a vlévá v ni nové proudy světla a lásky«...

[51]) Na faktu zneuznávání této nauky Církve, dnes hloubkovou duševědou uznané a potvrzené, že totiž vskutku »rozum náš je zatemněn a vůle ke zlému nakloněna, čili že v nitru každého z nás dříme anděl stejně jako démon... ztroskotal veškerý pokrok, marxismus, jakož i všechny vysněné socialis-

tické či humanitářské obrozovací řády společnosti lidské — dnes na celé čáře zkrachované.

[52]) Milost, toť přímé účastenství na životě Božím, přesahujícím vše stvořené a přirozené. Milostí stáváme se dítkami Božími a dědici věčné slávy v nebesích.

[53]) Axiom duchovního života tu vysloven. Sděleno výsostné tajemství Kříže, jakož i proklamace říše Krista Krále, za nějž zejména bratří naší v Mexiku proudy prolévají svoji krev...

[54]) Jedinou a nejhlavnější starostí tvojí budiž, usjednotit, usebrat a soustředit duši vším myšlením, cítěním a konáním na jediný a poslední cíl: Boha!

[55]) Vše obětuj Bohu, vše konej pro Pána (I. Kor. 10, 31), čímž vše přenášíš v oblast druhého břehu, opřen o sílu Absolutna. Zároveň všechna břemena spadnou s beder tvojích...

KNIHA ČTVRTÁ.

O nejsvětější svátosti oltářní.

Slova Páně:

Pojďte ke Mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vám občerstvení dám (Mat. 11, 28). Chléb, který já vám dám, tělo mé jest za život světa (Jan, 6, 52). Vezměte a jezte: toto jest tělo mé, které za vás vydáno bude (Mat. 26, 26). Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm (Jan, 6, 5).

Hl. 1. *Jak uctivě máme Krista Pána přijímati.*

To jsou Tvoje slova, věčná Pravdo... Milerád je přijímám z úst Tvých, aby se tím hlouběji vštípila do srdce mého. Slova nesmírné dobroty, plna sladkosti a lásky sice mne povzbuzují, ale lekají mne moje vlastní hříchy. Poskvrněné svědomí zdržuje mne, abych se nechopil tak vznešených tajemství.

Pojďte ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste a já vám občerstvení dám. Ó, jak sladké to a laskavé slovo... Kdo jsem já, Pane, bych se odvážil přistoupiti k Tobě! Hle, nebesa neobsáhnou Tebe a Ty pravíš: Pojďte ke mně všichni! Kterak bych mohl uvésti

Tebe ve svůj příbytek, když jsem tak často urážel Tvou nejdobrotivější tvář! A kdybys Ty sám nepřikazoval, kdož by se odvážil přijíti k Tobě... Ach, já nešťastný a přenuzný člověk, kterak mám Tebe uvésti v dům můj?

Ó, můj Bože, jak úsilovně se snažili svatí mužové o to, aby se Tobě zalíbili! Běda, jak maličko jest, co činím já... Zřídka jsem úplně usebrán, velmi zřídka prost všeliké roztržitosti..... Proč prudčeji nezahořím po Tvé vznešené přítomnosti?[1])

Aj, hle, Ty Bože můj, svatý nade všecky svaté... Ty Jsi přede mnou přítomen na oltáři!... Zde pak ve Svátosti oltářní Jsi přítomen celý Bůh a člověk, Ježíš Kristus! Ó, Bože, neviditelný světa Stvořiteli!... Jak laskavě a milostivě staráš se o své vyvolené, jimž ve Svátosti sám nabízíš se za pokrm! Toť přesahuje veškeren náš rozum.

Té podivuhodné, skryté milosti svátostné! Ve Svátosti této přivádí se duchovní milost, obnovuje se v duši ztracená síla ke ctnosti a hříchem znetvořená krása se vrací. Tak nesmírná bývá mnohdy tato milost, že z náplně udílené zbožnosti pocítí netoliko duše, ale i choré tělo obdařeno bývá silami kromobyčejnými.[2])

Bohužel jest velice litovati a želeti naší vlažnosti a nevšímavosti, že nedychtíme po přijetí Krista Pána, jenž jediné jest posvěcení naše a vykoupení. Ach té slepoty a zatvrzelosti lidského srdce, že nedbá více tak nevýslovného daru a že pro každodenní

jeho požívání upadá vůči němu až v neváznost...

Hl. 2. *Ve Svátosti oltářní prokazuje se člověku nesmírná dobrota a láska Boží.*

Spoléhaje, Pane, v Tvou dobrotu a v Tvé nesmírné milosrdenství, přistupuji k Tobě jako neduživý k záchranci, lačný a žíznivý ke zdroji života... otrok k Pánu... Než, odkud to, abys Ty přicházel ke mně?... Kterak se smí před Tebou objeviti člověk hříšný? Kterak Ty ráčíš přicházeti k hříšníku?...

O nejsladší a nejdobrotivější Ježíši, jsem Ti zavázán k přehluboké úctě, k nesmírnému díkůčinění a k ustavičné chvále za přijetí svatého Těla Tvého, jehož vznešenost nevypoví žádný člověk!... Nevymyslím nic lepšího ani spasitelnějšího, než že se před Tebou úplně a zcela pokořím a velebiti budu Tvoji nekonečnou dobrotu ke mně. Pohrdám sebou a skláním se před Tebou do propasti své nicoty.[3])

Ty Jsi svatý nade všechny svaté a já — vyvrhel mezi hříšníky! Ty se skláníš ke mně... Ty přicházíš ke mně... Ty mi chceš dáti pokrm nebeský a chléb andělský: sebe sama, chléb živý, který s nebe stoupil a život dává světu (Jan 6, 33). Hle, tu zdroj lásky...

Ty, Pane všehomíra, ráčil Jsi touto Svátostí zvoliti příbytek mezi námi. Zachovej srdce mé a tělo bez úhony, abych častěji

slaviti mohl Tvá tajemství a přijímati je ke své věčné spáse.

Plesej duše má a díky vzdávej Bohu za tak skvělý dar. Neboť kolikrátkoliv přijímáš Tělo Kristovo, tolikráte obnovuješ dílo svého vykoupení a stáváš se účastnou všech Kristových zásluh. Lásky Kristovy nikdy neubývá a nikdy se nevyčerpává nesmírnost Jeho milosrdenství.

Hl. 3. *Užitečno jest často přijímati.*

Hle, přicházím k Tobě, Pane: Tys moje spása a vykoupení, má naděje a síla, má čest i sláva. **K Tobě, Pane, pozvedl jsem duši svou.** Duše má dychtí po těle Tvém, srdce mé prahne spojiti se s Tebou. Dej mi sebe a dosti mám. Proto třeba, abych začasté přicházel a přijímal lék spásy — Tebe! ... Ty Jsi sladké občerstvení duše a kdo Tebe hodně požívá, stává se účastníkem i dědicem věčné slávy. Ježto tak často klesám a snadno ochabuji, jest mi třeba, abych hojnými modlitbami, častou sv. zpovědí a sv. přijímáním Těla Tvého se obnovoval, očisťoval, rozněcoval.[4])

Hl. 4. *Zbožně přijímajícímu dostává se mnoho milostí.*

Pane Bože můj ..., povzbuď srdce mé k Sobě a vytrhni mne z těžké ospalosti! N a v š t i v m n e s p a s e n í m s v ý m. (Ž. 105, 4.) Osvěť též oči mé ... a posilňuj mne ... věrou bez pochybností!

S prostým srdcem, s věrou živou a pevnou přicházím, Pane, na rozkaz Tvůj k Tobě a opravdově věřím, že tu ve Svátosti Jsi přítomen jako Bůh i člověk. **Chceš zajisté, abych Tebe přijal a láskou s Tebou se spojil ..., abych v Tebe celý přetaven překypoval láskou.** Neboť tato vznešená a převelebná Svátost jest spásou těla a duše, lékem proti všelikému duchovnímu neduhu, kterým se léčí mé hříchy, krotí vášně, přemáhá a tlumí pokušení, vlévá se hojnější milost, upevňuje víra, sílí se naděje, rozněcuje a zapaluje láska ...

Dítkám svým, Pane, hojné útěchy vléváš, z prachu jejich mdloby je pozvedáš ..., novou milostí občerstvuješ a osvěcuješ jejich srdce ..., že jsou k svému dobru změněni v zcela jiné lidi ...[5])

Pročež vynasnažím se zabrati se ve vytrvalou pobožnost a připraviti své srdce, abych pokorným přijímáním životodárné Svátosti aspoň maličký plamének získal z požáru Božího. Cokoliv se mi ještě nedostává, Ty dobrý Ježíši, Spasiteli nejsvětější, za mne doplň laskavě a milostivě.

Tobě se odevzdávám sám a vše, co mám, abys mne chránil a dovedl do života věčného. Amen.

Hl. 5. *O vznešenosti Svátosti a stavu kněžském.*

Hlas Miláčkův:

Jak vznešený jest úřad, jak veliká důstojnost kněží, jimž dáno jest to, čeho nebylo dopřáno ani andělům: přinášeti sv. oběť a posvěcovati Tělo Kristovo.

Kněz má býti ozdoben všemi ctnostmi a dávati druhým příklad dokonalého života. Kněz oděn jsa v posvátná roucha, zastupuje Ježíše Krista..., když slouží mši sv., oslavuje Boha, oblažuje anděly, vzdělává církev, pomáhá živým, získává zemřelým odpočinutí věčné a sebe činí účastným všech milostí.

Hl. 6. *O přípravě k sv. Přijímání.*

Pomyslím-li, Pane, na Tvůj majestát a svou nehodnost, chvěji se velice, Bože můj. Ty mne nauč cestě pravé..., jak bych Ti měl uctivě uchystati srdce své...

Hl. 7. *O zpytování svědomí a předsevzetí nápravy.*

Synu můj, s nejhlubší pokorou srdce, s posvátnou úctou, s živou věrou a zbožným úmyslem... bedlivě zpytuj své svědomí... a očisť je pravou zkroušeností a pokornou zpovědí..., vyznej Bohu z hloubi srdce všecku svou bídu, v níž tě uvedly tvé náruživosti a vášně.

Vzdychaje, lituj toho všeho... a učiň pevné předsevzetí..., že budeš život svůj napravovati a pokračovati stále k větší dokonalosti. Pak s celou odevzdaností a veškerou vůlí na oltáři svého srdce obětuj sebe sama ke cti Jména Mého v ustavičnou oběť zápalnou: tělo své i duši svou mi svěř s důvěrou.

Neníť důstojnější oběti,... jako s obětí Těla Kristova obětovati s čistým úmyslem a zcela Bohu sebe sama při mši svaté a svatém Přijímání. Učiní-li člověk, co na něm jest, a bude-li činit opravdové pokání, kolikrátkoliv se ke mně obrátí s prosbou za odpuštění a milost: živ tě j s e m j á, praví Pán, jenž nechci smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl, (Ezech. 33, 11), bude mu vše prominuto.

Hl. 8. *Obět Kristova na kříži a naše vlastní sebezapírání.*

Jako Já jsem s rozepjatýma rukama a obnaženým tělem na kříži dobrovolně sebe sama za tvé hříchy se obětoval Bohu Otci.., tak třeba, abys i ty mně sebe sama každodenně při mši sv. přinášel se v oběť čistou a svatou se všemi silami a city svými, jak jen můžeš nejvroucněji. Což více od tebe žádám, než abys se snažil odevzdati se mi úplně a naprosto?... Nežádám daru tvého, nýbrž tebe.[6])

Obětuj se mi a odevzdej se mi všecek pro Boha a bude přijata oběť tvá. Hle, já jsem se za tebe všecek obětoval Otci..., abych zůstal zcela tvým a ty mým. Avšak jestliže ty nějak na sebe sama se spolehneš a neobětuješ-li se dobrovolně do vůle mé, pak není dokonalou tvá oběť, aniž bude mezi námi dokonalé zapojení.

Tudíž, chceš-li dosíci osvobození a milosti, musíš před veškerým svým dílem ochotně odevzdati sebe sama do rukou Božích. Právě proto tak málo jich dosahuje osvícení a vnitrného osvobození, protože nedovedou se naprosto odpoutati od sebe samých.

Nezvratně platí slova má: Kdo se neodřekne všech věcí, kterými vládne, nemůže býti učedníkem mým. (Luk. 14, 33.)

Hl. 9. *Obětujme Bohu sebe samy a za všechny se modleme!*

Pane, vše Tvoje jest, co jest na zemi a na nebi. **Toužím vzdáti se Tobě v dobrovolnou oběť a Tvým zůstati na věky...**

Pane, na oltář kladu všecky své hříchy a provinění... Ty sám je všechny rázem zažehni a spal ohněm lásky Své, smaž všechny skvrny hříchů mých. Očisť mé svědomí ode vší viny... a vrať mi svou milost... Odpusť mi vše úplně.

Odpusť mi, Bože, odpusť mi mé hříchy pro svaté Jméno Své, zachraň mou duši, kterou Jsi vykoupil předrahou krví Svou. Hle, poroučím se v Tvé milosrdenství a odevzdávám se v ruce Tvé. Nalož se mnou dle Své dobrotivosti a nikoli dle mé zloby a nepravosti.[7])

Obětuji Ti vše, co dobrého jest při mně, ač jest toho málo a nedokonalé. Očisť a posvěť to. Obětuji Ti všechna zbožná přání lidí nábožných..., aby všichni zakusili pomoci Tvé milosti. Posléze Ti obětuji svou modlitbu a smírnou oběť zvláště za ty, kdo mi nějak ublížili, mne zarmoutili, mne pohaněli, či mne poškodili, ublížili..., i za ty všechny, které jsem zarmoutil, jimž jsem ublížil nebo pohoršení dal...

Všem nám vespolek odpusť naše viny a vzájemné urážky. Vzdal, Pane, srdcí našich podezření, rozhořčení, hněv a různici, vůbec vše, co by mohlo ublížiti lásce a porušiti bratrskou svornost. Smiluj se, smiluj se, Pane, nad námi, prosíme za slitování Tvé, dejž nám nehodným milost Svou...

Hl. 10. *Nemáme s lehkou mysli pomíjeti sv. Přijímání.*

Často se musíš utíkati ku prameni milosti a Božího milosrdenství, ku zdroji všeho dobra a vší čistoty, chceš-li býti vyléčen ze všech svých vášní a vad a býti obrněn proti všem pokušením a nástrahám ďáblovým... Zlý nepřítel dobře zná, že ve sv. Přijímání spočívá náš výsostný zdar i lék. Proto seč jen může a při každé příležitosti — pokud se mu to zdaří — úsiluje odvrátiti od něho duše věrné a zbožné, nebo jim v tom zbraňovati.

Opomineš-li dnes sv. Přijímání pro tu či onu překážku, naskytne se snad zítra jiná větší a tak třeba za dlouho se k němu nedostaneš a čím dále stáváš se pro ně neschopnějším... Ano, nesmírně škodí se sv. Přijímáním dlouho otáleti, neboť to mívá v zápětí velkou duchovní netečnost. Komu však z důležité příčiny nemožno bylo skutečně přijímati, nechť má aspoň dobrou vůli a zbožnou touhu po sv. Přijímání. A tak nebude zbaven užitku oltářní Svátosti. Neboť zbožný člověk může každý den, ba každou hodinu přistupovati spasitelně a

beze vší překážky k duchovnímu sv. Přijímání... Tolikráte přijímá mystickým způsobem (duchovně) a neviditelně se občerstvuje, kolikrátkoliv rozjímá tajemství vtělení Kristova a si připomíná, či se jeho umučením a vroucí láskou k Němu rozněcuje. Blaze tomu, kdo se Pánu zcela zasvěcuje v oběť zápalnou, kdykoliv slouží mši sv., nebo přistupuje k sv. Přijímání!

Hl. 11. *Duše věřící má nejvýš potřebí těla Kristova a Písma svatého.*

O nejsladší Pane Ježíši, nesmírných slastí okouší duše zbožná, hodující s Tebou při Tvé večeři... I mně bylo by nejvýš sladkým, z nejvroucnější lásky prolévati slzy u přítomnosti Tvé a s kající Magdalenou slzami smáčeti Tvé nohy. Než, kde jest podobná zbožnost?... Zajisté před Tvou tváří a svatých Tvých andělů mělo by vzplanouti celé srdce mé a radostí slzeti. Vždyť ve Svátosti oltářní mám Tebe skutečně před sebou, třebas pod jinou způsobou skrytého...

V pravdě: Toho mám a Tomu se kořím, kterému se klanějí andělé v nebi. Ovšem zatím já jen u víře Tebe spatřuji, oni však Tě vidí v podstatě a bez zahalení. Mně třeba spokojiti se světlem pravé víry a v ní kráčeti, dokud nezasvitne den věčné jasnosti a nenakloní se stínové pouhých způsob. (Pís. Šal. 2, 17.) Když p a k p ř i j d e, c o d o k o n a l é h o jest, (I. Kor. 13, 10), přestanou svátosti, neboť blahoslavení ve slávě

nebeské... radují se bez konce v přítomnosti Boha, spatřujíce tváří v tvář majestát jeho. Přetvoření pak ze svého jasu v zář propastného Božství okoušejí Slovo tělem učiněné, jakož bylo na počátku a bude na věky věkův...[8])

V žaláři svého těla jsa držán, pociťuji dvojí potřebu: pokrmu a světla. Proto dal Jsi mně chorému k posile duše a těla svaté Své Tělo a za »s v í c i n o h á m m ý m s l o v o S v é (Ž. 118, 105) Jsi postavil... Slovo Boží jest světlem duše mé a Tvoje Svátost chlebem života.

Pomáhejž nám milost Tvá, všemohoucí Bože..., abychom v duchu pokory a s předsevzetím dobré vůle v ostatním tím horlivěji sloužili Tobě!

Hl. 12. *K sv. Přijímání máme se připravovati velmi bedlivě.*

Já jsem milovníkem čistoty a dárcem veškeré svatosti. Já si vyhledávám čisté srdce. Tam jest místo mého spočinutí... Chceš-li, abych k tobě zavítal a u tebe zůstal, v y č i s ť s t a r ý k v a s (I. Kor. 5, 7) a uprav příbytek svého srdce. Dej výhost všemu světu... a usedni jako osamělý vrabec na střeše (Ž. 101, 8) a v hořkosti své duše rozpomínej se na svá provinění. Vždyť každý milovník svému drahému miláčkovi uchystá místečko co nejlepší a nejkrásnější...

Učiň tedy, co na tobě jest a vykonej to bedlivě..., s bázní, úctou a láskou přijímej

tělo milovaného Pána Boha svého: Jáť jsem, jenž jsem tě pozval, já tak nařídil, já doplním, čeho se ti nedostává: **jen pojď a přijmi Mne!**

Když ti dám dar zbožnosti, děkuj Bohu svému..., že já jsem se smiloval nad Tebou... Cítíš-li spíše jakousi suchopárnost, vytrvej na modlitbách: vzdychej a tluc a neustávej, dokud si nevyprosíš aspoň kapku spasitelné milosti. **Ty přicházíš, abys Mnou byl posvěcen a se Mnou spojen, abys nabyl nové milosti a znovu byl roznícen...**

Po sv. Přijímání... varuj se zbytečných hovorů, **zůstaň v samotě a okoušej Boha svého!...** Jáť jsem, jemuž se musíš odevzdati zcela!

Hl. 13. *Duše zbožná má celým srdcem toužiti po spojení s Kristem.*

K d o ž m i d á, P a n e, a b y c h n a l e z l j e d i n ě T e b e (Pís. 8, 1) a **otevřel Ti celé srdce své a zkoušel Tebe** tak, jak po tom touží duše má..., **abys Ty sám rozmlouval se mnou a já s Tebou, jak to činívá milý s milým**... Za to prosím, po tom toužím, abych byl zcela spojen s Tebou a odpoutal své srdce ode všech věcí stvořených, abych se naučil míti stále větší zalíbení v hodnotách nebeských a věčných. Ach, Pane Bože, kdy budu s Tebou všecek sjednocen a v Tebe pohřížen (Tebou pohlcen), o sobě ani nevěda? Ty ve mně a já v Tobě... a tak dopřejš nám nerozlučně setrvati v jednotě...

V pravdě, T y s m i l ý m ů j, v y v o l e n ý z t i s í c ů (Pís. p. 5, 10)... Tys mi dárcem pokoje..., j i s t ě T y s B ů h s k r y t ý (Is. 45, 15). Ó, jak sladkým jest, Pane, duch Tvůj! (Moudr. 12, 1.) T y p a k, B o ž e n á š, p ř í t o m e n J s i (Deut. 4, 7).

Ó, milosti nevýslovné! Ó, dobroty podivuhodné! Ó, lásky bezmezné! Leč čím odplatím Pánu za takovou milost... **Nic nemám, leč Bohu svému úplně odevzdám srdce své, abych se s ním nejdůvěrněji sloučil...** Tu vzplesá všecko nitro mé... Rač, Pane, zůstati u mne, já s radostí chci býti s Tebou. Toť jediná vroucí touha má, aby srdce mé bylo zapojeno v Tebe![9])

Hl. 14. *O vroucí touze mnohé zbožné duše po Tělu Páně.*

N e s m í r n é j e s t m n o ž s t v í s l a d k o s t i T v é, P a n e, k t e r o u J s i s c h o v a l p r o t y, k t e ř í s e b o j í T e b e (Ž. 30, 20). Jak často před sebou se hanbím a zardívám..., že zůstávám tak vyprahlým a beze vší vroucnosti, že nejsem celý roznícen před Tebou, Bohem svým... jako byli mnozí zbožní lidé, kteří... ústy srdce a těla zároveň po Tobě, Bohu svém a zdroji života, co nejvroucněji prahli a hlad svůj nedovedli jinak ukojiti ani zkrotiti leč když Tělo Tvé se vší rozkoší a duchovní dychtivostí byli přijali![10])

Tací zajisté skutečně poznávají Pána svého v l á m á n í c h l e b a (Luk. 24, 35),

jejichžto srdce tak prudce plane pro Ježíše, jenž kráčí s nimi... Bohužel daleko bývá ode mne podobná vroucnost a zbožnost, tak prudká láska i žár!

Budiž mi milostiv, dobrý Ježíši, plný sladkosti a laskavosti, a popřej mi, žebrajícímu chuďasu svému, abych aspoň někdy pocítil něco málo srdečné vroucnosti Tvé lásky ve sv. Přijímání... Prosím a žádám Tebe, abys mne učinil účastným vroucnosti všech podobných zanícených milovníků Svých a mne připočetl k jejich svaté družině.

Hl. 15. *Daru zbožnosti dosíci lze pokorou a sebezapřením.*

Dar zbožnosti neustále hledej, toužebně oň pros..., vděčně jej přijímej, horlivě s ním spolupracuj a Bohu ponechej, kdy a jak ráčí tě oblažiti tímto darem výšin. **Zejména se pokoř, jestliže nitrné zbožnosti pociťuješ málo neb nic. Než nesmíš ani pak příliš zmalomyslněti, ani náramně se zarmoutiti... Dáváť Bůh mnohdy v jediném kratičkém okamžení, co po dlouhý čas nám odpíral.** Dáváť mnohdy k posledku, čím s počátku prosby otálel.[11])

Leckdy bývá to maličkost, co milosti překáží nebo ji zakrývá. Avšak jestliže onu překážku..., ať malou či velkou, odstraníš a dokonale překonáš, dostane se ti toho, oč jsi prosil. **Neboť ihned, jakmile jsi se oddal Bohu celým srdcem a nevyhledáváš hned to či ono podle své vůle či libosti,**

nýbrž sebe Jemu samému zúplna poručíš, ihned seznáš, že jsi s ním zajedno a v naprostém klidu, poněvadž nic se ti nebude tak dobře líbiti, aniž tě těšiti, než co vůle Boží uzná za dobré.

Kdokoliv tedy touhu svoji prostým srdcem vzhůru k Bohu povznese a sebe ze vší nezřízené jak náklonnosti, tak i odporu k jakékoliv věci stvořené vymaní, stane se velmi schopným ku přijetí milosti a hodným daru zbožnosti. **Vléváť Bůh tam své požehnání, kde najde nádoby prázdné. A čím kdo dokonaleji se zřekne věcí pozemských a** čím více v pohrdání sebou své bytosti odumře, **tím dříve zavítá k němu milost, tím hojněji se mu vlévá a tím výše povznese srdce osvobozené...**

Tehdy uvidí a oplývati bude a podiví se a rozšíří srdce jeho (Is. 60, 5) v něm samotném, protože ruka Páně bude s ním... Hle, tak požehnán bude člověk (Ž. 127, 4), který hledá Boha celým srdcem svým... Přijímaje velebnou Svátost, dojde veliké milosti spojení s Bohem.

Hl. 16. *Všechny své potřeby přednes Kristu a jej pros o milost.*

Ó, Pane, slasti a lásko má svrchovaná..., Ty znáš moji slabost a bídu, jíž trpím, i jakým zlem i hříchy jsem zkrušen..., jak často jsem sklíčen, pokoušen, zmaten a poskvrněn... Přicházím Tebe prosit o lék. Úpěnlivě Tebe žádám o potěchu a úlevu.

Ty samojediný můžeš... dokonale mi spomoci... Hle, stojím tu před Tebou nuzný a nahý, prosím za milost a úpím o milosrdenství. Občerstvi mne (lačného žebráka svého), rozněť (chladnost mou) ohněm lásky Své, a osvěcuj (slepotu mou) jasem přítomnosti Své![12])

Povznes srdce mé k Sobě... a nedávej mi blouditi! Ty jediný Jsi mým pokrmem a nápojem, mou láskou a radostí, veškerým statkem mým! Ó, kéž bys mne úplně přítomností Svou roznítil, sežehl a v Sebe proměnil... a roztavil mne vroucí láskou Svou, aby týž duch s Tvým ovládl mne milostí vnitrného zapojení.

Kéž bych celý od Tebe se vzňal a hořel.. a v sobě se ztravoval... Tys oheň stále planoucí a nikdy neuhasínající, láska, která srdce čistí a duši osvěcuje...

Hl. 17. *O vroucí lásce a úsilovné touze přijati Krista Pána.*

S největší zbožností a vroucí láskou, s celou horoucností srdce a žhavostí dychtím, Pane, přijati Tebe... Ó, Bože můj, lásko věčná, svrchované mé dobro a blaho neskonalé, žádám Tebe přijati s nejprudší toužebností a nejvyšší úctou... Nabízím Tobě v oběť veškero zanícení svého srdce... Vše Tobě vzdávám a — ničeho sobě nepomechávaje — dobrovolně a zcela ochotně obětuji sebe i vše, co mám.

Pane Bože můj, Stvořiteli a Vykupiteli můj, toužím dnes přijati Tebe s takovým

zanícením, úctou, chválou, vděčností i láskou, s takovou věrou, nadějí a čistotou, **jako Tě přijala a po Tobě toužila nejsvětější Matka Tvá, blahoslavená Panna Maria,** když andělu tajemství Tvého vtělení jí zvěstujícímu pokorně a zbožně odpověděla: Aj, děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého! (Luk. 1, 38.)[13])

Hl. 18. *Člověk nemá všetečně o Svátosti hloubati, nýbrž jako pokorný následovník Kristův nechť podřídí rozum svůj svaté víře.*

Hlas Miláčkův:

Chraň se všetečně a zbytečně hloubati o této nevystihlé Svátosti, nechceš-li utonouti v bezedných pochybnostech... Víry žádá se od tebe a bezúhonného života... Podrob se Bohu a pokoř mysl svou u víře a bude ti dáno světlo poznání...

Věř slovu Božímu... **Bůh odhaluje tajemství svá pokorným a čistým duším odkrývá smysl.** Zatajuje však milost svou lidem všetečným a nadutým. Bůh věčný, nezměrný a neskonale mocný činí na nebi i na zemi věci veliké a nevyzpytatelné...

AMEN.

---

[1]) K vznešené knize, jednající o Centru a hlavním Dynamu vnitrného života v pravdě křesťanského, t. j. katolického, netřeba vlastně poznámek. Jeť psána tak žhavou láskou a touhou po svátostném Spasiteli, že nutno ji prožívati, nejen čísti. A nemohu dosti k témuž účelu doporučiti výtečnou knihu Bernadotovu: Eucharistií k nejsvětější Trojici, skvostu to eucharistické literatury, aby duše

se roztoužila po nejsvětější Svátosti. »Neboť, kdo touží žhavě po lásce, bude brzy milovati žhavě.« (Sv. František Saleský.)

Svátostné I H S, jež zejména sv. Ignác z Loyoly uctíval tak horoucně, jest skutečným, přímo fysickým **společenstvím s Bohem, unio, mystica!** Život Boží přechází a zaplavuje duši přijímacího a dává mu účast na své přirozenosti. Eucharistie jest vrcholem lásky Boží ke člověčenstvu a nikdo jiný než BŮH-člověk Ježíš Kristus nemohl nám ji dáti. V tomto nekonečném aktu jeho lásky zrační se plně nekonečnost jeho Božství... »Svátostné tělo a krev Páně jest v nás principem života a řídí naše nadpřirozené přetvoření v Boha.« (Bernadot.)

Jak vroucně chápala světice z Lisieux tuto propast lásky Boží, skrytou ve sv. Přijímání, svědčí nejvýmluvněji její řádky o prvém sv. přijetí Hostie: »Jak sladké bylo první políbení, jež Ježíš vtiskl mé duši! Ano, byl to polibek lásky..., to bylo splynutí. Nebyli jsme již dvě rozdílné bytosti. Terezie zmizela, jako mizí kapka vody v širém oceánu, Ježíš však zůstal. Byl Mistrem a Králem..« (Děj. d. 79.)

Stejně znám jest žhavý eucharistický život stigmatisované Terezie Neumannové z Konnersreuthu, který vlastně jest nejpodstatnější zárukou jejích kromobyčejných zjevů, jak stigmatisací, tak nazírání i neuvěřitelných naprostých postů od pokrmů a nápojů... Terezie skutečně vidí a cítí pod způsobami chleba a vína živoucího, mystického Krista, jejž s krajní zbožností a vroucností přijímá. Čím dále, tím hustěji přichází u ní k vytržením mysli při tomto aktu, takž sv. Hostie, položená na její polovyplazený jazyk, mizí náhle bez sebemenších pohybů polykacích.

V poslední době dokonce vyskytly se dva případy, kdy požila Tělo Páně způsobem zcela nevysvětlitelným, bez sebe menšího prostřednictví nejen údů lidských, ale jakýchkoliv viditelných prostředků vůbec.

[2]) Nadpřirozený účinek této nejsvětější Svátosti oltářní projevuje se nejen duchovními milostmi, nýbrž i ve zcela zvláštních případech i zázračným uzdravením těla těžce chorého, jak tomu bývá často v Lourdech. Na mne co lékaře-chirurga učinil nejmocnější dojem případ britského námořního poddůstojníka Johna Traynora z Liverpoolu, který — ačkoliv byl naprostým lidským vrakem, bezvýsledně po 8 let léčeným nejlepšími odborníky britsko-anglickými a komisemi lékařskými uznán za stoprocentního invalidu — požehnán Sanctissimem, nabyl tam asi 25./VII. r. 1924 okamžitě dokonalého zdraví.

Po těžkých zraněních u Wylwicku a Sed-il-Baru v Dardanellách ochrnul úplně na pravou horní končetinu, stížen byl těžkými, i hodinu trvajícími záchvaty padoucnicovými. Po nešťastné operaci ochrnul úplně na dolní končetiny, měchýř i konečník... Všechna tato onemocnění i defekt kosti lebeční postoperativní byla tam okamžitě vyléčena a nezhojitelně kdysi chorý živí se rozvážením uhlí na pětitunovém autu, které sám řídí a nakládá!!!

[3]) Nejvyšší napjetí mezi nullou a nekonečnem, mezi nejhlubší pokorou mystikovou a nevystihlým majestátem Božím, jest tomuto zdrojem nejvyšší myslitelné síly a energie. V nejsvětější Svátosti Oltářní skutečně obsažen jest ten »c h l é b ž i v ý, k t e r ý s e s t o u p i l s n e b e s. K d o j í t e n t o c h l é b, b u d e m í t ž i v o t v ě č n ý. (Jan 6, 58). K d o ž j í m n e, b u d e ž í t i z e M n e. (Jan 6, 57.) »Mezi duší Ježíšovou a duší přijímajícího je ustavičně vzájemné sdělování, příliv a odliv života... **Tak milost, vycházející z Eucharistie, rozlévá se v duši, zmocňuje se jí, aby jí pronikala a ji přetvořila v Boha a opojila Bohem.«** (Sv. Tomáš.) »Tak svaté přijímání jest prostředek, jenž nejdokonaleji provádí hluboké dílo nadpřirozeného přetvoření duše, rozmnožuje přítomnost tří božských osob v duši a pokaždé tak vzniká nový, neviditelný příliv božského života.« (Bernadot 45.)

[4]) Svaté paměti papež Pius X. obnovil s největším prospěchem duší opět starokřesťanský zvyk denního sv. Přijímání a týž zvláště v zemi pro ka-

tolicism zcela ztracené, v Hollandsku, stvořil pravé divy náboženské obnovy v naší Církvi.

[5]) O nejsv. Svátosti řečeno bylo Pánem v mystické rozmluvě sv. Kateřině Sienské: **»Zanechávám za sebou otisk milosti: žár mé božské lásky!«**, což jest nejcennější známkou naší pravé křesťanské mystiky. A protože právě tímto způsobem dýše a žije stigmatisovaná z Konnersreuthu, jsem přesvědčen o pravosti jejích zjevů a hájím do posledního dechu výsostné dobrodiní duchovního života pro dnešního člověka a celé lidstvo.

Nikdo nedovedl říci lépe a stručněji, než sv. Augustin Eucharistii: **»Jáť jsem pokrmem velkých duší. Věř a jez, nebo nepromění mne v sebe, jako tělo svůj pokrm: ty se proměníš ve Mne!«**

»Míra naší dokonalosti a nadpřirozené plodnosti rovná se přesně našemu stupni přilnutí k Ježíši (zejména eucharistickému), neboť není v nikom jiném spásy (Skut. 4, 12). »Sv. Přijímání jest principem našeho života nadpřirozeného, až by Kristus utvářel se v nás.« (Gal. 4, 19. Bernardot.)

[6]) **»Láska k Bohu** jest nejvyšší úkon čisté lásky **a hlavní dílo člověka.«** (P. Lacordaire.) Nejmenší úkon čisté lásky má větší cenu před Bohem a je užitečnější Církvi, než všechna ostatní díla dohromady.« (Sv. Jan z Kříže.) Ale cvičiti se musí stále tato obětovnost z lásky Boží. Týž mystický učitel Církve praví dále: »Jest nanejvýš důležito, aby se duše mnoho cvičila v lásce... Ustavičné **cvičení lásky jest velkým úkolem. Duše, která dospěla k dokonalosti a k vrcholu lásky, nemůže dlouho zůstati v životě tomto ani v jiném, aniž by nespatřila tvář Boží.«**

[7]) Kapitola tato jest přímo zasvěcováním se lásce Boží. Jistě, že spolupůsobila na světici z Lisieux, aby se s nesmírným duchovním ziskem oddala zcela Bohu co zápalná obět jeho milosrdné lásky. Také u nás máme bratrstvo smírných obětí Spasiteli. (Přerov, Šířava 8.)

[8]) Sv. **Přijímání** má ten vrcholný účel, abychom se zcela zapojili v Ježíše a setrvali v tomto společenství s Ním.

»Zůstávati v Ježíši... Prakticky celý život křesťanský, celá svatost spočívá v úzkém spojení s Ježíšem Kristem. Zůstávejte ve mně a já ve vás! Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak i vy, nezůstanete-li ve mně. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnohé, neboť beze mne nic nemůžete učiniti.« (Jan 15, 4.—5.)

Kristus v nás, toto tajemství naší spásy, jest tajemstvím podivuhodného rozlévání se nadpřirozeného života Božího. Sv. Pavel nazýval je nevystihlým **mysteriem Kristovým.** (Kolos. 1, 26.)

[9]) V knize Bernadotově citována jest nesmírná touha světců po eucharistickém sjednocování listem sv. Ignáce mučedníka, jenž napsal: »Netoužím po světských rozkoších, ale po chlebu Božím, chlebu života, po těle Ježíše Krista, Syna Božího. Hořím touhou opojiti se tímto kalichem, jímžto jest jeho krev a jenž zapaluje ve mně nezničitelnou lásku, dávaje mi záruku věčného života...«

[10]) Snad podobným neukojitelným hladem po svátostném Spasiteli vzplanula i Terezie Neumannová, když jednou v Eichstädtu, podruhé v Konnersreuthu přijala zcela nevysvětlitelným způsobem tělo Páně, jak svrchu řečeno.

[11]) Obdivuhodně cenné rady praktika duchovního života z Boha! Jedině naprostým odevzdáním se do vůle Boží může nastati proudění Boží síly v duši takto v Boha zapojenou. Jsou to úžasná mysteria pravé křesťanské mystiky a nikde jinde v žádném náboženství, aniž v jiné odštěpené církvi křesťanské není a nemůže býti tohoto reelního spojení s Božským životem, jako v katolické právě prostřednictvím nejsvětější Svátosti oltářní.

[12]) Tato kapitola jest vlastně vyvrcholením celého díla Kempenského, jeho výsostným hymnem na svátostného Spasitele. Hymnus, který často opakován, způsobí sestup nesmírných milostí v duši.

»Poznání Boha! Ó, radosti všech radostí, Pane! Toto předchází a láska následuje, láska přetvořující. Kdo poznává v pravdě, miluje žhavě.« (Bl. Angela de Foligno.)

A v mystické rozmluvě řekl jí sám Spasitel: »Jestliže mne kdo chce míti v duši, nebudu se ho straniti. Jestiže mne chce kdo spatřiti, dám mu úchvatné vidění mé tváře. Jestliže chce kdo se mnou mluviti, budeme hovořiti spolu v nesmírné radosti.«

[13]) Nadšený ctitel Mariánský vzdává ke konci své podivuhodné knihy nadšený hold té, která krytě stála mu po boku při celém jeho skvostném duchovním díle a skrze úctu svoji přivedla jej tak blízko, zcela blizoučko k Synu svému...

To vše: úžasný vzlet duše k výšinám, srdce horoucí láskou k Spasiteli přímo ztravované, příval vrcholných milostí v duši mnichovu, jakož i dílo, jímž nekonečných dobrodiní již prokázáno bylo duším po půltisíciletí, jest přímo skvělým důkazem správnosti pravé pobožnosti Grignionské: zasvěcením se Panně Přesvaté. Vskutku její opravdoví ctitelé, dík své Paní, Matce božské milosti, Růži mystické a Bráně nebeské, kráčívají olbřími kroky na dráze dokonalosti zvláště pravého duchovního života z Boha.

Ó, Maria, chráme nejsvětější Trojice! Maria, výhni božského ohně, matko milosrdenství, Tys nosila plod života Ježíše.

Ó, Maria, rozkošná lásko mé duše, v Tobě jest vepsáno Slovo, jež nám dává nauku života. Tys obrazem, jenž nám je ukazuje a vysvětluje. Ukaž nám moc a dobrotu Otce, Moudrost Slova, lásku Ducha svatého... Sl. Kateřina Sienská.

Neboť v pravdě řečeno bylo o této Královně nebes: **»Nalezne-li se jednou Maria a skrze Marii Ježíš, nalezne se všechno dobro..., všechna milost a všecko přátelství Boží.** Všecka bezpečnost, všecka pravda, všecko vítězství, všecka sladkost a radost v hořkostech života...« Bl. Grignion z Montfortu.

VINICE PANĚ.
Pořádá Antonín Stříž.
Svazek 16.
Vytiskla knihtiskárna
Josef Pacl, Strakonice.

*